

Kuolemanrajakokemukset 2000-luvulla.
Konversion vaikutus rajakokemuksen
jälkeiseen maailmankatsomukseen

Suvi Haarakallio

Pro gradu -tutkielma

Turun yliopisto

Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos

Uskontotiede

Lokakuu 2023

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

TURUN YLIOPISTO

Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos / Humanistinen tiedekunta

HAARAKALLIO, SUVI: Kuolemanraajakokemukset 2000-luvulla. Konversion vaikutus rajakokemuksen jälkeiseen maailmankatsomukseen

Tutkielma, 75 s., 18 liites.

suomi

Lokakuu 2023

Asiasanat: konversio, kääntymys, maailmankatsomus, kuolemanraajakokemus, narratiivit, narratiivinen analyysi

Tämä pro gradu käsittelee kuolemanraajakokemusten vaikutusta kokijansa maailmankatsomukseen. Tutkin uuteen maailmankatsomukseen siirtymistä konversion eli kääntymyksen käsitteen kautta. Viitekehystenä toimivat Lewis R. Rambon konversion vaihemalli, jossa kääntymyksen prosessi jaotellaan seitsemään eri teemaan, sekä Ilkka Niiniluodon maailmankatsomuksen käsite. Maailmankatsomus puolestaan jaetaan kolmeen osaan: maailmankuvaan, tietoteoriaan ja arvoteoriaan.

Tutkimukseni aineistona toimii kymmenen rajakokemuskertomusta, jotka on koottu rajakokemuksia kartoittavalta sivustolta nderf.org. Sivustolla kokemuksiaan voi jakaa vastaamalla kysymyslomakkeeseen, jonka on luonut lääkäri ja rajakokemusten tutkija Jeffrey Long. Aineisto on rajattu 2000-luvulla tapahtuneisiin kuolemanraajakokemuksiin. Aineistonanalyysia toteutin purkamalla aineistot osiin niiden sisällöllisten piirteiden perusteella, ja taulukoin keskeiset huomiot liittyen muun muassa kertomusten välittämiin tunteisiin, uskomuksiin, arvoihin ja elämänmuutoksiin. Konversion vaiheita ja maailmankatsomuksen muutosta havainnoin narratiivisen analyysin keinoin. Jokaisesta kertomuksesta hahmotin narratiivisen juonikaavion, joka kertoo rajakokemuksen roolista suhteessa henkilön elämänsä nousu- ja laskusuhdanteisiin. Juonikaavioiden nimitykset ovat lainattu Jeena Ranckenin väitöskirjasta, jossa hän tutki yliluonnollisten kokemusten narratiiveja antaen niille sosiaalipsykologi Kenneth Gergenin inspiroimia juonikaavioita.

Aineistonanalyysissa ilmeni, että Lewis R. Rambon konversion vaihemallin mukaiset teemat toteutuivat pääsääntöisesti kaikissa kertomuksissa, lukuun ottamatta kohtaamisen teemaa, joka näyttäytyi vain yhdessä kertomuksessa. Lisäksi vuorovaikutuksen teema puuttui yhdestä kertomuksesta. Sen sijaan muut teemat, eli konteksti, kriisi, etsintä, sitoutuminen ja seuraamukset toteutuivat kaikissa vastauksissa. Maailmankatsomuksen muutoksia oli havaittavissa jokaisessa kertomuksessa, joskin eri intensiteeteillä. Tyypillisimmät muutokset katsomuksissa olivat vahvistunut usko tuonpuoleiseen elämään ja elämän kiertokulkuun. Vastaajat raportoivat elämän merkityksellisyyden lisääntymisestä, kasvaneesta kiinnostuksesta henkisiin, hengellisiin ja yliluonnollisiin aiheisiin sekä kertoivat paremmasta terveydentilasta ja kasvaneesta empatiasta muita ihmisiä ja luontoa kohtaan. Kiinnostus materiaaliseen hyvään väheni. Kaikki vastaajat kuvailivat kuolemanpelkonsa kadonneet tyystin rajakokemuksen ansiosta. Jotkut kertoivat lisäksi saaneensa yliluonnollisia kykyjä kokemuksen myötä. Juonikaavioista yleisin oli viidellä vastaajalla ilmennyt progressiivinen henkinen elämänmuutostarina. Lievästi progressiivinen etsimistarina toteutui kolmella, ja vahvasti progressiivinen kääntymystarina puolestaan kahdella vastaajalla. Joka tapauksessa kaikilla vastaajilla rajakokemus sai aikaan progressiivisen eli myönteisen elämänmuutoksen.

Sisällysluettelo

1. Johdanto	1
1.1. Tutkimuksen kohde	1
1.2. Lähtökohdat, tutkijapositio ja tutkimuskysymykset	6
1.3. Rajakokemusten historia ja aiempi tutkimus	8
1.4. Eettiset kysymykset	14
2. Aineistot ja aineistonhallinta	17
3. Teoreettinen viitekehys	19
3.1. Lewis R. Rambon konversioteoria	19
3.2. Ilkka Niiniluodon maailmankatsomuksen käsite	24
4. Aineistot ja menetelmä	27
4.1. Aineiston muodostus	27
4.2. Sisällönanalyysi ja tyypittely	28
5. Kuolemanrajakokemukset 2000-luvulla	31
5.1. Rambon vaihemallin mukainen konversio rajakokemuksissa	31
5.1.1. Aineiston purkaminen ja tyypittely	31
5.1.2. Konversion vaiheet	35
5.1.3. Narratiivinen juonikaavio	49
5.2. Muutokset maailmankatsomuksessa	56
5.2.1. Tietoteoria	56
5.2.2. Maailmankuva	60
5.2.3. Arvoteoria	63
6. Johtopäätökset ja jatkotutkimus	66
Lähteet	71
Liitteet	76

1. Johdanto

1.1. Tutkimuksen kohde

Onko kuoleman jälkeen elämää? Moni sanoisi, ettei sitä voi tietää ennen kuin on jättänyt elämän taakseen. Jotkut ihmiset kuitenkin uskovat tietävänsä vastauksen. He kertovat käyneensä tuonpuoleisessa, elämän ja kuoleman välimaastossa, ja sitten palanneet takaisin maanpäälliseen todellisuuteen. Kuolemanraajakokemus on ilmiö, joka on kokijalleen todellisempaa kuin mikään muu, mutta tieteelle yhä hämärän peitossa oleva tapahtuma. Rajakokemuksille on ehdotettu niin hengellistä kuin fyysistä alkuperää. Fenomenologisesta näkökulmasta katsottuna kokemuksia voidaan joka tapauksessa nimittää mystisiksi kokemuksiksi (Kontro 2018, 41–42). Uskontotieteilijä ja dosentti Ilkka Pyysiäisen mukaan mystisenä kokemuksena voidaan pitää tilannetta, jossa ihminen kokee sulautuvansa ympäristöönsä tai tuntee yhteyden esimerkiksi jumalaan. Lisäksi kokemus tulkitaan uskonnolliseksi ja henkilö kokee tämän johdosta usein muutoksia ajattelutavoissaan (Löyttyniemi 2016). Mystisyyden kokemusta saatetaan perustella esimerkiksi tunteella ylimaallisen olennon tai voiman läsnäolosta, tai kokemuksella siitä, että on siirtynyt tuonpuoleiseen. Tällainen voimakas ja tavallisesta poikkeava kokemus selittää kuolemanraajakokemuksen läpikäyneiden ihmisten taipumusta muuttaa katsomustaan tai tuntee vahvempaa yhteyttä uskonnollisiin aiheisiin. (Braghetta ja muut 2013, 82–83). Kertomuksia kuoleman rajalta on tutkittu paljon, ja niiden perusteella voidaan määritellä kuolemanraajakokemusten tyypilliset piirteet ja kulku (Mts. 45). Rajakokemukseen lukeutuu tavallisesti useampi seuraavista piirteistä: ruumiista irtautuminen, voimakas hyvinolontunne, tunne siirtymisestä toiseen todellisuuteen, kirkkaan valon näkeminen, kauniin maiseman näkeminen, henkiolennon kohtaaminen, oman elämän kokeminen uudelleen ikään kuin filminauhalla, kuolleiden sukulaisten tai ystävien näkeminen sekä valinta rajan ylittämisestä koettuun tuonpuoleiseen (Mts. 46–50).

Kuoleman raja voidaan määritellä hieman toisistaan poikkeavilla tavoilla riippuen siitä, onko henkilö mahdollista pelastaa. Kliinisen kuoleman merkeiksi voidaan lukea hengityksen ja verenkierron lakkaaminen. Henkilö voi kuitenkin tulla

tajuihinsa onnistuneen elvytyksen ansiosta. Kuolemanrajakokemukset tapahtuvat luonnollisesti juuri kliinisen kuoleman aikana. (Kontro 2018, 91–92). Kuitenkin myös kuolemanrajakokemuksissa sydämen pysähtyminen on yleistä ja sähköisesti mitattuna aivotoimintaakaan ei ole – henkilö käy siis kirjaimellisesti kuolemansa rajalla (Mts. 92; Näreaho 2015, 61). Biologinen kuolema puolestaan on lopullinen. Siihen lukeutuvat sydämen ja aivotoiminnan pysähtyminen sekä toissijaiset merkit kuolemasta, kuten kuolonkankeus. (Mts. 92). Kun kliinisestä kuolemasta on kulunut aikaa noin 4-6 minuuttia, alkavat henkilön aivot kärsiä hapenpuutteesta ja ovat alttiina vaurioille. Pysyvien vaurioiden riski kasvaa merkittävästi seuraavina minuutteina, ja 11 minuutin jälkeen selviytymismahdollisuudet ovat pienet. Tilannekohtaiset tekijät, kuten mahdollinen hypotermia, voivat vaikuttaa selviytymismahdollisuuksiin. Mikäli elvytystä ei suoriteta kliinisen kuoleman aikana, etenee henkilö biologisen eli lopullisen kuoleman vaiheeseen. (aedcpr.com).

Vaikka kuolemanrajakokemukset tavallisesti ilmenevät nimensä mukaisesti kuolemaa lähellä käydessä, on joissain tutkimuksissa raportoitu henkilöiden kokeneen kuolemanrajakokemuksen ilman hengenvaaraa (Näreaho 2015, 61–63). Rajakokemukselle ominaisia piirteitä voidaan siis kokea silloinkin, kun henkilö vain uskoo olevansa kuolemaisillaan tai äärimmäisessä vaaratilanteessa; näitä kokemuksia kutsutaan englanniksi termillä *fear-death experience* (Mts. 63–64). Todellisessa hengenvaarassa olleet rajakokijat kuvaavat kuolemanpelkokokijoita useammin tiettyjen piirteiden, kuten valon näkemiseen, olleen osana kokemustaan (Mts. 63).

Toisaalta kaikilla niillä, jotka ovat olleet hengenvaarassa, ei ole esiintynyt kuolemanrajakokemusta. 2000-luvulla toteutetuissa tutkimuksissa on haastateltu onnistuneesti elvytettyjä potilaita ja kysytty heidän mahdollisista kokemuksistaan tajuttomuuden aikana. Hieman otoksen koosta ja tutkimuksesta riippuen elvytetyistä noin 6-23% oli kokenut kuolemanrajakokemuksen. (Näreaho 2015, 43; 45–47). Toisin sanoen läheskään kaikki kuoleman rajalla käyneet eivät muista tapahtumasta mitään. Tämän vuoksi tutkijoilla onkin herännyt kiinnostus rajakokijoiden mahdolliseen erityislaatuisuuteen. Taipumusta rajakokemuksiin on selitetty muun muassa aivojen ohimolohkojen aktiivisuudella, dissosiativisuudella eli normaalista

tietoisuudentilasta erkaantumisella sekä muiden mystisten kokemusten esiintymisherkkyydellä (Mts. 69).

Tässä tutkimuksessa en keskity kukaan rajakokijoiden profilointiin, vaan tuon esille itse kokemuksen vaikutusvaltaisuutta. Kokemuksen vaikeasti selitettävä luonne on omiaan saamaan ihmiset luomaan tulkintoja ja merkityksiä ilmiölle. Henkilökohtaisten merkitysten ja subjektiivisten kokemusten lisäksi kuolemanrajakokemuksilla on kuitenkin myös määrällisesti tutkittava puoli: kokemuksen piirteet ja niiden voimakkuus. Seuraavaksi käsittelemme kuolemarajakokemusten yleisesti tunnettuja piirteitä ja niiden mittaustapoja.

Bruce Greysonin kehittämän kuolemanrajakokemusasteikon ensimmäinen osio sisältää 33 esikysymystä, jotka kartoittavat kokemuksessa ilmenneitä piirteitä. Toinen osio sisältää 16 tarkentavaa kysymystä, joihin kuhunkin on kolme vastausvaihtoehtoa. Vastaukset pisteytetään, ja pistemäärä seitsemää pidetään kuolemanrajakokemuksen rajana. (Greyson 1983, 372–373). Greysonin mukaan asteikko mittaa neljää rajakokemuksen komponenttia: kognitiivista, affektiivista, paranormaalista ja transsendentaalista (Mts. 374–375). Tutkimukseen sisältyi kaikkiaan 74 kuolemanrajakokemusta, joiden ilmenemistapoja tutkittiin (Mts. 371).

Asteikosta käy ilmi, että yleisimpiä kuolemanrajakokemuksen piirteitä olivat ei-maanpäällistä todellisuutta muistuttava olotila, kosmisen yhteyden tunteminen, kirkkaan valon näkeminen, ilon tunne, mystisen tai ei-maanpäällisen olennon kohtaaminen, yhtäkkinen asioiden ymmärtäminen, tunne kuolleen olemisesta sekä ajatusten nopeutuminen. Tämän lisäksi kokemuksissa kuvattiin muun muassa merkityksellisiä näkymiä ja näkymiä tulevaisuudesta, ruumiista irtautumisen kokemuksia sekä aistien epätavallista kirkastumista. (Greyson 1983, 373). Kuolemanrajakokemuksen määrittelyyn on kehitetty useita mittareita, mutta niistä kenties tunnetuin ja vakiintunein on juuri Greysonin versio.

Miia Kontro luokittelee kuolemanrajakokemuksen yhdeksään vaiheeseen, joista henkilön kokemuksessa voi esiintyä yksi tai useampi. Niitä ovat ruumiista irtaantuminen, hyvänolontunne, toiseen todellisuuteen siirtyminen, kirkas valo, kaunis maisema, yliluonnollisen olennon kohtaaminen, elämän kertaaminen, edesmenneiden tapaaminen sekä rajan ylittäminen (Kontro 2018, 45–50). Greysonin asteikolta löytyvät kaikki edellä mainitut lukuunottamatta kaunista maisemaa.

Rajakokemukset sisältävät sellaisia elementtejä, joita on vaikea ymmärtää tavalliseen arkeen ja tieteelliseen maailmankatsomukseen tottuneena. Yliluonnollisena pidetty ilmiö kiinnostaa ihmisiä, etenkin jos sen kertojana on joku heidän kaltaisen sa ihminen tai luotettavana pidetty auktoriteettihahmo. Vaikuttaa siltä, että rajakokemuksista kertovan kirjan kannessa sanat kuten “tiedemies” tai “lääkäri” lisäävät kirjan menekkiä. Esimerkkejä myyntimenestykseksi koonneista teoksista ovat nderf.org -sivuston perustajan, lääkäri Jeffrey Longin kirjoittama *Evidence of the Afterlife: The Science of Near-Death Experiences* (2010) sekä tohtori Eben Alexanderin teos *Proof of Heaven: A Neurosurgeon’s Journey into the Afterlife* (2012). Tässä tutkimuksessa hyödynnän teosten suomennettuja versioita (ks. Lähteet).

Kuolemanrajakokemuksia koskevaa tutkimusta esittelevässä kirjassaan Jeffrey Long kuvailee kiinnostuksensa aiheeseen saaneen alkunsa hänen henkilökohtaisista kokemuksistaan. Kuultuaan rajakokemuksista tieteellisessä artikkelissa sekä ystävältään, hän päätti syventyä tähän kiehtovaan ilmiöön ja perustaa myöhemmin tutkimuksenikin kannalta tärkeän nettisivun nderf.org. (Long 2014, 9; 33; 37). Long kertoo, että on muodostanut tieteellisin menetelmin yhdeksän todistelinjaa, jotka pyrkivät todistamaan kuolemanjälkeisen elämän olemassaolon. Todistelinjat perustuvat 1300 rajakokemuksen analyysiin. (Mts. 10–12).

Arvioni mukaan Long on todella tutkinut kokemuksia tieteellisellä otteella. En kuitenkaan voi pitää analyysin johtopäätöstä täysin loogisena. Long nimittäin väittää,

että jo kaksi vakuuttavalta tuntuvaa todistelinjaa yhdessä todistavat lähes sadan prosentin varmuudella kuolemanjälkeisen elämän olevan totta (Long 2014, 12–13). Todistelinjan vakuuttavuutta ei kuitenkaan ole operationalisoitu, eikä se nähdäkseni perustu tieteellisesti pätevään näyttöön. Sellaisen todellisuuden, jota ei voida konkreettisesti tieteellisin keinoin tutkia, ei voida myöskään väittää olevan olemassa tieteellisen tutkimuksen perusteella. Suhtaudun Longin teoksen johtopäätöksiin kriittisesti, enkä tunnusta niiden tieteellistä pätevyyttä. Toisaalta näen Longin toteuttamien haastattelujen ja niistä saadun tiedon arvon rajakokemustutkimuksen kentällä. Longin luoma kyselylomake nderf.org -sivustolla on mielestäni hyvin muotoiltu ja on tuottanut vastauksiltaan rikkaan aineiston tutkimukseeni. Lomakkeen kysymykset pyrkivät huomioimaan mahdollisimman monta aspektia rajakokemuksiin liittyen. Varmasti Longin pitkäaikainen perehtyneisyys rajakokemuksiin on auttanut kysymysten muotoilussa.

Myös Eben Alexanderin ensimmäisen läpimurtoteoksen nimessä käytetään sanaa “proof”, todiste. Lukija saattaa käsittää teoksen olevan lääketieteellinen, sillä itse kirjoittaja on lääketieteen tohtori. Näin ei kuitenkaan ole, vaan Alexander kuvailee kirjassaan omaa kokemustaan kuolemanrajalla käymisestä ja sen vaikutuksista hänen ajatteluunsa. Alexanderin toinen teos, *Map of Heaven: How Science, Religion and Ordinary People Are Proving the Afterlife* (2014, suom. 2015) käyttää niin ikään otsikossaan “todistaminen” -ilmausta, vaikka teos onkin luonteeltaan filosofisempi ja pohtiva. Pidän teoksia hyvinä lähteinä kuolemanrajakokemuksista tietoa hankkivalle, mutta kirjojen epätieteellisyys on huomioitava niitä lukiessa. Joissakin populaareissa teoksissa ilmaistaan niiden epävirallisuus suoraan: esimerkiksi Raymond Moody toteaa, ettei pyri teoksellaan todistamaan kuolemanjälkeisen elämän olemassaoloa (Moody 1995, 8; 16). Lisäksi hän huomioi oman kokemus- ja tietotaustansa sekä uskonnollisen kasvatuksensa ja ammattinsa mahdolliset vaikutukset tutkimuksessaan (Mts. 7–8).

Rajakokemuskertomuksissa tulee toisinaan esiin henkilön epäusko ja hämmennys tapahtuneesta. Läheisille tai hoitohenkilökunnalle voi olla vaikea puhua tapahtuneesta, sillä kokija pelkää tulevaisuutta leimatuksi tavalla tai toisella. Tähän saattaa

vaikuttaa nykyinen länsimaalainen tapa suhtautua kuolemaan; se perustuu pitkälti kristinuskon ja kulttuurin luomaan kuvaan kuolemasta epävarmana, vaiettavana ja lopullisena asiana (Heikkilä & Jokivuori; Rinpoche 2018 Kontron teoksessa, 11–12). Uskon, että avoimempi keskustelukulttuuri liittyen kuolemaan voisi saada useampia rajakokemuksiaan piilotelleita ihmisiä kertomaan kokemastaan. Vaikka julkisesti kuolemanrajakokemuksista puhuminen onkin vielä vähäistä, on internet tarjonnut mahdollisuuden jakaa kokemuksia myös anonyymisti niin halutessaan.

1.2. Lähtökohdat, tutkijapositio ja tutkimuskysymykset

Päätin tutkia kuolemanrajakokemuksia, sillä huolimatta niihin kohdistuvasta suuresta kiinnostuksesta, ei niistä ole vielä paljoa suomenkielistä tutkimusta. Tavoitteenani on lisätä tietoa 2000-luvulla koetuista rajakokemuksista ja niiden vaikutuksista henkilöiden maailmankatsomukseen. Rajakokemusten alkuperääkin enemmän minua kiinnostaa se, miten eri ihmiset sanallistavat kokemuksiaan, millaiset tulkinnat ja kerronnan tavat ympäröivät ilmiötä ja miten kokemus muuttaa heitä. Vaikka rajakokemusten fysiologinen tausta pystyttäisiin jonain päivänä määrittämään, ei se kuitenkaan poistaisi niitä inhimillisiä vaikutuksia, joita tuolla ilmiöllä on kokijalleen.

Kuolemanrajakokemukset herättävät arvoituksellisuudessaan eriäviä mielipiteitä ilmiön luonteesta: joidenkin mielestä kyseessä on täysin luonnollinen, aivojen toiminnasta kumpuava tapahtuma, toiset ajattelevat sen olevan yliluonnollinen kokemus, joka sisältää lupauksen tuonpuoleisesta. Tutkimuksessani en ota kantaa siihen, mikä rajakokemusten syntyperä on tai miten se voitaisiin selvittää. Sen sijaan keskityn ihmisten eriäviin kokemuksiin siitä, miten he ovat kuolemanrajakokemuksensa käsittäneet. Itse en ole kokenut rajakokemusta, joten tulkitsen aineistoani näkökulmasta, joka ei sisällä lainkaan kokemustietoa. Kuolemanrajakokemukset ovat kiehtoneet minua vuosikausia, ja aiheeseen tutustuneena tiedän, että kokemuksille annetaan merkityksiä ja ne muuttavat kokijoidensa elämää monin tavoin. Haluan kuitenkin tieteen keinoin jäsenellä, *miten* ne muuttavat ihmisten

maailmankatsomusta juuri *2000-luvulla* ja *millaisena* tuo prosessi kuvataan kertomuksen keinoin.

Tutkimukseni tuottama tieto päivittää kuolemanrajakokemuksia ja niiden vaikutuksia koskevan tiedon 2000-luvulle ja palauttaa aiheen suomenkielisen uskontotieteen kentälle. Tutkimus hyödyntää uskonnontutkija Lewis R. Rambon uskonnollisen kääntymyksen vaihemallia ja tuo tietoa siitä, miten kääntymys toteutuu kuolemanrajakokemuksen laukaisemana. Kääntymyksellä eli konversiolla tarkoitetaan katsomuksen muutosta suhteessa aikaisempaan; se voi olla esimerkiksi uskonnosta luopumista, uskonnottomuudesta uskoon siirtymistä tai aikaisemman uskonnon vaihtumista toiseen uskontoon (Rambo 1993, xi–xii). Maailmankatsomuksen käsite taas on uskontotieteessä usein käytetty termi, joka on tässä tutkimuksessa operationalisoitu rajakokemuksissa käytettyihin ilmaisuihin. Suomessa ei ole aikaisemmin tehty tutkimusta maailmankatsomuksen muutoksista ja konversiosta osana kuolemanrajakokemusta, joten gradu täyttää tutkimusaukon uskontotieteessä. Graduni sopii myös aiheesta kiinnostuneelle lukijalle tiivistelmäksi kuolemanrajakokemuksista ja niiden vaikutuksista yksilön elämään.

Tutkimuskysymyksiä on kaksi, ja niitä käsitellään aineistonanalyysi -luvussa erikseen.

1. Miten Lewis R. Rambon vaihemallin mukainen konversio näyttäytyy 2000-luvun kuolemanrajakokemuksissa?
2. Miten kuolemanrajakokemuksille annetut tulkinnat mahdollisesti vaikuttavat kokijansa maailmankatsomukseen?

Tutkin siis rajakokemuskertomusten sisältämiä ilmaisuja Rambon konversioteorian ja narratiivisen analyysin viitoittamana ja tarkastelen muutoksia maailmankatsomuksessa Niiniluodon maailmankatsomuksen käsitettä hyödyntäen. Ensimmäinen kysymys tuo esiin kuolemanrajakokemuksen muutosvoimaisuuden: se saa aikaan prosessin, jossa henkilö käy läpi tiettyjä ajatteluun ja toimintaan liittyviä

vaihteita ja teemoja. Toisen kysymyksen taustalla on puolestaan oletus siitä, että rajakokemus lähtökohtaisesti muuttaa henkilön maailmankatsomusta. Sisällytin kysymykseen kuitenkin ilmaisun *mahdollisesti*, sillä olen varautunut tulkitsemaan myös aineistoa, jossa maailmankatsomuksen muutosta ei ole havaittavissa.

1.3. Rajakokemusten historia ja aiempi tutkimus

Monet ilmiöt ovat saaneet kielellisen edustuksen vasta oltuaan olemassa jo vuosisatoja, jopa -tuhansia. Kuolemanrajakokemus on esimerkki tällaisesta ilmiöstä. Aiheeseen kohdistuva tutkimus on kasvanut jatkuvasti 1970-luvulta tähän päivään, ja populaari kirjallisuus on tuonut ilmiön tieteen piiristä myös monien aiheesta kiinnostuneiden tuntemaksi. Vaikka kuolemanrajakokemuksen käsite on suhteellisen uusi, on rajakokemuksille ominaisia piirteitä raportoitu jo vuosituhansia sitten kirjoitetuissa teksteissä. Kiinassa kuolemarajakokemuksia muistuttavia kertomuksia on liitetty osaksi zhiguai-kirjoituksia, jotka ovat suullisessa perinteessä siirtyneitä erikoisia kertomuksia varhaisilta ajanlaskun alun jälkeisiltä vuosisadoilta (Näreaho 2015, 13–14). Kiinalaisissa ja intialaisissa kertomuksissa korostuu usein tuonpuoleinen virkamiesten valvomana, byrokraattisena kokonaisuutena. Voidaan siis sanoa, että ajan ja paikan kulttuurinen konteksti vaikuttaa rajakokemusten ilmenemiseen jonkin verran. (Mts. 15).

Antiikin Kreikan kuolemanrajakokemuksissa puolestaan ilmenee useita nykyäänkin tunnettuja rajakokemuksen piirteitä: kuolemaa lähellä käynyt henkilö kohoaa ylöspäin ja saapuu toiseen ulottuvuuteen, kohtaa siellä muita ihmisiä tai henkiolentoja ja kuvailee tulevansa jollain lailla arvioiduksi tai tuomituksi seuraavaa elämää varten. Tunnelmaa kuvataan ristiriitaisilla tavoilla; rangaistavien sielujen näkeminen on pelottavaa, kun taas jotkut pääsevät paratiisinomaiseen paikkaan, jossa koetaan positiivisia aistimuksia. Kertomuksiin sisältyy toisinaan valinta tämän- ja tuonpuoleiseen asettumisesta. Ajan tunnetuimpana kertomuksena voidaan pitää Platonin kirjoittamaa kuvausta *Valtio* -teoksessa. (Näreaho 2015, 15–18).

Keskiajan kuolemanrajakokemuksissa esiintyy niin ikään henkiolentoja ja taivasta muistuttavia paikkoja. Mielenkiintoista on, että usein kertomukset sisältävät kuvauksen kiirastulesta tai helvetistä, sekä henkiolennolta saatua tietoa siitä, miten kadotus voidaan välttää. Henkilö saattaa kohdata tuonpuoleisessa demonin, joka muistuttaa kokijaa tehdyistä synneistä. (Näreaho 2015, 20–22). Kristityille erityisesti Paavalin ilmestyskirjassa kuvattu kuolemanrajakokemus muistuttaa hyvien tekojen ja Jumalan valitsemisen tärkeydestä elämässä (Jakoby 2012, 66–67). Samoin kuin nykypäivän rajakokemuksissa, myös keskiajalla on kuvattu ruumista irtautumista, kirkkaan valon näkemistä ja asioiden näyttäytymistä yhtä aikaa (Kontro 2018, 98).

Uskoa kuolemanjälkeiseen elämään esiintyy niin syklisen kuin lineaarisenkin aikäkäsityksen uskonnoissa. Buddhalaisuudessa vallitsee käsitys elämän jatkuvasta kiertokulusta, josta voi vapautua vain valaistumalla. Tiibetinbuddhalaisessa Kuolleiden kirjassa käsitellään tarkasti sielun matkaa kuolemassa, jossa sillä on yhä mahdollisuus valaistua. Kuoleman ensimmäisessä vaiheessa henkilö vastaanottaa valaistumisessa auttavaa tietoa. Toisessa vaiheessa henkilö näkee nykypäivänkin kuolemanrajakokemuksesta tutun valon, johon henkilön on mahdollista yhtyä. Kolmannessa vaiheessa henkilö näkee valoja, joista hänen on seurattava vain kirkkaimpia paremman jälleensyntymän saadakseen. Mikäli henkilön karma on epätasapainossa, joutuu hän lopulta neljännessä vaiheessa jälleensyntymään maan päälle. (Jakoby 2012, 48–51). Juutalaisuudessa puolestaan uskotaan vain kerran tapahtuvaan maanpäälliseen elämään. Ikuinen elämä tuonpuoleisessa on kuitenkin mahdollinen. (Mts. 52– 53).

Tässä tutkimuksessa en ota kantaa siihen, mistä kuolemanrajakokemukset aiheutuvat. Vuosien saatossa niille on kuitenkin esitetty erilaisia selitysmalleja, ja koen niiden käsittelyn olevan tarpeellista rajakokemusten historian ymmärtämisessä. Psykologian tohtori Jukka Häkkinen käsittelee kirjassaan *Outojen kokemusten psykologia* (2018) mahdollisia tieteellisiä selityksiä erilaisille ylikuonnollisille tai selittämättömille ilmiöille. Kuolemanrajakokemuksia on hänen mukaansa selitetty muun muassa mielihyvähormoni endorfiinin runsaalla erittymisellä kuoleman ra-

jalla, aivojen hapenpuutteella, kvanttien indeterminismillä, kokijoiden poikkeavilla neurologisilla ominaisuuksilla, huumeilla ja aivojen erityisellä toiminnalla uhkaavissa tilanteissa (Mts. 77, 79, 81, 89–90, 92).

Kuolemanraajakokemuksiksi luokiteltavia tapahtumia on raportoitu jo kauan ennen itse käsitteen syntyä (Näreaho 2015, 11). Kuolemarajakokemus -termiä käytettiin ensimmäisen kerran sen englanninkielisessä muodossa *near-death experience*, kun filosofian tohtori Raymond Moody kokosi teoksessaan *Life after Life* (1975, suom. 1995) kuolemanraajakokemuksen läpikäyneiden henkilöiden kertomuksia (Näreaho 2015, 28–29). Kirjassa Moody määrittelee tyypillisen kuolemanraajakokemuksen, jota voidaan käyttää vertailukohtana myöhempien tutkimusten tarkastelussa (Mts. 30, 33). Moodyn teosta voidaan pitää rajakokemuksia koskevan tutkimuksen lähtölaukaisuna: viisi vuotta kirjan julkaisun jälkeen oli jo luotu kokemuksen syvyyttä havainnollistava yhdysvaltalaispsykologi Kenneth Ringin asteikko, ja kahden vuoden kuluttua tästä oli toteutettu yhdysvaltalaisen sydänlääkäri Michael Sabomin prospektiivinen haastattelututkimus (Mts. 34–35, 38–39). Kumpikin tutkijoista jatkoi Moodyn aloittamaa työtä; Ringin asteikko perustuu Moodyn määrittelemille rajakokemuksen piirteille, joita niin ikään Sabomin tutkimus vahvisti (Mts. 35, 37, 39).

Kuolemanraajakokemuksiin kohdistuvaa tieteellistä tutkimusta on tehty ympäri maailmaa, joten tutkitut ovat heterogeeninen joukko niin maantieteellisesti, kielellisesti kuin kulttuurisestikin. Rajakokemuksen läpikäyneiden ihmisten itsensä kirjoittamia kokemuksia on koottu englanniksi käännettynä esimerkiksi Jeffrey ja Jody Longin ylläpitämälle sivustolle nderf.org, jonka täytetyt kyselylomakkeet ovat tutkimukseni aineistona. Suomeksi tutkimusta rajakokemuksista ovat tehneet uskonnonfilosofi ja filosofian tohtori Leo Näreaho, teologi ja tutkija Miia Kontro ja havaintopsykologian tutkija ja psykologian tohtori Jukka Häkkinen. Kunkin heistä teoksia käytän tutkimuksessani apuna tiedon kartoittamisessa. Rajakokemuksen tutkimuksen pioneereina voidaan pitää Raymond Moodya, Bruce Greysonia ja Jeffrey Longia. Moodyn teoksessa määritellään ensimmäisen kerran termi kuolemanraajakokemus, Bruce Greyson on kehittämänsä kuolemanraajakokemusasteikon lisäksi

osallistunut moniin aihetta koskeviin tieteellisiin tutkimuksiin nykyhetken saakka, kun Jeffrey Long on aiheeseen liittyvän kirjan kirjoittamisen lisäksi perustanut rajakokemuksia kokoavan nettisivun nderf.org sekä osallistunut niin ikään alan uusimpiin, vertaisarvioituihin tutkimuksiin.

Hakusanalla *near death experience* löytyy Turun yliopiston Volter-tietokannasta satoja tieteellisiä ja vertaisarvioituja artikkeleita. Tutkimus on kansainvälistä, ja ympäri maailman kuolemanrajakokemuksia käsitteleviä artikkeleja ja teoksia on kirjoitettu ja käännetty englannin kielelle. Aihe on kuitenkin laaja, ja näkökulmat vaihtelevat ilmiön neuropsykologisista ominaisuuksista aina kokemusten vaikutuksista elämänsenteeeseen. Omia tutkimuskysymyksiäni sivuavia artikkeleita löytyy myös jonkin verran; esimerkiksi Feven Seifun ja muiden psykologiaa ja sosiologiaa yhdistelevässä tutkimuksessa “Life After Death: A Narrative Exploration of Near-Death Experiences” (2022) tuodaan esiin kuolemanrajakokemuksen jälkeisiä muutoksia tutkittavien elämässä. Myös alalla runsaasti tutkimusta tehneen Bruce Greysonin tuore psykologinen tutkimus “Persistence of Attitude Changes After Near-Death Experiences. Do They Fade Over Time?” (2022) käsittelee maailmankatsomuksen piiriin kuuluvia muutoksia kuoleman rajalta palanneiden elämässä.

Marjorie Woollacott & Bettina Peytonin lääketieteellisessä artikkelissa “Verified account of near-death experience in a physician who survived cardiac arrest” (2021) esitetään totutusta tieteellisestä paradigmasta poikkeava näkökulma. Peytonin rajakokemukseen kohdistuva tapaustutkimus osoittaa, ettei kuolemanrajakokemus ole mahdollinen tunnetun materiaalsen maailman rajoissa, vaan edellyttää tietoisuuden ulottumista myös sen ulkopuolelle. Artikkelissa todetaan, että rajakokemuksiin kohdistuvasta tieteellisestä tutkimuksesta huolimatta ei ilmiötä olla voitu vieläkään selittää materialistisessa viitekehyksessä. (Mts. 213). Tutkimuksessa kartoitettiin kuoleman rajalla käyneen henkilön kokemusta Greysonin NDE-asteikon ja hengellisyyteen liittyviä asenteita mittaavan Spiritual transformation –asteikon avulla. Kyseessä on syvä rajakokemus, sillä se sai asteikoilla korkeat pisteet (Mts. 214). Kokemuksessa nainen on vaarassa kuolla synnytyksen aikana. Hän on nukutuksen alaisena, mutta näkee leikkaussalin tapahtumat ja pystyy kommunikoimaan

telepaattisesti hoitohenkilökunnan kanssa. Kokemuksen lopuksi henkilön tietoisuus palaa ja sekä hän että vauva selviytyvät hengissä. (Mts. 214, 216–217). Tutkimuksen johtopäätöksenä esitetään, että tietoisuus sijaitsee mahdollisesti muuallakin kuin aivojen hermosoluissa (Mts. 219). Kriittisenä huomiona on esitettävä, että kyseessä on vain yhden henkilön kokemukseen perustuva tutkimus, joka tieteellisyydestään huolimatta edellyttää varovaista, yleistyksiä välttävää tulkintaa.

Rajakokemuksen piirteet ja niiden erityislaatuisuus ovat myös olleet tutkijoiden kiinnostuksen kohteena. Yksi tunnettu piirre rajakokemuksissa on tunne oman minuuden eli egon, hajoamisesta tai katoamisesta. Charlotte Martialin ja muiden neurotieteellisessä tutkimuksessa “Losing the Self in Near-Death Experiences: The Experience of Ego-Dissolution” (2021) tarkastellaan kuolemanrajakokemusten ja rajakokemuksia muistuttavien kokemusten sisältämää egon katoamista ja yhteyden/ykseyden tunnetta luonnon kanssa (Mts. 3). Tutkimuksessa havaittiin, että egon katoaminen rajakokemuksessa oli huomattavasti yleisempää kuin sen vahvistuminen. Myös rajakokemuksen sisällöllinen rikkaus korreloi positiivisesti egon hälvenemisen kanssa. Mitä vahvemmin koettiin egon katoamista, sitä voimakkaampi oli myös ykseyden tunne kaiken ympäröivän kanssa. Egon katoamisen tunnetta puolestaan lisäsivät koetut ruumiista poistumiset. (Mts. 8). Lisäksi todettiin, että kuolemanrajakokemukset ja niitä muistuttavat kokemukset olivat piirteiltään samankaltaisia (Mts. 9).

Kuolemanrajakokemuksiin yhdistetään usein usko kuolemanjälkeiseen elämään sekä hyväksyvä suhtautuminen kuolemaan. Myös näiden piirteiden esiintymisestä on tehty tutkimusta. Nicole Lindsay & Natasha Tassell-Matamuan toteuttamassa psykologian tutkimuksessa “Near-Death Experiences and Afterlife Belief: A Mixed-Method Analysis” (2021) haluttiin selvittää, millä tavalla rajakokemuksen läpikäyneet kuvaavat uskomuksiaan kuolemanjälkeisestä elämästä (Mts. 304). Uskomuksia mitattiin käyttämällä välineenä After death belief –asteikkoa (Mts. 306). Tutkimuksessa havaittiin, että kuolemanrajakokemuksen kokeneilla oli muita huomattavasti korkeampi usko jälleensyntymään. Henkien ja valon näkeminen ra-

ajakokemuksen aikana oli yhteydessä uskomukseen henkiruumiista. (Mts. 307). Kuolemanjälkeiseen elämään uskovat ajattelivat, että elämä jatkuu kuoleman jälkeen eri olomuodossa: henkiolentona, jälleensyntymässä tai osana universaalia tietoisuutta (Mts. 309–310). Artikkelissa todetaan, että näkemykset muistuttavat idän filosofisia suuntauksia (Mts. 311), ja että henkilökohtainen kokemus vaikuttaa näkemyksiin todennäköisesti voimakkaammin kuin sosiaalinen oppiminen vaikkapa uskontojen kautta (Mts. 312).

Tuoreessa tutkimuksessaan “Which near-death experience features are associated with reduced fear of death?” (2022) Marieta Pehlivanova, Ashley Carroll ja Bruce Greyson havainnoivat rajakokemuksen piirteiden korrelaatiota kuolemanpelon vähentymiseen (Mts. 1). Tilastotiedettä, psykologiaa ja sosiaalitieteitä yhdistävässä tutkimuksessa oli laaja, 422 osallistujaa käsittävä otos, josta 90 prosenttia koostui kuolemanrajakokemuksen läpikäyneistä henkilöistä. (Mts. 8). Artikkelissa huomautetaan kuitenkin, että suurin osa koehenkilöistä oli valkoihoisia eurooppalaisia, eli tuloksen yleistettävyys ei ole parhain mahdollinen (Mts. 6). Artikkelissa tuodaan esiin, kuinka aikaisemmissa tutkimuksissa 80-100 prosenttia rajakokemuksen kokijoista havaitsi kuolemanpelkonsa vähentyneen kokemuksen myötä. Tämä on merkittävää, sillä niistä henkilöistä, jotka olivat käyneet lähellä kuolemaa ilman kuolemanrajakokemusta tai jotka eivät olleet olleet lähellä kuolemaa, vain 2-29 prosenttia koki vähäisempää kuolemanpelkoa. (Mts. 3). Tutkimuksissa ollaan myös havaittu, että peloton suhtautuminen kuolemaan pysyi yli ajan ja saattoi jopa vahvistua (Mts. 4). Tässä tutkimuksessa kuolemaan kohdistuvia asenteita ja kuolemaan liittyvää ahdistusta tutkittiin niitä varten kehitetyillä mittareilla DAP-R ja DAS (Mts 6–7). Piirteet, jotka vahvimmin korreloivat kuolemanpelon vähentymisen kanssa, olivat mystisten olentojen kohtaaminen sekä elämänkertaus rajakokemuksen aikana (Mts. 1). Tyypillinen kuolemanrajakokemus luo kokijalleen odotuksen kuolemasta miellyttävänä siirtymänä onnelliseen loppuelämään (Mts. 11).

Aiempi tutkimus vertautuu omaan graduuni lähestymällä rajakokemuksia erityislaatuisena ilmiönä, jolla on kauaskantoisia vaikutuksia yksilön elämään.

Lukemani tutkimus vahvistaa rajakokemuksissa olevan pitkälti samoja piirteitä, joita myös oman aineistoni kertomuksista löytyy. Kuolemanrajakokemus ei ole tutkimuskohteena uusi, sillä aihetta käsitellään jo englanninkielisessä tiedeyhteisössä – oman tutkimukseni näkökulma on kuitenkin tavallisesta poiketen uskontotiedettä, filosofiaa ja psykologiaa yhdistelevä. Uskontotieteellinen näkökulma tulee esiin erityisesti konversion eli kääntymyksen käsitteessä. Lewis Rambon vaihemalli tiivistää konversion käsitteen ja toimii viitekehyksenä aineiston narratiivisessa analyysissä. Ilkka Niiniluodon maailmankatsomuksen käsite puolestaan voidaan nähdä uskonnon-filosofisena terminä. Aineistossa esiintyvät kertomukset sisältävät elämänfilosofista ja eettistä pohdintaa, joka huomioidaan aineistonanalyysissä käsitellessä maailmankatsomuksen muutosta. Psykologinen puoli tutkimuksessa taas näyttäytyy lähde- ja tutkimuskirjallisuudessa. Monet rajakokemuksia koskevat tutkimukset on toteutettu psykologian ja neurotieteen menetelmiä hyödyntäen. Näihin tutkimuksiin viittaaminen vaatii siis jonkin verran psykologian alan tuntemusta, jota itselläni on kertynyt sivuaineopintojen kautta.

Leo Näreahon kirjaa *Kuolemanrajakokemukset. Tutkimuksista tulkintoihin* (2015) lukiessani olen huomannut, että rajakokemuksien piirteitä kartoittavat tutkimukset ovat luotettavuudestaan ja pätevyydestään huolimatta usein hieman ristiriidassa keskenään. Eri tutkimuksissa korostuvat eri piirteet ja kuvaukset rajakokemusten yleisyydestä ja niiden vaikutuksista vaihtelevat jonkin verran. Siksi koen, että ilmiöön kohdistuva uusi tutkimus on aina tarpeen. Lisäksi omat tutkimuskysymykseni keskittyvät kääntymyksen vaiheiden näkymiseen ja maailmankatsomuksen muutokseen prosessinomaisena tapahtumana. Mitä enemmän kuolemanrajakokemuksia tutkitaan, sitä tarkempia ja luotettavampia meta-analyyseja ja johtopäätöksiä ilmiön luonteesta voidaan tehdä.

1.4. Eettiset kysymykset

Haastattelu- ja kyselyaineistoja sisältävässä tutkimuksessa on aina tärkeää huomioida kohderyhmän anonymiteetti, vapaaehtoisuus, riittävä informointi ja muut tutkittavia suojaavat, eettiset näkökulmat. Tutkimuksessani en kuitenkaan itse toimi

haastattelijana, vaan kerään valmiita aineistoja sivustolta (nderf.org), jossa kuolemanraajakokemuksen kokeneet ovat itse saaneet vastata kyselylomakkeeseen. Vaikka sivusto on julkinen, aion käyttää pseudonyymia vastaajista siitä riippumatta, ovatko he käyttäneet nimimerkkiä vai oikeaa nimeään. En pidä todennäköisenä, että tutkimuksestani koituisi haittaa sivustolle kirjoittaneille ihmisille millään tavalla. Lisäksi vaikuttaa siltä, että monet ovat valinneet kertoa tarinansa juuri omalla nimellään ja ovat myös varautuneet siihen, että vastauksia käännetään muille kielille sekä arkistoidaan Nderfin omille sivuille. Edellä mainittuun viitaten olen siis noudattanut hyvän tieteellisen käytännön mukaista tapaa huolehtia jo ennen aineistonkeruuta mahdollisista eettisistä kysymyksistä (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023, 13). Ohjenuorana aineiston tieteellisessä tarkastelussa käytän Ruusuvuoren ja muiden teosta *Haastattelun analyysi* (2010).

Tutkimuksessani sitoudun lähteiden kriittiseen tarkasteluun, tutkijapositioni reflektointiin ja tulkintojeni osittaisen subjektiivisuuden esiin tuomiseen. Lähteinä käytän mahdollisimman paljon vertaisarvioituja artikkeleita ja teoksia ja suosin luotettavina pitämiäni kustantamoja sekä yliopistojen julkaisemia kirjoja. Mikäli lähde ei ole tieteellinen, tuon sen esiin teosta käsitellessäni. Nämä seikat puolestaan seuraavat tutkimuseettisiä ohjeita muiden tekemän työn kunnioittamisesta ja yleisestä avoimuudesta koskien tutkimusprosessia (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023, 14). Tutkijana minulla on valta päättää aineistoni, ja nderf.org -sivun yli 5000 kuolemanraajakokemusta kattavasta kokoelmasta valikoituu käyttöni vain hyvin pieni murto-osa kertomuksista. Koska en ole läpikäynyt läheskään kaikkia sivustolle koottuja kertomuksia ja arvioinut niiden jokaisen sopivuutta aineistokseni, voisi valitsemiani kertomuksia nimittää pikemminkin näytteeksi kuin otokseksi. Aineistot on valittu muutamia kriteerejä noudattaen: kertomukset kuvaavat 2000-luvulla tapahtuneita kokemuksia, olen kiinnittänyt huomiota otoksen maantieteelliseen ja kulttuuriseen monipuolisuuteen sekä olen valinnut kertomuksia, joissa on vastattu lomakkeen maailmankatsomuksen muutoksia koskeviin kysymyksiin (ks. Liite 2). Tutustuessani nderf.org -sivuston kertomuksiin olen siis selaillut kertomuksia, jotka on lähetetty ja tallennettu sivustolle lähivuosina. Mikäli kertomuksessa ei oltu vastattu läheskään kaikkiin kysymyksiin, sitä ei oltu luokiteltu kuolemanra-

jakokemukseksi, tai samankaltaiset taustatiedot sisältäviä kertomuksia oli jo otettu aineistoiksi, en valinnut kyseistä kertomusta osaksi aineistoani.

En voi saada tietoa suoraan rajakokemuksesta, vaan tulkitsen kokijan kirjoittamaa *kertomusta* ja sen konversioon viittaavia piirteitä. Luotan kertomuksista välittyvään kokemuksen aitouteen, mutta keskityn kerronnallisiin seikkoihin ja sitä kautta ilmenevään maailmankuvan muutokseen. En pyri muodostamaan tietynlaiseen tutkimustulokseen johdattelevaa aineistoa, sillä tämä ei olisi tutkimuseettisesti kestävä ratkaisu. Sen sijaan aineistot on valikoitu siten, että ne täyttävät yllä mainitut välttämättömät piirteet. Tarkastelen kertomuksia tarkemmin vasta itse analyysivaiheessa, joten tutkimustulokset eivät ole itselleni ennalta arvattavissa. On kuitenkin huomioitava, että tutkijan subjektiiviset näkemykset vaikuttavat aina jollain tavoin tutkimuksen jokaisessa vaiheessa. Tämän vuoksi pyrin perustamaan näkemykseni mahdollisimman pitkälti tutkittuun tietoon ja teoreettiseen viitekehykseen.

2. Aineistot ja aineistonhallinta

Tutkimuksen aineistona on kymmenen kuolemanrajakokemusta, jotka ovat peräisin nderf.org -nettisivun arkistosta. Aineistojen valikoinnissa ehtona oli kokemuksen tapahtumahetken sijoittuminen 2000-luvulle, ja kokemuksen luokittelu kuolemanrajakokemukseksi. Aineistoa kokonaisuutena koskevia kriteerejä olivat maantieteellinen, kulttuurinen, sukupuolinen ja katsomuksellinen monipuolisuus. Valitsin tarkoituksella hieman eripituisia kertomuksia, joskin kaikki ovat riittävän kattavia syvällisen analysoinnin kohteiksi. Uskon kertomusten pituuserojen tuovan vaihtelevuutta merkityksenannon tapoihin: toiset kutovat laajoja merkitysverkkoja pitkän narratiivin saattelemana, toiset puolestaan tulkitsevat ilman pitkällistä pohdintaa.

Myös henkilöiden iät sekä kokemus- että kirjoittamishetkellä ovat vaihtelevia. Kaikista kertomuksista ei kuitenkaan ilmene henkilön ikää tai uskonnollista vakautta. Iän ja elämäntilanteen arvelen vaikuttavan jonkin verran siihen, millä henkilö perustelee paluutaan kuolemanrajalta maan päälle tai millä tavoin henkilö muuttaa elämänsä suuntaa kokemuksen jälkeen. Esimerkiksi perheellisen aikuisen, eläkeläisen ja lapsen tavat käsitellä tapahtunutta voivat poiketa toisistaan huomattavasti. Sukupuolijakauma on aineistossa selkeä: naisten kertomuksia on kahdeksan, miesten kertomuksia kaksi. Miesten kirjoittamia kokemuksia oli huomattavasti vaikeampaa löytää sivustolta. Halusin sisällyttää tutkimukseen myös miesten kertomuksia, sillä rajakokemus ei katso sukupuolta; kenties miesten halukkuus kertoa tapahtuneesta on vain vähäisempää.

Osa rajakokemuksista on koettu kliinisen kuoleman aikana, osa puolestaan henkeä uhkaavassa tilanteessa. Joka tapauksessa kertomukset kuvastavat hyvin käsitettä "kuolemanrajakokemus", sillä kuolema tai sen uhka ovat kokemuksissa olemassa. Yhdeksän kymmenestä kertomuksesta on tapahtunut vuosina 2010-2022, ja yksi kertomus on vuodelta 2003. Vaikka varsinaista rajakokemusta käsitteleviä kertomuksia ei ole aineistoissa vuosilta 2000-2010 kuin yksi, viitataan monissa kertomuksissa kuitenkin kyseisen ajanjakson tapahtumiin. Tämä vaikuttaa mielestäni kertomusten kontekstiin ja kääntymysprosesseihin olennaisesti. Siksi myös

aikarajaus “2000-luku” on nähdäkseni perusteltu. Aikakehys vastaa siis tutkimuskysymystä. Lisäksi kaikissa kertomuksissa on vastattu katsomusta koskeviin kysymyksiin ja rajakokemuksen jälkeistä elämää käsittelevään osioon. Nämä ovat olennaisia aineistoja merkitysten ja katsomusten muutosten tutkimisessa.

Aineiston kymmenen kuolemanrajakokemusta on kopioitu nderf.org sivustolta kokonaisuudessaan omaksi tiedostokseen. Yhteensä tekstiä on 76 sivua fonttikoolla 12 ja rivivälillä 1. Olen nimennyt kertomukset niiden järjestysnumeroilla (1–10). Lisäksi olen tallentanut itseäni varten myös kirjoittaneen henkilön nimen ja kertomuksen arkistonumeron. Tämä helpottaa tutkimusprosessia, mikäli minun on tarkistettava kertomusta itse sivustolta esimerkiksi sen poistumisen tai muutosten varalta. Itse tutkimuksessa viitataan kertomuksiin vain numeroilla 1-10. Käytän numerointia sen varalta, että joku kertomuksen lähettäneistä ei enää haluaisikaan nimensä näkyvän nderf.org -sivustolla, ja siten ei myöskään todennäköisesti tahtoisi sitä käytettävän kaikille julkastavassa tutkimuksessa.

Kyselylomakkeen sisältämät kysymykset ovat koottuna tutkimuksen liitteisiin (Liite 2). Tiivistetysti lomake etenee seuraavasti: aluksi kokija saa kirjoittaa kokemuksestaan vapaasti. Seuraavaksi kartoitetaan taustatiedot eli sukupuoli ja tapahtuma-aika. Tämän jälkeen käsitellään rajakokemuksen elementtejä, kuten kehosta irtautumista, ajatusten nopeutumista, valon näkemistä tai muiden olentojen kohtaamista. Seuraavassa osiossa käsitellään kokemusta edeltävää, sekä sen jälkeistä suhtautumista Jumalaan, hengellisyyteen ja uskontoon. Tätä kartoitetaan kysymällä kokemuksen aikana kohdatuista uskonnollisista hahmoista tai vastaanotetusta tiedosta koskien kaikkeuden ykseyttä. Tämän jälkeen siirrytään käsittelemään muuta elämää uskonnon ulkopuolelta. Teemaan liittyy muun muassa elämän tarkoitusta ja elämänmuutoksia koskevia kysymyksiä. Viimeisessä osiossa esitetään kysymyksiä liittyen rajakokemuksen jälkeiseen elämään, esimerkiksi siihen, miten se vertautuu muihin elämän kokemuksiin ja pitääkö henkilö rajakokemusta todellisena.

Kyselylomake täyttää nähdäkseni tieteellisyyden kriteerit, muttei kuitenkaan ole virheetön. Aineistoja lukiessa pystyi huomaamaan, kuinka jotkin kysymykset oli muotoiltu monitulkintaisesti niin, että eri kokijat olivat ymmärtäneet sen eri tavoin. Lisäksi joitain kysymyksiä voidaan kritisoida johdattelevuudesta, sillä ne voivat luoda kuvaa siitä, millaisen rajakokemuksen *pitäisi* olla. Esimerkiksi uskontoa koskevassa kysymysosiossa tiedustellaan ensin kokijan aiempaa uskontoa ja sitten kokemuksen jälkeistä uskontoa. Tämä voi antaa kirjoittajalle vihjeen siitä, että kokemus saattaa muuttaa kokijan uskontoa. Lisäksi yhdessä kysymyksessä annetaan esimerkkejä siitä, millaisia uskonnollisia hahmoja rajakokemuksen kokija olisi saattanut nähdä tuonpuoleisessa. Kysymyksen luettuaan henkilö voi alkaa pohtia, olisiko joku hänen näkemistään henkiolennoista voinut olla vaikkapa Jeesus tai Buddha. Toisaalta nderf.org tuntuu korostavan kokemusten yksilöllisyyttä, eikä ainakaan tarkoituksellisesti ohjaa ihmisiä luomaan kokemuksistaan juuri tietynlaista narratiivia.

3. Teoreettinen viitekehys

3.1. Lewis R. Rambon konversioteoria

Konversio (engl. *conversion*) käsitteenä juontaa juurensa kreikan ja heprean kielen kääntymistä ja palaamista tarkoittavista sanoista. Teoksessaan *Understanding religious conversion* (1993) Lewis R. Rambo määrittelee konversion erilaisista uskomusjärjestelmistä poistumisena ja uusiin liittymisenä. Hän kuvaa konversiota monikäyttöiseksi termiksi, jonka merkitys aukeaa sen käyttökontekstissa. (Rambo 1993, 3). Konversio on prosessi, jonka kulkua määrittävät lukuisat muuttujat, kuten tilanteet, sosiaaliset tekijät, ideologiat ja instituutiot (Mts. 5). Uskonnollinen kääntymys on aina yksilöllinen kokemus, jonka piirteet voivat poiketa ulkopuolelta määritellystä mallikokemuksesta (Mts. 5–6). Niin ikään kuolemanrajakokemusten tarkasteluun on luotu erilaisia mittareita, asteikkoja ja tyyppittelyjä. Rajakokemuskertomuksia lukiessa voi kuitenkin huomata, kuinka kokemuksista avautuu ainutlaatuisia yksityiskohtia ja kokijan maailmankuvaa mullistavia merkityksiä. Koska rajakokemuksen tuomat tulkinnat avautuvat usein hitaasti ja prosessinomaisesti, on konversioteoria sopiva apuväline kertomusten tarkasteluun.

Vaihemallissa esitetyt teemat tulevat luonnollisesti esiin henkilön aikaisempia käsityksiä järjestyttävän kokemuksen jälkeen.

Kuolemanraajakokemuksen läpikäyneen henkilön henkilökohtaiset tulkinnat ovat tärkeä osa konversion prosessia. Rambo toteaa, että kääntymyksessä vaikuttavat jatkuvasti henkilön omat pyrkimykset, odotukset ja toiveet sekä konversion kohteena olevan uskonnollisen ryhmän piirteet (Rambo 1993, 7). Siksi aineistonanalyysissä tuodaan esiin myös henkilön katsomuksellinen tausta sekä valtio, josta hän on kotoisin. Maantieteellisen alueen poliittinen ilmapiiri, kulttuuri ja enemmistöuskonto saattavat vaikuttaa kuolemanraajakokemuksen sisältöön ja etenkin sen tulkintaan. Rambon esittelemässä holistisessa mallissa huomioidaan yksilöllisen ulottuvuuden lisäksi peräti neljä yksilöstä osin riippumatonta ulottuvuutta: kulttuuri, uskonto, sosiaalinen ulottuvuus sekä historia (Mts. 7; 11). Nämä ulottuvuudet ovat avuksi myös tutkimusaineistojen sisältöjen hahmottamisessa; ne painottuvat eri tavoin kertomuksesta riippuen. Esimerkiksi laajalle levinneeseen uskontoon voi olla helpompi kääntyä kuin uuteen tai tuntemattomaan katsomukseen (Bulliet 1979 & MacMullen 1984 Rambon teoksessa 1993, 12).

Konversioita voidaan luokitella monin eri tavoin. Konversiotyyppejä ovat Rambon mukaan apostasia eli uskosta luopuminen (*apostasy*), vahvistuminen (*intensification*), liittyminen (*affiliation*), institutionaalinen siirtyminen (*institutional transition*) sekä perinteen muuttuminen (*tradition transition*) (Rambo 1993, 13–14). Luokittelun taustalla on siis alkuasetelman ja prosessin lopputuloksen välinen suhde. Kääntymyksen motiiveja on puolestaan kuusi: älyllinen (*intellectual*), mystinen (*mystical*), kokeellinen (*experimental*), affektionaalinen eli tunteisiin nojaava (*affectional*), herääminen (*revivalism*) sekä pakottava motiivi (*coersive*) (Mts. 14–15). Motiivit ilmaisevat siis konversion liikkeellepanevan tekijän, joka voi olla sisäinen tai ulkoinen. Kuolemanraajakokemuksissa korostuvat erityisesti mystiset ja tunteita herättävät piirteet, mutta kokemuksen jälkeen kääntymykseen voivat vaikuttaa myös muut motiivit.

Rambon teoksen kantavana luokitteluna ja tutkimukseni pääasiallisena viitekehyyksenä toimii konversion vaihemalli (*stage model*). Alkuperäisessä englanninkielisessä mallissa vaiheet on jaettu seuraavanlaisesti: 1. *Context*, 2. *Crisis*, 3. *Quest*, 4. *Encounter*, 5. *Interaction*, 6. *Commitment*, 7. *Consequences* (Rambo 1993, 17). Vapaasti suomennettuna vaiheet ovat 1. Konteksti, 2. Kriisi, 3. Etsintä, 4. Kohtaaminen, 5. Vuorovaikutus, 6. Sitoutuminen ja 7. Seuraamukset. Vaiheet kuvaavat konversioprosessin ajallista ulottuvuutta ja tiettyjen teemojen läpikäymistä vaihe vaiheelta osana kääntymystä (Mts. 16–17). Vaikka vaihemalli on perustellusti valikoitunut tutkimuksen teoreettiseksi viitekehyykseksi, sitä voidaan myös kritisoida. Rambo itse toteaa, ettei mallia ole tarkoitettu virheettömäksi, yleismaailmalliseksi mittariksi, vaan tiedon hahmottamisen apuvälineeksi (Mts. 17). Tässä tutkimuksessa vaihemalli palvelee aineiston luokittelussa, mutta myös narratiivien syvällisemmässä ymmärtämisessä kunkin vaiheen teemojen avulla.

Konversio tapahtuu aina osana monimutkaista ja dynaamista todellisuutta. Siinä vaikuttavat jo edellä mainitut ulottuvuudet aina kulttuurista yksilön sisäiseen maailmaan. Nämä ulottuvuudet puolestaan muokkaavat kääntymyksen tapahtumista. (Rambo 1993, 20–21). Henkilöön vaikuttavat ulkoiset tekijät voidaan jakaa makro- ja mikrokontekstiin, jotka ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Makrokonteksti merkitsee yhteiskunnan suuria rakenteita, kuten poliittisia ja taloudellisia laitoksia. Mikrokonteksti taas muodostuu henkilön lähiympäristöstä ja siinä vaikuttavista yhteisöistä, kuten perheestä ja ystävistä. (Mts. 21–22). Konversion mahdollisuuksiin ja tapoihin vaikuttavat suoraan esimerkiksi kommunikoinnin väylät ja niihin vaikuttavat lait eri valtioissa. Vaikkapa lähetystyön toteutumista tai uskonnosta eroamista voidaan säädellä valtion toimesta. (Mts. 26–27). Lisäksi kääntymysten yleisyyttä säätelee epäsuorasti sekularisaatio eli maallistuminen. Tällainen kehitys on huomattavaa erityisesti länsimaissa, joissa teollistumisen mukanaan tuomat uudet ideologiat ovat tulleet vallitseviksi. (Mts. 28).

Kääntymyksen toinen vaihe on kriisi. Sen ilmenemiseen vaikuttavat niin konteksti kuin henkilön oma aktiivisuus. Kontekstin vaikutus näkyy muun muassa siinä, miten otollinen ympäristö on tiettyyn uskontoon kääntymiselle. Jos uskonto on en-

nestään tuttu, siihen on helpompi mukautua. (Rambo 1993, 44–45). Rambo korostaa, etteivät kääntymykseen vaikuttavat tekijät ole aina suoraan henkilön maailmankuvaa mullistavia, yksittäisiä tapahtumia. Sen sijaan kriisin luonnetta voidaan tarkastella erilaisten jatkumoiden avulla, jossa henkilö asettuu usein jonnekin ääripäiden väliin. Kääntymyksen intesiteetti voi olla voimakas tai vähäinen, aikaväli lyhyt tai pitkä, laajuus rajattu tai laaja, ja lähde sisäinen tai ulkoinen, jonka lisäksi katsomus voi olla henkilölle ennestään tuntematon tai luonnollinen jatkumo vanhoille uskomuksille. (Mts. 47). Kriisin laukaisevina tekijöinä voivat toimia esimerkiksi mystiset kokemukset, parantuminen sairaudesta, uskosta luopuminen tai kuolemanrajakokemus (Mts. 48–49; 53).

Kolmas vaihe kääntymyksessä on etsintä. Ihmisillä on sisäsyntyinen taipumus etsiä tarkoitusta elämälleen ja ymmärtää ympärillään olevaa todellisuutta. Yksilöillä on kuitenkin toisistaan poikkeavia tapoja löytää merkityksiä, ja niihin vaikuttavat Rambon mukaan reaktiotavat, rakenteellinen saatavuus sekä motivaatorakenteet. (Rambo 1993, 56). Reaktiotavat kuvastavat henkilön avoimuutta uusille katsomuksille. Aktiivinen henkilö etsii itselleen sopivaa uskontoa omasta tahdostaan, osa on vastaanottavaisia muiden tarjoamille uskomuksille, toiset torjuvat kaiken tuntemattoman ja jotkut puolestaan ovat haavoittuvan asemansa vuoksi alttiita pakottamiseen perustuville käännytystavoille. (Mts. 59). Rakenteellisella saatavuudella tarkoitetaan ympäristön rakenteiden vaikutusta etsinnän toteutumiseen. Niin lähipiiri kuin yhteiskunnallisella tasolla vaikuttavat tekijät voivat edistää tai estää kääntymistä. (Mts. 60). Lisäksi ihmisillä on erilaisia motiiveja kääntymykseen. Joitain ohjaa tarve kuulua sosiaaliseen ryhmään, toiset taas haluavat kohottaa itsetuntoaan (Epstein 1985 Rambon teoksessa 1993, 63).

Kohtaamisella tarkoitetaan yleensä lähetystyöntekijän ja mahdollisen kääntyjän välistä molemminsuuntaista vuorovaikutusta. (Rambo 1993, 66–67). Rambon teoksessa kohtaamisen vaiheeseen kiinnitetään erityistä huomiota, ja sen tarkastelu on jaettu kääntymyksen asteeseen, lähetystyöntekijän käyttämiin strategioihin, yhteyden muotoon ja uuden uskonnon tuomiin hyötyihin (Mts. 76). Kuolemanrajakokemuksia koskevassa tutkimuksessa kohtaamisen rooli on kuitenkin pieni, sillä

yleensä rajakokemus itsessään rohkaisee henkilöä etsimisen prosessiin, eikä varsinaista lähetystyötä siten tarvita. Siksi kohtaamisen vaihe on tässä tutkimuksessa jätetty sivummalle.

Vuorovaikutuksen vaihe puolestaan keskittyy ensikohtaamisen jälkeiseen elämään, jossa henkilö on osa uutta katsomuksellista ympäristöä. Uskonnollisten ryhmien tarjoama apu kääntymisen prosessissa vaihtelee suuresti, ja toisinaan uuteen ryhmään liittyminen vaatii kääntyjän aktiivista ponnistelua. (Rambo 1993, 102). Rambo kutsuu uuteen ryhmään sulautumista kapseloinniksi (*encapsulation*). Uudella katsomuksellisella kasvualustalla vaikuttavat ryhmän sisäiset suhteet, rituaalit, retoriikka ja roolit. (Mts. 103). Kuolemanrajakokemuksen läpikäynyt henkilö saattaa kokea kääntymyksen täysin yksilöllisenä prosessina, eikä välttämättä kerro edes lähipiirilleen kokemuksestaan (ks. Liite 1.). Toisaalta vuorovaikutuksen ei aina tarvitse olla fyysisessä maailmassa tapahtuvaa, ja osa valitseekin jakaa kokemuksensa internetissä. Pro gradun aineisto pohjautuukin eräänlaiseen virtuaaliseen yhteisöön, jossa muiden tarinoita lukeneet henkilöt rohkaistuvat kertomaan myös oman rajakokemuksensa. Keskustelumuoistoista vuorovaikutusta tapahtuu Nderf:n Facebookissa ja sähköpostin kautta, mutta ne eivät lukeudu tutkimaani aineistoon. Vuorovaikutuksen vaihe edustaa tässä tutkimuksessa kertomuksissa esiintulevaa yhteyttä uusiin katsomuksellisiin ryhmiin sekä rajakokemuksen läpikäyneiden muodostamaan joukkoon.

Sitoutumisen vaiheeseen sisältyy henkilön kokema kääntymispiste, joka saa aikaan uuteen katsomukseen siirtymisen, sekä mahdollinen kääntymyksen osoittava rituaali, jonka luonne riippuu kyseessä olevasta katsomuksesta tai uskonnosta. (Rambo 1993, 124). Sitoutuminen on hyvin henkilökohtainen prosessi, jossa henkilö tekee päätöksen ja antautuu uuden katsomuksen edellyttämälle instituutiolle, johtajalle tai muulle auktoriteetille (Mts. 125; 132). Ristiriidat, voimakkaat tunteet ja lopulta antautuminen ja voimaantumisen tunne laittavat alulle uuteen katsomukseen sopeutumisen (Mts. 134–137). Lisäksi, jotta kääntymys sinetöityisi, on henkilön ylläpidettävä niitä motiiveja, jotka alunperin saivat tämän kääntymään uuteen katsomukseen (Mts. 140–141).

Viimeisenä vaihemallin tasona ovat seuraamukset. Tutkimusaineistossa ne näkyvät henkilöiden kuvauksina siitä, miten kuolemanrajakokemus on vaikuttanut heidän maailmankatsomukseensa. Seuraukset eivät ole objektiivisia, vaan Rambon teorian mukaan niihin vaikuttavat tutkijoiden ja uskonnollisten ryhmien henkilökohtaiset ennakoarviot (Rambo 1993, 142–143). Myös kääntymyksen luonne, eli sen edelliset vaiheet vaikuttavat sen lopputulokseen (Mts. 144–145). Yksilöllisten vaikutusten lisäksi kääntymys näkyy historiallisella, sosiokulttuurisella, teologisella ja psykologisella tasolla (Mts. 148, 156, 159). Tässä tutkimuksessa käsittelem kuitenkkin ennen kaikkea kääntymyksen vaikutusta yksilön elämään, joskin kuolemanrajakokemusten aiheuttamia muutoksia maailmankuvassa voidaan pitää jo globaalina ilmiönä. Tutkimuksen aineistonanalyysissä kertomusten sisällöt asetaan osaksi Rambon vaihemallia, jonka teemat auttavat käsittelemään loogisesti rajakokemusten tuomia muutoksia maailmankatsomuksessa.

3.2. Ilkka Niiniluodon maailmankatsomuksen käsite

Ilkka Niiniluodon teos *Tiede, filosofia ja maailmankatsomus* avaa tutkimukseni kannalta olennaisia käsitteitä. Lähdekriittisenä huomiona on esitettävä se seikka, että teos on kirjoitettu 1980-luvulla, jolloin monet uskoivat tieteen vähitellen peittoavan uskonnon ihmisten katsomuksissa (Niiniluoto 1984, 8). Tieteen jatkuvasta kehityskulusta huolimatta uskonto ja henkisyys ovat kuitenkin säilyttäneet asemansa ihmisten maailmankatsomuksissa, ja esimerkiksi myöhemmin käsiteltävässä Jeena Ranckenin väitöskirjassa kuvatut yliluonnolliset kokemukset ja nderf.org -sivustolle kootut yli 5000 kuolemanrajakokemusta ovat oivallinen esimerkki tästä. Pew Research Centerin (2022) teettämien maailman uskonnollisuuden muutoksia mittavien tutkimusten mukaan monissa läntisissä maissa tapahtuu kasvavaa sekularisaatiota eli maallistumista. Toisaalta monissa uskonnollisissa maissa esimerkiksi Afrikan ja Etelä-Aasian alueilla väestönkasvu on maailman huippua. Tällöin myös uusia uskonnon edustajia syntyy siinä missä toisaalla niiden määrä on vähenemään päin. Köyhemmissä maissa uskonnon rooli koetaan keskimäärin tärkeämpänä kuin niissä maissa, joissa ekonominen tilanne on hyvä. Kirkon tutkimuskeskuksen

Milleniaalien kirkko (2023) teoksessa kuvataan hyvin sitä, miten eri tavoin sekularisaatio ja uskonottomuus voi näyttäytyä. Yksi kirjan luvuista “Uskonottomien helsinkiläismilleniaalien uskontosuhde” perustuu haastatteluille, joita tehtiin uskonottomaksi itsensä identifioiville henkilöille (Parkkinen & Taira 2023, 230; 232). Eräs haastateltava kuvaa, kuinka ehdottoman ateismin sijaa pitää avoimna myös mahdollisuutta jumalan olemassaololle (Mts. 238). Uskonottomuus ei siis tarkoita uskontojen tai niiden sisältöjen kieltämistä. Samaan aikaan monet nuoret aikuiset mieltävät kuitenkin itsensä henkiksi, ja uskovat kirkon määrittämän uskonnon sijaan esimerkiksi henkimaailmoihin, kristallien voimaan tai jälleensyntymään (Mts. 244–245). Myös ateismi, agnostismi, uushenkisyys ja tapauskovaisuus ovat maailmankatsomuksia, sillä niihin sisältyy käsityksiä maailmasta ja siitä, millaisena sen haluaa nähdä.

Arkikielessä maailmankatsomus ja maailmankuva sekoittuvat usein toisiinsa. Näiden kahden käsitteen välinen ero on kuitenkin olennainen. Ilkka Niiniluodon mukaan maailmankatsomus koostuu kolmesta eri elementistä: tietoteoriasta eli käsityksestä tiedon hankinnasta ja perustelusta, maailmankuvasta eli maailmaa koskevista käsityksistä sekä arvoteoriasta, johon sisältyvät moraaliset ja vakaukselliset väitteet (Niiniluoto 1984, 87). Toisin sanoen maailmankuva on siis osa maailmankatsomusta. Tutkimukseni kannalta on olennaista käyttää juuri maailmankatsomuksen käsitettä, sillä kuolemanraajakokemus usein muuttaa ihmisen käsitystä siitä, miten hänen tulisi toimia ja mitkä asiat elämässä ovat tärkeitä. Aineistonanalyysissä huomioidaan rajakokemuksen aiheuttamat mahdolliset muutokset kaikissa maailmankatsomuksen osissa.

Maailmankatsomuksen elementeistä maailmankuva voi Niiniluodon mukaan olla jokin seuraavista: tieteellinen, uskonnollinen ja metafyyminen (Niiniluoto 1984, 79; 81–82). Metafyysisellä maailmankuvalla tarkoitetaan filosofisiin käsityksiin pohjautuvaa ymmärrystä todellisuudesta. Se voi sisältää tieteellistä tietoa, mutta myös ihmisen oman pohdinnan tuloksia. (Mts. 82–83). Nähdäkseni kuolemanraajakokemuksen merkityksenannossa korostuvat monesti tämän- ja tuonpuoleisen metafysiikkaa koskevat ajatukset, joiden syntymistä rajakokemus on edesauttanut. Aina metafyy-

sisten käsitysten synty ei vaadi pitkällistä pohdintaa, vaan henkilö voi kokea saaneensa maailmankaikkeuden luonnetta koskevaa tietoa suoraan rajakokemuksesta.

Kaikkien katsomusten muodostumisessa on samankaltaisia vaiheita ja piirteitä. Niiniluoto kuvaa omaa tieteellisen maailmankatsomuksen muodostumistaan filosofiseksi heräämiseksi (Niiniluoto 1984, 14). Rambon vaihemallin mukaan “herääminen” voisi kuvata kriisivaihetta, ja samalla toimia kääntymyksen motiivina, kuten alaluvussa 3.2. kuvataan. Niiniluoto kirjoittaa, kuinka nykyaikaisen tieteen tavoitteena on etsiä totuutta (Mts. 33). Vaihemallia mukaillen totuuden etsiminen sopisi kolmanteen vaiheeseen, etsintään. Ihmisen halu saada vastauksia perimmäisiin kysymyksiin ei siis aina merkitse uskonnon puoleen kääntymistä. Toisinaan tiede voidaan käsittää ideologiaksi, kuten uskonnot ja politiikka (Mts. 45). Ideologia puolestaan tarkoittaa tiettyjen intressien ohjaamia aatteita (Tieteen terminipankki). Tieteelliset ja uskonnolliset käsitykset voivat ilmetä henkilön katsomuksissa yhdessä, ilman suurta ristiriitaa (Niiniluoto 1984, 77). Uskon tämän rinnakkaiselon tulevan näkyviin myös 2000-luvun kuolemanrajakokemuksissa, jossa hengellisen tai henkisen kokemuksen miljöö on usein teknologian täyteinen sairaalaympäristö.

Maailmankatsomuksen kolmas osa, arvoteoria, viittaa henkilön tärkeinä pitämiin asioihin. Arvot vastaavat ihmisen käsityksiä todellisuudesta ja sitä, miten siinä tulisi toimia. (Niiniluoto 1984, 318). Rajakokemusten analysoinnissa ja tulkinnassa arvot tulevat esiin etenkin kertomuksen loppuvaiheessa, jossa henkilö pohtii kokemansa vaikutuksia elämäntapaansa ja katsomukseensa. Nderf.org:n kyselylomake sisältää myös suoran kysymyksen arvojen muutoksiin liittyen. Arvoja voidaan tutkia kiinnittämällä huomio arvoväittämien laatuun; onko arvo esitetty väittämämuodossa, vertaillen vain arvokkuuden määrää kuvaten (Mts. 321). Rajakokemuksissa tyypillinen tapa esittää arvoja ovat arvoarvostelmat, joissa näkyy henkilön suhtautuminen tiettyyn asiaan (Mts. 322). Arvoteoria edustaa maailmankatsomuksen normatiivista puolta.

Tutkimuksessani maailmankatsomuksen eri osat on operationalisoitu piirteiksi ja ilmaisuiksi kertomuksissa. Tällöin aineiston analyysi ja maailmankatsomuksen muuttumisen havainnointi on konkreettista ja perusteltua. Maailmankatsomuksen tietoteoreettiset piirteet tulevat esiin kertomusten niissä kohdissa, joissa vastataan uskontoa ja katsomusta koskeviin kysymyksiin. Henkilö saattaa tuoda jäsentyneitäkin käsityksiä siitä, millä tavalla materiaallinen ja yliluonnollinen maailma ovat yhteydessä toisiinsa ja miten tiedot tuonpuoleisesta ovat välittyneet hänelle rajakokemuksen aikana tai sen jälkeen. Kokija on saattanut alkaa tutustua muiden kuolemanrajakokemuksiin, lukea aihetta koskevaa kirjallisuutta tai pyrkiä keskustelemaan aiheesta muiden kanssa. Maailmankuva puolestaan tulee esille henkilön kuvatessa uskomuksiaan maailman luonteesta ja näiden uskomusten muutoksista rajakokemuksen jälkeen. Esimerkiksi käsitys muista ihmisistä ja elämän ja kuoleman tarkoituksesta voi vaikuttaa suoraan henkilön toimintaan ja arvoihin. Maailmankatsomuksen kolmas osa eli arvoteoria välittyy paitsi suoraan arvoja koskevista kysymyksistä, myös henkilön käsityksistä elämän merkityksellisyydestä ja muutoksista elämässä.

4. Aineistot ja menetelmä

4.1. Aineiston muodostus

Jeffrey ja Jody Long ovat yhdysvaltalainen pariskunta, jotka ylläpitävät vuonna 1998 perustettua nettisivua nderf.org. Jeffrey Long loi sivuston kerätäksään kuolemanrajakokemuksia ympäri maailmaa ja tutkiakseen niitä. (nderf.org, About Us). Kokemusten tallennus tapahtuu vastaamalla kyselylomakkeeseen, jonka kysymykset pyrkivät erittelemään rajakokemusten piirteitä havainnollistaen niitä tutkijalle. (Long 2014, 9). Jeffrey Long on säteilyonkologiaan erikoistunut lääkäri, tieteilijä ja kirjailija. Jody Long on puolestaan asianajaja, kirjailija, sekä useiden yliluonnollisiin ilmiöihin perustuvan nettisivuston ylläpitäjä. Vuosien varrella sivustot ovat kasvattaneet suosiotaan ja esimerkiksi nderf.org on kokonaisuudessaan käännetty useille eri kielille. (nderf.org, About Us).

Nderf.org:n kotisivuja selaamalla saa kattavan kuvan siitä, mitä kaikkea sivusto sisältää ja millainen yhteisö sen ympärille on rakentunut. Nderf.org kertoo sanomakseen rakkauden, rauhan ja yhteisöllisyyden levittämisen, ja kuvaa itseään seuraavasti: “A perfect mix of science, community, spirituality and service!” (vapaa suomennos: “Täydellinen yhdistelmä tiedettä, yhteisöllisyyttä, hengellisyyttä ja palvelua!”). Sivun alaosassa on koottuna laajasti sivuston tarjoamaa tietoa ja paikkoja keskustella ja jakaa kokemuksiaan: rajakokemuksista tehtyjä artikkeleita, tutkimuksia, kirjoja ja nettisivuja, kaikki sivuston kuolemanrajakokemukset, keskustelufoorumi ja Facebook-sivut sekä mahdollisuus kertoa oma kuolemanrajakokemus ja lähettää sitä koskevaa taidetta ja runoutta. Sivusto korostaa, että on täysin ilmainen ja julkinen. Yksityisyydestä nderf.org huolehtii siten, ettei se koskaan jaa sivustolla kävijöiden henkilökohtaisia tietoja ilman lupaa. Lisäksi se suhtautuu sensitiivisesti käyttäjien mahdolliseen mielenterveydelliseen haavoittuvuuteen. Sivustolla on julkaistu satunnaisia itsemurhaan liittyviä kuolemanrajakokemuksia, ja Longit tuovatkin esiin, etteivät millonkaan kannustaisi lukijoitaan itsemurhaan. (nderf.org, Home). Tämä huomautus on merkittävä siksikin, että monissa rajakokemuksissa tuodaan esiin tuonpuoleisen houkuttelevuus verrattuna maanpäälliseen elämään. Sivuston sisällöt ja ulkoasu sopivat uushenkisyyden kentälle ja kutsuvat sivuston vierailijoita osaksi yhteisöä. Vaikka idea sivuston luonnista on tullut osin tieteellisten intressien pohjalta, ei akateemisuus juuri näyttyä sivuston käyttäjille. Mahdollisesti se luo sivustosta satunnaisille kävijöille helpommin lähestyttävän. Kaiken kaikkiaan nderf.org tarjoaa hyvin monipuolisesti tietoa, keskustelumahdollisuuksia sekä yhteisöllistä tukea käyttäjilleen.

4.2. Sisällönanalyysi ja tyypittely

Tutkimuksen metodologisena keinona toimii narratiivinen analyysi. Aineisto pohjautuu kyselylomakevastauksiin, jotka ovat luonnostaan tarinan kaltaisessa muodossa. Jeena Rancken kuvailee väitöskirjassaan narratiivista analyysia aineistolähtöiseksi tutkimusmetodiksi, jossa pyritään hahmottamaan merkityksiä kertomuksen sisällöistä (Rancken 2017, 190). Narratiiveja eli kertomuksia voidaan

lähestyä tutkaillen kokonaisuutta holistisesta näkökulmasta ja tarkentaen esiin nouseviin kategorioihin, jonka lisäksi huomio voidaan kiinnittää tarinan muotoon tai sisältöön (Mts. 191). Tutkimukseni perustuu laadulliseen ja aineistolähtöiseen sisällönanalyysiin, johon narratiivinen ote sopii hyvin.

Narratiivi voidaan käsittää sen päämäärän, järjestyksen ja tulkintojen kautta (Rantala 2008, 10–11; 13). Päämäärä merkitsee kertomuksen välittämää ihanteellista todellisuutta, tai jotakin, mitä halutaan välttää (Mts. 10–11). Kuolemanraajakokemuksessa näitä päämääriä kuvaavat tuon- ja tämänpuoleinen, jossa tuonpuoleinen näyttäytyy usein houkuttelevana ja rakkaudentäyteisenä paikkana ja maanpäällinen elämä kaoottisena arkitodellisuutena. Järjestyksellä puolestaan voidaan tarkoittaa ajallista lineaarisuutta tai ympäristön rakenteita (Mts. 12). Tutkimuksen aineistoissa kertomukset etenevät poikkeuksetta lineaarisesti, vaikkakin monet ovat kuvanneet ajantajansa muuttuneen. Lisäksi rakenteet, kuten konkreettinen ja henkimaailma, elämä ja kuolema, aika ja ikuisuus sekä hyvyys ja pahuus, luovat kertomuksiin selvästi erottuvat maailmansa. Lopuksi narratiivia määrittelevät sisällölliset valinnat ja tulkinnat (Mts. 13). Rajakokemuskertomukset ovat kirjoittajan valitsema kuvaus tapahtuneesta, ja tutkimukseen kootut aineistot ovat tutkijan valinta siitä, millä tutkimuskysymyksiin halutaan vastata (Mts. 14).

Vaikka aineistojeni keskipisteenä on itse kuolemanraajakokemus, on kokemuksen tulkinnassa silti juuret henkilön elämäntarinassa. Toinen tutkimuskysymyksistäni vieläpä keskittyy siihen, miten elämä on jatkunut rajakokemuksen jälkeen; miten kokemus on muuttanut ihmistä. Narratiivien biografisuus eli elämäkerrallisuus onkin kasvava suuntaus, johon vaikuttaa muun muassa ihmisten lisääntynyt tarve analysoida elämäänsä ja muokata sitä arvojensa mukaisesti (Tedder ja Biestan Paanasen artikkelissa 2008, 19). Soili Paananen kirjoittaa artikkelissaan, kuinka kertomukset merkityksineen konstruoivat elämää koskevaa tietoa ja vaikuttavat siten alati henkilön identiteettiin (Mts. 19). Kokemuksesta muodostuu siis kertomus, jolle henkilö antaa merkityksiä. Merkitykset puolestaan kumpuavat paitsi henkilön sisäisistä ominaisuuksista, myös sosiaalisesta ympäristöstä. (Mts. 22). Kuolemanraajakokemuksille annettuihin merkityksiin voivat vaikuttaa henkilön aiemmat

kokemukset ja ymmärrys maailmasta, mutta myös muiden rajakokemusten lukeminen ja yhteisön kanssa vuorovaikuttaminen vaikuttavat lopulliseen tulkintaan.

Tässä tutkimuksessa käsittelen aineistoa laadullisen, aineistolähtöisen sisällönanalyysin ja narratiivisen rekonstruktion kautta. Luen aineistot useasti läpi, ja puran ne osiin erilaisia tyypittelyjä varten: esimerkiksi osassa kertomusta sisällöt keskittyvät rajakokemuksen jälkeiseen katsomukseen, toisessa osiossa keskitytään kokemuksen aiheuttamiin tunnereaktioihin. Näitä osia erikseen tarkastelemalla voi paremmin hahmottaa myös kokonaisuuksia. Seuraavaksi tyypiteltäviä kertomuksia lähestytään holistisesta näkökulmasta. Se tarkoittaa, että yksittäistä kertomusta tutkitaan kokonaisuutena narratiivina, ja se voidaan hahmottaa osana muista aineistoista koostuvaa narratiivien kokoelmaa. Kehämäisesti etenevä tarkastelu ja ymmärryksen kasvu voidaan nähdä hermeneuttisena prosessina, jossa aineistosta paljastuu piilossa ollutta tietoa (Paananen 2008, 26). Hermeneuttisessa rekonstruktiossa (Mts. 26–27) hahmotan rajakokemuskertomusten osia Rambon vaihemallin kautta, etsin henkilöiden käyttämistä ilmauksista syvempiä merkityksiä ja kokoan kertomuksen juonikaavion muotoon. Raaka aineistomateriaali siis tyypitellään, analysoidaan ja asetetaan viitekehukseensä.

Aineiston tyypittelyssä syntyi kuusi kertomusten piirteitä ja sisältöä ilmentävää taulukkoa. Tyypittelyt perustuvat siihen, millaisia erilaisia sisältöjä lomakkeiden kysymyksistä ja vastauksista voidaan hahmottaa. Taulukossa 1 (ks. Liite 1) on koottuna kertomusten taustatiedot: tapahtumavuosi, valtio ja kokijan sukupuoli. Taulukossa 2 käsitellään kertomusten sisällöllisiä elementtejä, kuten rajakokemuksille tyypillisten piirteiden ilmenemistä. Taulukko 3 keskittyy kokijan sisäiseen kokemukseen, kuten tunneilmauksiin. Taulukossa 4 on eritelty henkilöiden entiset ja nykyiset uskonnot ja katsomukset. Katsomuksiin liitetyt merkitykset ja niiden konkreettinen näkyminen elämäntavassa on kirjattu taulukkoon 5. Lopuksi taulukossa 6 on listattuna kussakin kertomuksessa esiintyneet Rambon vaihemallin tasot sekä narratiivinen juonikaavio.

5. Kuolemanraajakokemukset 2000-luvulla

5.1. Rambon vaihemallin mukainen konversio rajakokemuksissa

5.1.1. Aineiston purkaminen ja tyypittely

Tulkinnat ovat maailmankuvan ja –katsomuksen värittämiä arvioita tietyn asiantilan tai kohteen sisällöstä. Tulkinnat paitsi kumpuavat maailmankatsomuksesta, myös vaikuttavat siihen, millaiseksi se muotoutuu. Etsin aineistossa esiintyviä tulkintoja ja merkityksiä sanavalintojen, juonenkäänteiden, arvolatautuneiden ilmausten, uskottomusten ja tietokäsitysten sisällöistä ja tarkastelen, millainen vaikutus konversion vaiheilla on kertojan maailmankatsomukseen. Tutkimuksen liitteissä on kuusi taulukkoa, johon on tiivistetysti koottu kymmenen kertomuksen piirteet ja sisällöt. Taulukot 2-5 sisältävät keskeiset tiedot konversion vaikuttimista, ja taulukossa 5 käsitellään kokemukselle annettuja merkityksiä. Taulukko 1 asettaa kertomukset Rambon vaihemallin ensimmäisen kohdan mukaisesti (makro)kontekstiin. Taulukossa 6 on lueteltuna kertomuksissa esiintyvät vaihemallin teemat sekä Ranckenin tutkimuksesta lainaamani juonikaaviot.

Taustatietoja tarkastellessa voidaan havaita, että yhdeksän kymmenestä kertomuksesta sijoittuu ajallisesti viime vuosikymmenelle. Kertomusten tuoreus tarjoaa oivallisen vertailukohdan kuolemanraajakokemuksia koskevaan kirjallisuuteen, joissa usein viitataan sekalaisesti 1900-2000-luvuilla, tai jopa tuhansia vuosia sitten tapahtuneisiin rajakokemuksiin. Aineistossa on edustettuna kahdeksan valtiota: Yhdysvallat, Venäjä, Argentiina, Australia, Ranska, Iso-Britannia, Pakistan ja Etelä-Afrikka. Kertomuksessa 10 valtio on epävarma, sillä sitä ei ole erikseen kirjattu; kirjoituksen tavasta päätellen henkilö kuitenkin puhuu äidinkielenään englantia. Oletettavasti kuusi kertomusta kymmenestä on alunperin kirjoitettu englanniksi, loput ovat käännettyjä. Kertomukset tulevat kuudelta eri mantereelta, joten otos edustaa tiiviydestään huolimatta hyvin rajakokemusten kansainvälisyyttä. Sukupuolijakauma, kahdeksan naista ja kaksi miestä, vastaa melko hyvin nderf.org -kertomusten sukupuolijakaumaa: huomattava enemmistö kertomuksista tulee naisilta. Tämä ei välttämättä tarkoita, että naiset olisivat alttiimpia rajakokemuksille. Sen

sijaan naisille henkisistä ja uskonnollisista kokemuksista kertominen saattaa olla sosiaalisesti sallitumpaa.

Taulukossa 2 eritellään kuolemanrajakokemuksen aikana koettu paikka ja ajankulku, kokemuksen aikana kohdatut henkiolennot tai ihmiset sekä rajakokemuksille ominaiset piirteet. Paikka kuvattiin useassa kertomuksessa jonkinlaisena tyhjyyden ja kaikkeuden yhdistelmänä. Kaikissa kertomuksissa henkilön olinpaikka tai todellisuus muuttui jollain tapaa, mutta osa pysyi ainakin osittain maanpäällisessä olinpaikassaan (kertomukset 6 ja 7). Yhdessä kertomuksessa kuvattiin, että kokemuksen aikana nähdyt paikat saattoivat olla myös maanpäällisiä (8). Ajantaju muuttui kaikissa kertomuksissa lukuunottamatta kertomusta 1. Ajan kuvattiin nopeutuvan, hidastuvan, katoavan tai menettävän merkityksensä. Muutamassa kertomuksessa kuvattiin, että kaikki tuntui tapahtuvan samaan aikaan (3, 5, 10). Useammassa kertomuksessa kuvattiin Jeesuksen kohtaaminen tai ainakin Jeesukseksi tulkitun hahmon näkeminen (1, 4, 10). Myös Jumalan läsnäolo tunnettiin monessa kertomuksessa (3, 9, 10). Edesmenneitä läheisiä tavattiin kertomuksissa 1, 5 ja 6 jonka lisäksi kertomuksessa 8 nähtiin elossaolevia sukulaisia ja kertomuksessa 10 mahdollisesti elossa oleva biologinen äiti. Joissain tapauksissa kohdatuja hahmoja kuvattiin epämääräisemmin nimityksillä olento, henkiolento tai energia (2, 3, 9, 10). Osa hahmoista puolestaan tunnistettiin ihmisiksi, muttei kuitenkaan tutuiksi sellaisiksi (1, 4, 6, 7, 8).

Kaikissa kertomuksissa tuli esiin ruumiista irtaantuminen tai ainakin jonkinlainen toiseen todellisuuteen siirtyminen. Rajakokemusten yksi tunnetuimmista piirteistä, kirkas tai ylimaallinen valo havaittiin kahdeksassa kertomuksessa kymmenestä. Telepatiaa esiintyi peräti puolessa kertomuksista (1, 5, 7, 9, 10). Jonkinlaiselle rajalle saapuminen kuvattiin kertomuksissa 1-7 sekä 9. Harvinaisempia piirteitä olivat tunnelissa kulkeminen (3, 4) ja elämäkertaus (10). Ykseyden tunne tai muuttuminen osaksi kaikkeutta kuvattiin neljässä kertomuksessa (2, 3, 9, 10). Pääosin kertomuksissa koettiin myönteisiä tunteita, joskin toisissa kertomuksissa raportoitiin myös kauhun ja hämmennyksen tunteita (1, 2, 4). Taulukossa 3 käsitellään tarkemmin juuri tunneilmauksia ja kokemuksen aikana koettuja aistimuksia.

Suuri osa kokijoista tunsi aistiensa terävöityneen rajakokemuksen aikana (1, 3, 5, 7, 10). Aistien terävöitymisen lisäksi moni koki todellisuudentajunsa laajentuneen arkitietoisuuden ylitse; paikkoihin saatettiin siirtyä ajatuksen voimalla ja olla samaan aikaan tietoinen maanpäällisen ja tuonpuoleisen tapahtumista (2, 4, 5, 6, 7, 10). Tunnesanoista useimmin käytettyjä olivat rauha (9/10), ilo (4/10), onnellisuus (4/10), pelko (3/10) rakkaus (3/10). Tunteet vaihtelivat laidasta laitaan: joillekin kokemus tuotti kauhua (2, 3), toisille taas uteliaisuuden tunteen (1, 7). Parille kokemus oli paikoin neutraali (7, 8), toiselle suorastaan euforinen (10). Suurin osa koki sielunsa tai minuutensa irtautuneen maallisesta kehostaan (8/10), mutta osassa kokemuksia sielun tai kehon rajaa ei määritelty (2/10). Näissäkin kokemuksissa henkilön todellisuus laajeni tai muuttui jollain tapaa.

Aineistoissa esiintyvä uskonnollisten katsomusten moninaisuus oli yllättävää: osalla kokijoista oli maan valtauskonnosta poikkeava katsomus, jonka lisäksi aineiston maantieteellinen kirjavuus lisäsi uskontojen moninaisuutta. Rajakokemusta edeltäviä uskontoja ja katsomuksia olivat katolisuus, juutalaisuus, buddhalaisuus, protestanttisuus, islam ja new age –hengellisyys. Tämän lisäksi muutama kuvaili itseään joko agnostikoksi tai uskonnollisesti sitoutumattomaksi (4, 6, 7, 9). Yksikään kokeneista ei ollut ateisti tai suhtautunut uskontoihin kielteisesti. Päinvastoin kaikki itseään sitoutumattomaksi kuvailleet olivat joko kiinnostuneet hengellisistä kysymyksistä tai olivat muodostaneet jonkinlaisen käsityksen tuonpuoleisesta ja mahdollisesta transsendentista. Tämä on mielenkiintoinen havainto rajakokemuksen kokeneiden profiloinnin kannalta: altistaako avoimuus uskonnoille ja yliluonnolliseksi tulkituille ilmiöille kuolemanrajakokemukseen, mikäli henkilö joutuu hengenvaaraan?

Uskonnollisuuden muutoksia havainnoidessa nousee selkeästi esiin oman uskonnon säilyminen siitä huolimatta, että kuolemanrajakokemus on vaikuttanut henkilön elämään ja katsomuksiin vahvastikin. Läpi aineiston kantava piirre vaikuttaa olevan, että rajakokemus on vahvistanut uskoa tai tuonut siihen uusia puolia. Myös tavat

harjoittaa uskontoa ovat saattaneet muuttua. Suurin muutos näyttää kuitenkin tapahtuneen henkilön sisäisessä maailmassa, tavassa ajatella ja tulkita ympäröivää maailmaa ja omaa tarkoitustaan. Taulukon 4 sarakkeessa “Arvot ja uskomukset” on koottuna henkilön katsomusta vahvasti määrittäviä ajatuksia. Monet kertovat saaneensa kokemuksesta tiedon, että kuoleman jälkeen odottaa uudenlainen, hyvä elämä tuonpuoleisessa. Tuonpuoleista kuvataan muun muassa rakkaudentäyteisenä, parempana paikkana, jossa kaikki toimii harmoniassa (3, 4, 8, 9, 10). Aineistossa on kuitenkin huomattavissa selviä eroja uudistuneiden katsomusten jäsenytyneisyydessä. Esimerkiksi kertomuksissa 6, 7 ja 8 kokemus toi henkilöiden katsomuksiin uusia elementtejä, muttei tarjonnut selkeitä vastauksia siihen, mitä tuonpuoleisessa odottaa. Sen sijaan kertomuksessa 10 henkilö kertoo saaneensa hyvin kattavan tietämyksen maailmankaikkeuden ja ihmisyyden metafysiikasta sekä siitä, mikä merkitys elämällä ja kuolemalla on.

Taulukossa 5 perehdytään tarkemmin merkityksiin ja niistä ammennettuihin muutoksiin elämässä. Koska monessa kertomuksessa kuvattiin henkisten kykyjen esiintuloa rajakokemuksen jälkeen, päätin luoda oman sarakkeen otsikolla “Suhde yliluonnolliseen”. “Elämän tarkoitus ja merkityksellisyys” -sarakkeessa nousi esiin kolme pääteemaa: muiden auttaminen, perheen vuoksi eläminen ja sielun kehittäminen. Kertomuksissa 1 ja 6 perheenjäsenillä oli merkittävä rooli maan päälle palaamisessa kuoleman rajalta. Kertomuksissa 2, 4, 5, 6, 8 ja 10 todettiin, että elämän tarkoitukseen kuuluu muiden auttaminen ja rakkauden välittäminen. Kokemuksissa 2, 6 ja 9 puolestaan vastaanotettiin tietoa, jonka mukaan sielua on mahdollista kehittää tässä elämässä tuonpuoleista tai kiertokulkua varten. Kaksi ensimmäistä teemaa kuvaavat yhteisöllisiä arvoja, viimeisimpänä mainittu taas yksilöllistä kehitystä; joskin tässäkin yksilön kuvaama sielu voidaan käsittää osana laajempaa kokonaisuutta, maailmankaikkeutta.

Aineistossa kerrottiin monenlaisista muutoksista kokemuksen jälkeisessä elämässä. Suuri osa muutoksista liittyi joko ihmissuhteisiin tai hengelliseen toimintaan. Parantuneesta vuorovaikutuksesta muiden kanssa raportoitiin kertomuksissa 2, 5, 6, 7, 9 ja 10. Se saattoi ilmetä molemmin puolin, sekä muiden suhtautumisessa henkilöön,

että henkilön itsensä kasvaneesta empatiasta ja ymmärryksestä muita kohtaan. Huomattavan moni kertoo kokemuksen jälkeisestä kyvystä vastaanottaa unissa tietoa tai kommunikoida edesmenneiden läheisten kanssa (1, 4, 7). Kaikki kokijat ovat kertomuksen kirjoitushetkellä pitäneet kokemusta ehdottoman totena - eivät siis esimerkiksi unena tai hallusinaationa. Hengellisen tai henkisen toiminnan kasvu näkyy kertomuksissa muun muassa tarot-luennan (4), meditaation (3), biobalautteen annon (2), kristalliparannuksen (5) ja tavallista herkemmän aistimisen kautta (10).

5.1.2. Konversion vaiheet

Kertomuksessa 1 tapahtumapaikkana on Yhdysvallat ja tapahtumavuotena 2018. Henkilö kuvailee kaiken alkaneen pahenevista vatsakivuista. Lopulta kivut etenevät hengitysvaikeuksiksi, ja nainen viedään sairaalaan. Hänen päästyään sairaalasängylle saavat tapahtumat nopean käänteen: silmänräpäyksessä nainen on siirtynyt kiviseen huoneeseen, joka muistuttaa häntä keskiaikaisesta linnasta. Yhtäkkiä hän on kasvokkain Jeesuksen kanssa, jonka jokaisen piirteen hän voi kuvata yksityiskohtaisesti. Naisen mukaan Jeesus näyttää tismalleen samalta kuin taulussa, joka oli roikkunut hänen lapsuudessaan mummolan seinällä. Jeesuksen kanssa kivisen huoneen pitkän pöydän äärellä istuu lisäksi naisen edesmennyt isä, joka näyttää hyvinvoivalta. Jeesus ilmoittaa naiselle, ettei hän voi jäädä tuonpuoleiseen. Alkuasetelmassa on havaittavissa piirteitä Rambon vaihemallin ensimmäisen teeman, kontekstin, sisällöistä. Makrokontekstina tapahtumassa toimivat nykyaikainen sairaala ja toisaalta historiallinen linna. Naisen uskonnollinen vakaus näkyy oman uskonnon johtohahmon kohtaamisena tuonpuoleisessa. Lisäksi lapsuuden sosiaalisen ympäristön yksityiskohta, Jeesus-taulu, on mukana rajakokemuksessa.

Konversion kriisivaiheessa nainen herää sairaalasta ja on shokissa kuullessaan, että oli läpikäynyt sydänkohtauksen. Rajakokemuksen jälkeen hän tuntee kuitenkin rauhaa, jollaista ei ole koskaan ennen kokenut. Hän kuvailee rauhan tunteen kestäneen kahdeksan kuukauden ajan. Hänen toipuessaan sairaalassa, havaitsee hän kolmena päivänä huoneessa tuntemattoman miehen. Mies kirjoittaa seinälle asioita, joita

nainen ei näe, mutta jotka hän kykenee aistimaan: mies valmistautuu kuolemaan, ja analysoi kirjoittamiaan elämänvalintoja. Lopulta mies nyökkää ja poistuu. Muut kuin nainen eivät ole huomanneet miehen olemassaoloa. Kotiuduttuaan sairaalasta nainen lukee kuolinilmoituksia ja tunnistaa näkemänsä miehen niistä. Mies on kuollut juuri kolmantena päivänä naisen heräämisestä tehohoidosta. Tämä uskomattomalta tuntunut kokemus yhdessä varsinaisen rajakokemuksen kanssa toimivat käännekohtina naisen katsomuksen vahvistumiselle.

Etsinnän teema tulee esiin naisen mielteliäänä reaktiona tapahtumiin. Hän kokee vahvaa yhteyttä tuonpuoleiseen, ja ajattelee kirkkaina säilyneitä muistojaan Jeesuksesta ja isästään. Hän arvelee, että päätyi pitkän pöydän ääreen heidän kanssaan johtuen italialaisista sukujuuristaan. Samasta syystä Jeesus näytti italialaiseen tapaan kädellään estävää merkkiä, joka kielsi naista jäämästä. Tässä tulee jälleen esille henkilön elämässä vaikuttanut makrokonteksti, ympäröivä kulttuuri. Naisen konversiosta puuttuu kohtaamisen teema, joskin hän ilmaisee toivoneensa keskustelua rajakokemuksiin erikoistuneen terapeutin kanssa. Sen sijaan vuorovaikutusta on ollut niin luonnollisessa kuin yliluonnollisessakin maailmassa. Nainen kertoo vastaanottavansa nykyisin viestejä edesmenneiltä sukulaisiltaan unissa. Hän kertoi sairaalan tapahtumista läheiselleen, joka kuitenkin kielsi naista puhumasta niistä, ettei tämä joutuisi psykiatriselle osastolle. Muut läheiset suhtautuivat kertomukseen vastaanottavaisemmin. Nainen oli yrittänyt puhua kokemuksesta papille, joka kuitenkin oli vaikuttanut suhtautuneen kertomukseen välinpitämättömästi.

Sitoutuminen tapahtuu kertomuksen kohdassa, jossa nainen viesti Jeesuksen kanssa telepaattisesti, ja sai käskyn palata maan päälle. Nainen kokee, ettei hänen kokemuksensa ollut tyypillinen rajakokemus. Sen sisällöt sopivat kuitenkin melko hyvin yhteen hänen katolisen uskonsa kanssa; kokemus vahvisti sen, että tuonpuoleisessa Jumala, Jeesus ja Taivas odottavat. Nainen kuvailee nähneensä kivisen huoneen oviaukosta kajastavan valon, ja tunteneensa joka solullaan oven takana olleen tuonpuoleinen. Kokemuksen seurauksena nainen kertoo uskonsa vahvistuneen ja haluaisi kaikkien tietävän Jeesuksen olemassaolosta. Hän sanoo

aistivansa nykyisin asioita ja tuntevansa yhä puhtaan ilon ja rakkauden, joita tunsikin kokemuksensa aikana.

Kertomuksessa 2 kokija on viettämässä iltaa ystävänsä kanssa huumeiden vaikutuksen alaisena. Vuosi on 2021 ja tapahtumapaikka Venäjä. Nainen ei kerro tarkemmin siirtymästä kuolemanrajakokemukseen, vaan kertomus hyppää suoraan toisesta aikajanasta toiseen, kuten kertoja itse kuvailee. Hän on siirtynyt tyhjiin paikkaan, jossa on vain puhdasta olemassaoloa. Kertoja kuvailee menettäneensä tunteen omasta minuudestaan, ja olevansa kyvytön ajattelemaan tavallisilla sanoilla. Hän sanoo paikan tuoneen hänen mieleensä Ein Sofin, joka merkitsee juutalaisten kabbalistisessa perinteessä loppumattomuutta, jossa Jumala itse on ja loistaa jumalallista valoaan (Nissan 2013). Kertoja kertoo avistaneensa, että häntä elvyttäisiin, ja että ihmiset rukoilisivat hänen puolestaan. Kertomuksen kontekstissa tulee siis esiin henkilön oma uskonnollinen vakaumus sekä ympäristön uskonnollisuus. Kertomus on myös ainoa aineisto, johon liittyy huumeiden käyttöä.

Myöhemmin paljastuu, että nainen oli kärsinyt vatsahaavasta sekä huumausaineiden yliannostuksesta, joka oli aiheuttanut sydänpysähdyksen. Herätessään sairaalasta hän läpikäy muistoa ja yrittää selvittää, missä ja miten kaikki tapahtui ja mistä tuo erillinen muisto kumpuaa. Kokemuksen jälkeen hän toteaa, että häntä aiemmin vaivanneet rytmihäiriö sekä mahahaava ovat parantuneet. Kertomuksen keskeinen kriisi onkin, että hän tulkitsee vierailunsa tyhjyydessä olleen Jumalan tiedostamaton puoli, jonka parantavan vaikutuksen hän toi mukanaan palatessaan maan päälle. Etsinnän teema näyttäytyy kokijalle kiinnostuksena olemassaolon kysymykseen ja kokemuksen piirteiden yhdistämisenä juutalaiseen metafysiikkaan. Hän tulkitsee olleensa jollain lailla erityinen päästessään vierailemaan Jumaluuden ytimeen. Henkilö siis yhdistää aiempaa uskontoaan ja kokemuksen kautta saatua tietoa.

Vuorovaikutuksen vaihe kuvastuu henkilön haluna jakaa Jumalan rakkautta ihmisille. Muut ihmiset käyttäytyvät häntä kohtaan aiempaa ystävällisemmin, ja myös hän itse näkee ihmiskunnan ja ihmisyyden hyvänä asiana. Hän on jakanut kokemustaan

joillekin ystävilleen, joiden reaktiot ovat olleet hämmästyneitä. Myös nämä ystävät ovat nähneet kokemuksen kabbalistisena. Sitoutumistaan hän osoittaa näkemysillään siitä, miten kokemus todisti Jumalan olemassaoloa, ja miten vaikeudet tässä elämässä jalostavat sielun osia kiertokulkuun. Keskeiset seuraamukset puolestaan ovat uskon vahvistuminen, meditointi ja rukoileminen sekä koetut positiiviset muutokset tunne-elämässä, sosiaalisissa suhteissa ja terveydessä. Hän muun muassa kykynee antamaan itselleen biopalautetta ja siten hoitamaan terveyttään. Henkilö kokee tullessaan kaikkiaan paremmaksi ihmiseksi verrattuna entiseen, katkeraan minäänsä. Kokemuksen jälkeen hän näkee kaiken merkityksellisenä. Jopa pahuus on selitettävissä sillä, että se todistaa hyvyyden olemassaoloa.

Kertomus 3 alkaa kuvauksella kokijan, yhdysvaltalaisen miehen, kroonisesta keuhkosairaudesta. Sairaus aiheuttaa keuhkojen heikentyneen kapasiteetin, joka voi pahimmillaan aiheuttaa tukehtumisen tunteen. Mies kertoo kokeneensa kirjoittamishetkeä edeltäneen kahden viikon aikana näin käyneen useamman kerran hänen nukkuessaan. Kyselylomakkeessa hän kuvailee niistä kaikkein syvintä kokemusta, joka vei hänet lähelle kuolemaa. Tämä tapahtui vuonna 2022. Henkilö on unessa, kun tuntee yhtäkkiä hengitysteidensä olevan tukossa. Hän ei kykene avaamaan suutaan. Unen värimaailma alkaa hälventyä sitä mukaan, mitä kauemmin henkilö on ollut ilman happea. Hän kuvailee kuoleman hetkeä hirveäksi, mutta lyhyeksi. Sitten hän katsoo ylös ja huomaa sinisen taivaan. Hän pystyy jälleen ajattelemaan kirkaasti ja tuntee olevansa elossa. Seuraavaksi hän kulkee tunnelia pitkin kohti taivasta. Hän keskittyy valoon ja toistelee Jumalan nimeä. Vähitellen tietoisuus omasta, loppuaan lähenevästä kehosta hälvenee ja vaihtuu tunteeseen kotiinpaluusta. Tunnelikokemus, valo ja Jumala kuvastavat hyvin tyypillistä länsimaalaista rajakokemusta. Mielenkiintoista on, että henkilö kertoo lomakkeen uskontoa käsittelevässä kohdassa olevansa buddhalainen. Tämä ei sovi yhteen Jumalan kutsumiseen, sillä buddhalaisuudessa ei tunneta varsinaista Jumalaa, vaan maailmansielu. Toisaalta buddhalaisuus voi saada monenlaisia muotoja länsimaisessa kontekstissa, ja henkilölle voi olla luontevaa kutsua maailmansielua Jumalaksi länsimaassa, joissa kristinusko on suurin uskonto. Länsimaalaisuus onkin kertomuksen keskeinen konteksti.

Lopulta mies päätyy valtavan suuren valoseinämän eteen. Hän tuntee vetoa ylittää rajan ja aistii sen tuollapuolen odottavat ystävälliset sielut. Hän kuitenkin ajattelee, että olisi väärin heittää hukkaan hänen vielä toimiva maallinen kehonsa – se olisi loukkaus Jumalaa kohtaan. Huolimatta houkutuksestaan jäädä tuonpuoleiseen, hän päättää palata kehoonsa. Tätä voidaan kuvata kertomuksen kriisiksi; henkilö on aktiivinen päättäjä tehdessään vaikean valinnan elämän ja kuoleman rajalla. Herättyään kunnolla mies varmistaa, että hänen hengitystiensä eivät enää ole tukossa, jotta voisi rauhassa pohtia kaikkea tapahtunutta. Etsinnän vaiheessa mies kokee ristiriitaisia tunteita: hän kokee masentuneisuutta siitä, ettei päässyt ylittämään rajaa, mutta on toisaalta iloinen saadessaan tietää, mitä kuoleman jälkeen odottaa. Hän kertoo saaneensa jostakin tiedon siitä, että hänen oli tarkoitus käydä tuo kokemus läpi. Kuolemanpelon hän kertoo menettäneensä täysin. Selatessaan kuvasovellus Pinterestiä hän kertoo jatkuvasti törmänneensä mietelauseisiin, joissa korostetaan kärsivällisyyttä. Tämän hän kokee vahvistukseksi siitä, että hän teki oikean päätöksen palatessaan elämään.

Vuorovaikutuksen saralla kokija ei kuvaa tapahtuneen suuria muutoksia. Hän on kertonut tapahtuneesta parhaalle ystävälleen, jonka suhtautuminen on aina hyväksyvä. Vaimolleen hän ei ole kertonut, sillä pelkää tämän menevän pois toltaan. Sitoutuminen uuteen katsomukseen näkyy henkilön vahvana uskona Jumalaan ja yhteytenä henkimaailmaan ja tuonpuoleiseen meditaation avulla. Hän kokee, että suhtautumista kuolemaan tulisi muuttaa iloisemmaksi, sillä uskoo itsekin tuonpuoleisen olevan hyvä paikka. Hän ajattelee ihmisillä olevan usein illuusio erilisyydestä, vaikka kaikki on todellisuudessa yhtä. Jokaisella on vapaus valita, hyväksyykö vai hylkääkö tämän kaikkeuden, Jumalan. Kokemuksen seuraamuksena hän on tullut lähelle Jumalaa ja uskoo tämän auttavan häntä täyttämään maanpäällistä tarkoitustaan.

Kertomus 4 on ajankohdaaltaan muista aineistoista hieman poikkeava. Se on ainoa kertomus, joka käsittelee ennen 2010-lukua tapahtunutta kuolemanraajakokemusta. Käsiteltävä kokemus sijoittuu vuoden 2003 Argentiinaan. Myös tätä ennen henkilö oli kokenut vaaratilanteen, oletettavasti vuonna 1998, jolloin hän oli vasta 4-vuotias.

Suuri patja oli lähes kaatunut hänen päälleen kotona, mutta jotenkin pienen tytön oli onnistunut omin voimin nostaa painava esine pois. Koulussa hän kokee aina ulkopuolisuutta ja viettää paljon aikaa paikallisen nunnan kanssa keskustellen elämästä. Hän tuntee jo pienenä yhteyttä mystiseen ja jumalliseen, tosin ei miinkään tiettyyn uskontoon sitoutuneena. Naisen lapsuudessa koetut ylikuonnolliset seikat toimivat osana kertomuksen kontekstia. Ennen ensimmäistä rajakokemustaan tyttö saa jonkinlaisen etiäisen tapahtumasta. Hän on koulun pihalla, kun saa oudon tunteen ja kokee olevansa eri ajassa muiden oppilaiden kanssa. Pian sen jälkeen tyttö lähtee kauppaan ostamaan karkkia, mutta jää auton alle koulunsa lähetyvillä. Hän lentää monta metriä iskun voimasta ja tuntee sielunsa irtautuneen ja sitten palanneen kehoonsa. Hän kulkee läpi tunnelin ja rukoilee Jumalaa. Hän aistii myös hänet pelastaneen entiteetin olemassaolon.

Kertomuksen kriisi alkaa tytön elämän mennessä alamäkeen heti rajakokemuksen jälkeen. Hän joutuu käymään useasti sairaalassa ja on peloissaan ja hämmentynyt tapahtuneesta. Hän saa diagnoosin post-traumaattisesta stressireaktiosta ja vastaanottaa vääränlaista lääkitystä vuosien ajan. Lisäksi hän kärsii myöhemmin niin koulukiusaamisesta kuin masennuksestakin. Jokin osa hänestä tuntuu puuttuvan. Myös aimmin koettu uskonnollisuus hiipuu. Muista aineistoista poiketen tässä kertomuksessa on nähtävissä kohtaamisen teema: tytölle ennestään tuttu nunna vieraillee tämän luona sairaalassa ja antaa tälle neitsyttä kuvaavan mitalin. Nunnaa voisi kuvata tytön uskonnolliseksi tienviitaksi, eräänlaiseksi mentoriksi.

Etsinnän vaihe toteutuu, kun nainen päättää aloittaa terapian. Terapian viimeisinä vuosina hän alkaa saada näkyjä maailman tapahtumista unissaan. Lisäksi hän opettelee tarot-luentaa ja ennustamista. Hän vastaanottaa unissaan viestejä edesmenneiltä ihmisiltä ja saa selville, että toinen hänen isoäideistään oli noita ja että molemmilla isoäideillä oli yhteyksiä henkimaailmaan. Nainen siis kokee eräänlaisen hengellisen heräämisen. Hän jatkaa tiedon vastaanottamista valaistumisen ja unien välityksellä ja saa tietää muun muassa menneistä elämästä. Eräänä päivänä ollessaan hyvin sairas, hän kokee elämänsä toisen rajakokemuksen. Kokemuksessa hän siirtyi taivasta muistuttavaan paikkaan, jossa kolme huppupäistä hahmoa ilmoittaa naiselle,

ettei hänen aikansa ole vielä tullut. Kokemuksen jälkeen hän kertoo siitä äidilleen sekä psykologilleen. Vuorovaikutuksen vaihe näkyy positiivisena suhteena psykologin kanssa, joka kuuntelee ja tukee naista ja suosittelee tälle rajakokemuksista kertovaa sarjaa. Nainen kertoo myös löytäneensä rajakokemuksia käsittelevän kirjan, jonka sisältö koskettaa häntä syvästi. Kirjaa lukiessaan hän tuntee kirjailijan ymmärtävän häntä ja saa lohtua ajatellessaan kaikkia ihmisiä, jotka ovat käyneet läpi samankaltaisen kokemuksen. Henkisen heräämisen johdosta myös hänen ystäväpiirinsä muuttuu.

Toisen kuolemanrajakokemuksen jälkeen henkilön paranemisprosessi jatkuu. Peiliin katsoessaan hän kertoo jälleen tunnistavansa itsensä. Sitoutumisen teema toteutuu naisen todetessa, että valaistumisen jälkeen hänen uskonsa jumalalliseen palasi. Hän toteaa, että rakkaus on se sanoma, jota lähellä hän haluaa olla. Seuraamuksina kokemuksistaan hän kokee kiitollisuutta saamastaan yhteydestä henkimaailmaan. Ensimmäisen rajakokemuksen jälkeen hän oli kokenut vastaanottamansa tiedon määrän ylitsevuotavana ja liian suurena lapsen käsitettäväksi. Toinen rajakokemus vaikuttaa toimineen hänen tapauksessaan käännekohtana, aiemman henkisen prosessin sinettinä. Hän kirjoittaa lauluja kokemustensa pohjalta, ja kokee olevansa empaattinen ja kiltti.

Kertomus 5 etenee nopeasti kontekstista rajakokemukseen. Vuosi on 2018 ja tapahtumapaikkana Australia. Nainen kuvailee käyvänsä stressaavaa ja pitkää puhelinkeskustelua puutarhassaan kesäisenä päivänä, ja tullessaan sisälle kokee hengittämisen vaikeaksi. Seuraavaksi hän leijuu ambulanssihenkilökunnan yläpuolella ja kuulee yhden heistä sanovan: “Olemme menettäneet hänet!”. Nainen tuntee olonsa rauhalliseksi katsellessaan tapahtumia. Hän myös näkee edesmenneen äitinsä vierellään. Sitten hän tuntee iskun ja palaa takaisin ruumiiseensa. Hän vitsailee kertomuksessaan, että tuntui kuin hänen äitinsä olisi potkaissut naisen takaisin kehoonsa. Ambulanssin ensihoitaja huutaa: “Hän tuli takaisin!”. Syynä sydämen pysähdykselle oli mahdollisesti nestehukka, stressi ja sydämen eteisvärinä. Heti kokemuksen jälkeen nainen tuntee voimakasta halua palata tuohon paikkaan, missä oli käynyt. Kertomuksen kriisi näyttäytyy äidin liian pikaisena tapaamisena ja ke-

hoon palaamisena ilman tietoa siitä, mitä he olisivat voineet yhdessä tehdä, mihin mennä. Pian nainen kuitenkin ymmärtää, että palasi maan päälle syystä. Hänen tehtävänsä on auttaa ihmisiä kertomuksellaan.

Etsinnän vaiheessa nainen tahtoo saada ymmärryksen kokemuksesta. Hän kokee olevansa yhä osittain tuonpuoleisessa. Kertomuksen kirjoitushetkellä kokemuksesta on kulunut neljä vuotta, ja nainen odottaa tuloksiaan syöpätutkimuksista. Hän kertoo osaltaan haluavansa parantua, mutta toisaalta tuonpuoleiseen palaaminen tuntuu houkuttelevalta. Nainen toteaa, ettei tuonpuoleinen ollut sellainen kuin hän oli sen kuvitellut olevan. Tuntuu, kuin hän olisi ollut korkeamman olemassaolon tilassa, jossa oli tieto rauhasta. Vuorovaikutuksen osalta hän kertoo arvostavansa nyt hyviä ystävyysuhteita. Hän pystyy joskus näkemään, mitä ihmiset käyvät läpi elämässään. Toiset ihmiset ovat myös osoittaneet hänelle kiitollisuutta tarinansa jakamisesta. Sitoutumisen teema kietoutuukin juuri muiden ihmisten ympärille: nainen on maan päällä täyttämässä tehtävänsä, joka on muiden auttaminen. Nainen kuvaa elämänsä muuttuneen täysin. Kokemuksen seurauksina hän kokee olevansa parempi ihminen, eikä hän pelkää kuolemaa. Elämästä on tullut hengellistä. Tämä näkyy muun muassa uskona universumin ykseyteen. Hän kertoo ennen rajakokemusta olleensa itsekäs ihminen, mutta auttaa nyt ihmisiä kristalliparannuksen keinoin.

Kertomus 6 alkaa eräästä kesäkuisesta päivästä vuonna 2021 Ranskassa. Nainen kokee itsensä hyvin sairaaksi, hänen kurkkunsa on turvonnut hän saa korkean kuumeen. Sairautta ovat edeltäneet kaksi tavallista työntäyteisempää viikkoa. Perhesuhteissa on vaikeuksia, sillä niin naisen teini-ikäinen tytär kuin puolisoakin kärsivät masennuksesta, jonka lisäksi hän on riidellyt poikansa kanssa. Terveystilan romahduksen johdosta nainen joutuu sairaalaan, jossa hänellä todetaan akuutti verisyöpä. Sairaalan henkilökunta yrittää asettaa naiselle katetreja siinä onnistumatta. Yhtäkkiä nainen näkee sairaalahuoneeseen ilmestyneen valon. Nainen kuvailee valoa ihmeelliseksi, puhtaaksi rakkaudeksi. Hän kylpee valossa ja tuntee olonsa uskomattoman hyväksi. Kolme tutun tuntuista hahmoa on läsnä hänen lähellään säteillen samalla rakkautta. Hän tuntee myös edesmenneen isänsä läsnäolon. Sitten hän vastaanottaa viestin, jossa hänelle ilmaistaan valinnan mahdollisuus tuonpuoleiseen

jäämisestä tai lähtemisestä. Nainen miettii lapsiaan ja päättää palata takaisin maanpäälliseen elämään. Palattuaan takaisin sairaalahuoneen todellisuuteen nainen kokee iloa siitä, että on elossa. Kokemus vei kuitenkin paljon voimia ja naisella kuluu viikkoja sen käsittelyyn. Tätä voisi kuvailla kertomuksen kriisivaiheeksi.

Etsinnän vaiheessa nainen kertoo kokemuksistaan lapsilleen. He uskovat äitiään, ja tyttö suorittaa koulunsa kunnialla loppuun. Poika puolestaan tulee uskoon. Nainen pohtiikin, onko hänen jakamansa rajakokemus vaikuttanut hänen poikaansa. Hän siis pyrkii etsimään selitystä nopeasti tapahtuneille, positiivisille muutoksille. Lisäksi hän kertoo lähentyneensä lastensa kanssa huomattavasti. Vuorovaikutuksen teema on tässä tapauksessa sekoittunut etsinnän teemaan. Kertojan puoliso ei, toisin kuin lapset, ole saanut elämäänsä kuntoon. Nainen toteaa, että hänen miehensä luulee naisen vain keksineen ajatukset omasta päästään. Myöskään syöpähoitojen aikana tavattu psykologi ei usko naisen kertomusta. Nainen kertoo olevansa varovainen siitä, kenelle kokemuksensa jakaa, sillä monen reaktio on edellä mainitun kaltainen. Tämän jälkeen hän tapaa hypnoterapeutin, joka puolestaan kertoo hänelle tapahtuneen olleen kuolemanrajakokemus.

Sitoutumisen teema kietoutuu vahvasti kirjoittajan hyväksyvään elämänasenteeseen. Hän toteaa, että on valmis ottamaan vastaan kaiken mitä elämällä on tarjottavanaan – myös kuoleman, vaikkei sitä vielä toivokaan. Hän kertoo olevansa kiitollinen rajakokemuksesta ja siitä, että sai palata maan päälle. Kokemuksessa nähty valo todisti hänelle, että jotain suurempaa on olemassa. Rajakokemuksen seuraamuksina naisen elämä on muuttunut; kirkastunut, kuten hän kuvaa. Hän ei pelkää kuolemaa, vaan uskoo sen olevan vain siirtymä. Merkityksellisiksi asioiksi hän mainitsee rakkauden ja ystävällisyyden. Hän ajattelee, että kaikki ihmiset ovat osa universumia, jossa kaikki liittyy toisiinsa. Maanpäällinen elämä antaa ihmiselle mahdollisuuden kehittyä. Lopuksi nainen sanoo haluavansa muuttaa elämäänsä lisää, esimerkiksi auttamalla muita ja kehittymällä itse, kunhan paranee vielä olemassaolevasta syövästään. Hän kertoo kuitenkin elävänsä hetkessä ja olevansa kiitollinen. Joitain kysymyksiä hän silti pohtii edelleen: miksi kokemus tapahtui juuri hänelle, mitä

hänen pitäisi nyt tehdä ja miten universumi ylipäättään on syntynyt? Kertomuksellaan nainen toivoo auttavansa muita ihmisiä.

Kertomus 7 sijoittuu vuoden 2012 Iso-Britanniaan. On kulunut vuosi siitä, kun kokemustaan kertova mies on ollut auto-onnettomuudessa. Nyt miehen on mentävä korjaavaan leikkaukseen varmistaakseen kävelykyvyn säilymisen. Kontekstin erityispiirteinä on, että päivä ennen leikkausta kertojan on täytynyt hyvästellä oma isänsä tämän hautajaisissa. Leikkauksen jälkeen mies viedään toipumishuoneeseen. Yhtäkkiä hän huomaa oman monitorinsa hälyttävän, ja huoneeseen saapuu useampi lääkäri korjaamaan hänen tilannettaan. Hän huomaa irtautuvansa todellisuudesta, vaikka näkee yhä lääkäreiden toiminnan ympärillään. Hän kokee, että on siirtynyt paikkaan, jossa lineaarisen ajan merkitys on kadonnut. Mies pystyy näkemään yhdellä vilkaisulla ajassa niin eteen- kuin taaksepäin. Hänen näkökenttensä laajenee 360 asteeseen, ja hänen huomionsa kiinnittää huoneeseen ilmestyneet kaksi tummaa miestä. He ovat pukeutuneet nuhrisiin vaatteisiin. Toinen miehistä kysyy potilaalta, onko hän tulossa. Hän vastaa kieltävästi ja tuntee kaiken pimenevän. Herätessään seuraavana aamuna huoneen muut potilaat tuijottavat häntä, ja hoitaja kertoo miehen huolestuttaneen henkilökuntaa edellisenä yönä.

Kokemuksen kriisinä on miehen saama muistutus siitä, että kuoleman jälkeen todella on elämää ja että Jumala on olemassa. Hän kuvailee, että on jo vuosikymmenet arvellut kaiken takana olevan jotain suurempaa, mutta on pitänyt uskontonsa määrittelemättömänä. Miehellä on elämässään tapahtunut useamman kerran asioita, jotka ovat vihjanneet jostakin yliluonnollisesta. Mies vietti lapsuutensa kodissa, jossa Jumalaa avoimesti pilkattiin. Hän ei ole myöskään osoittanut kiinnostusta mihinkään uskontoon. Etsinnän teema tulee esiin miehen kertomuksessa vain implisiittisesti: hän kertoo, että on ajatellut tapahtunutta jonkin verran ja kokeneensa kertomusta kirjoittaessaan tunteen, joka muistutti koettua rajakokemusta. Vuorovaikutus tulee ilmi miehen kertoessa kokemuksestaan muille tarkoituksenaan lohduttaa läheisensä menettäneitä ihmisiä. Hän mainitsee myös mielenkiintoisen kohtaamisen eräällä lomamatkallaan, jonka aikana hän keskusteli rajakokemuksestaan pariskunnalle. Pariskunnan miehen äidillä oli ollut sattumalta samanlainen kokemus siitä, ettei

linearisella ajalla ollut enää merkitystä. Mahdollisesti kyseinen nainen oli siis itse kokenut kuolemanrajakokemuksen tai muulla tavoin ollut yhteydessä tuonpuoleiseen.

Sitoutuminen uuteen katsomukseen tapahtuu miehen todetessa kuolemanrajakokemuksen jälkeen, että hänen uskonsa Jumalaan ja tuonpuoleiseen on nyt vahvistettu. Hän ei enää pelkää kuolemaa. Kokemuksen seurauksena hän kertoo elämässään tapahtuneen hienoisia muutoksia: hän tuntee surua muiden ihmisten irrationaalisesta vihasta, eikä kestä itsekkäitä ihmisiä. Hän aistii myös pahuuden aiempaa herkemmin. Lopuksi hän toteaa uskovansa, että hänen elämässään on vielä keskenäisyyksiä, jotka hän haluaa saattaa loppuun.

Kertomus 8 sijoittuu vuoden 2021 Pakistaniin. Nainen on sairaalassa vierailemassa kälynsä luona. Istuessaan ja odotelleessaan penkillä hän yhtäkkiä menettää tajuntansa. Nopeasti hän siirtyy toiseen maailmaan, mahdollisesti maan ulkopuoliseen sellaiseen. Paikassa hän näkee ja kuulee muiden ihmisten tekevän arkisia askareitaan ja puhuvan toisilleen. Sitten nainen kuulee veljensä kutsuvan häntä. Hän pyrkii vastaamaan veljelleen, ja herääkin lopulta sairaalassa lääkäreiden ja veljensä ympäröimänä. Hän oli itkenyt, hänen huulensa olivat sinertävät ja iho kylmä. Naisen tila ei ollut henkeä uhkaava, mutta tästäkin huolimatta hän kokee tilanteen olleen kuolemanrajakokemus. Kokemuksen jälkeisessä kriisissä nainen kertoo paikkoja, jotka rajakokemuksen aikana näki. Mikään niistä ei tuntunut tutulta. Myös lähes kaikki ihmiset, jotka hän näki, olivat vieraita. Nainen hämmästelee sitä, miten kokemuksen aikana hän pystyi näkemään, kuulemaan ja aistimaan kaiken, mitä ihmiset olivat tekemässä ja miksi; hänen tietoisuutensa oli selvästi tavallista laajentuneempi. Hän ei myöskään ymmärrä, miksi kokemuksen alussa kaikki tuntui tapahtuvan niin nopeasti.

Etsinnän vaiheessa nainen tulee johtopäätökseen, että hänen rajakokemuksessaan näkemänsä paikka on islamin uskon mukainen taivas. Siellä kaikki noudattavat rakkauden periaatetta. Nainen kertoo olleensa iloinen nähdessään näiden ihmisten koh-

televan toisiaan kunnioittaen, auttaen ja hymyillen. Hän uskoo olleensa kuollut, sillä hän kykeni kokemuksen aikana näkemään muut, mutta muut eivät nähneet häntä. Kokemuksessa hän oli nähnyt veljensä antavan vaimolleen antiikkisen teekannun. Tämän nainen tulkitsee merkiksi jostakin hyvästä – ja vain pari tuntia kokemuksen jälkeen veljelle ja tämän vaimolle syntyykin lapsi, joka oli ollut kohdussa jo kuukauden verran yli lasketun ajan. Tässä rajakokemuksen ja todellisen maailman välille rakentuu merkityksellinen yhteys. Kohtaamisen ja vuorovaikutuksen teemat puuttuvat kertomuksesta, sillä nainen ei ole kertonut kokemuksestaan vielä kenellekään. Kertomuksen kirjoitusajankohta on poikkeuksellinen: vain kaksi päivää itse kokemuksen jälkeen.

Huolimatta kokemuksen äskettäisyydestä, on nainen jo muodostanut sitoumuksen, joka vahvistaa hänen aiempaa uskoaan. Hän kertoo haluavansa samanlaisen, onnelliselta ja rauhalliselta näyttävän elämän kuin mitä oli tuonpuoleisessa nähnyt, ja rukoileekin siksi viisi kertaa päivässä. Hän toteaa uskovansa tuonpuoleisen olevan ehdottomasti olemassa. Kokemuksen seuraamuksena voidaankin pitää ennen kaikkea uskon vahvistumista. Kertomusta voisi kuvata fear-death-experience (kuolemanpelkokokemus) -nimityksellä, sillä nainen uskoi olleensa tuonpuoleisessa kuolleen ihmisen sieluna, ja vielä sairaalassa herätessäänkin pelkäsi kuolevansa.

Kertomus 9 alkaa synnytyksestä. Eletään huhtikuuta vuonna 2015. Kokemuksestaan kirjoittava nainen synnyttää lapsensa viikko lasketun ajan jälkeen Etelä-Afrikan Johannesburgissa, ja synnytys sujuu ongelmitta. Jostain syystä istukka ei kuitenkaan tule ulos normaalisti, vaan nainen menettää runsaasti verta ja joutuu leikkaukseen istukan poistoa varten. Leikkauksesta huolimatta istukkaa jää yhä kohdun sisälle, joka aiheuttaa naiselle kuumeen ja toksisen shokin. Nainen päätyy tehohoitoon ja uuteen istukan leikkaukseen, jossa hän menettää jälleen runsaasti verta. Sairaalahäätönsä päätteeksi naisen kohtu joudutaan poistamaan. Kokemusta ympäröivää tilannetta voisi siis kutsua erittäin vaaralliseksi, jopa traumaattiseksi. Kuolemanrajakokemus tapahtuu toisen istukkaleikkauksen jälkeen. Nainen kokee menettävänsä tajuntansa, ja sairaalan henkilökunta yrittää pikaisesti pelastaa hänet. Yhtäkkiä kaikki äänet hiljenevät ja nainen tuntee kaiken kivun kaikonneen. Hän näkee edessään

vaaleanpunaisen ja vihertävän valon pehmeän hohdon. Hän tuntee halua tietää valosta lisää. Hänen olkapäällään tuntuu jonkin läsnäolo. Tuo läsnäoleva olento, jota nainen ei kyennyt näkemään, kysyy naiselta haluaako tämä jättää maailman taakseen vai jäädä sinne. Kommunikointi tapahtuu telepaattisesti. Nainen ajattelee perhettään ja päättää palata maan päälle. Samassa hän kuulee jo sairaalahuoneen äänet ja palaa todellisuuteen. Hän on pelastunut.

Kokemuksen jälkeen nainen läpikäy kriisivaiheen, jossa hän samaan aikaan tuntee kiitollisuutta pelastumisestaan ja toisaalta syyllisyyttä siitä, ettei tunne elävänsä täyttä elämää tai olevansa parempi ihminen. Sairaalahoidon jälkeen hän näkee viikkojen ajan painajaisia ja tarvitsee paljon apua arkisissa toiminnoissa äidiltään. Etsinnän vaiheessa naisen ennestään hengelliset uskomukset vahvistuvat, mutta tästä huolimatta hän ei luokittelisi itseään minkään uskonnon kannattajaksi. Nainen kertoo uskovansa kaiken olevan osa universumia, ja että ihmiset saavat kuollessaan vaikuttaa seuraaviin elämiinsä. Joitain kysymyksiä rajakokemus on kuitenkin jättänyt. Hän sanoo, että olisi ollut halukas kysymään asioita olkapäällään olleelta olennoilta. Kokemus kaikinensa jätti naisen miettelemään. Vuorovaikutuksen vaiheessa hän tutustuu useisiin samanmielisiin ihmisiin, jotka ovat kokeneet jotain samankaltaista. Näiden ihmisten lisäksi nainen kertoo jakaneensa rajakokemuksensa miehelleen ja äidilleen.

Sitoutuminen toteutuu naisen todetessa, että hänen näkemänsä paikka oli todellinen samoin kuin kaikkitietävä ja rakastava mahdollinen Jumala hänen olkapäätänsä lähellä. Kokemus on muuttanut naisen näkökulmaa, vaikkeivät hänen arvonsa ole muuttuneet. Hän näkee kuoleman jumalallisena asiana, joka on miellyttävä kokea. Muutos suhteessa ympäröivään maailmaan näkyy aimpaa vahvempana yhteytenä luontoon. Nainen on myös jatkanut tiedonhankintaansa liittyen kuolemanrajakokemuksiin.

Kertomus 10 on aineistoista ylivoimaisesti pisin. Tapahtumapaikka on epäselvä, ja vuosi on 2015. Kertomuksen kirjoitustyyli erottuu muista satunnaisilla Raamatun

lainauksillaan, sekä paikoin isoin kirjaimin kirjoitetuilla lauseilla ja sanoilla. Palaan tämän tyyllilajin mahdollisiin syihin narratiivista juonikaaviota käsittelevässä luvussa. Kertomuksen konteksti alkaa naisen kuvaamasta unesta, jossa hän kertoo nähneensä ristiinnaulitun Jeesuksen ja tunteneensa unessa tämän kivut. Seuraavana päivänä hän saa tiedon, että lakimuutoksen vuoksi hänen biologiset vanhempansa voisivat jatkossa ottaa häneen yhteyttä. Tämä tuntuu naiselle raskaalta, sillä hänet on adoptoitu useaan kertaan lapsena, eikä hän ole viidenkymmenen vuoden aikana tavannut biologisia vanhempiaan. Samana päivänä naisen ollessa kotona ystävänsä kanssa, alkaa hän kokea rintakipuja ja hänen tilansa heikkenee nopeasti. Hän lyyhistyy lattialle ja alkaa häilyä tajuttomuuden rajamailla. Nainen tuntee olevansa kuin unessa nähty ristiinnaulittu Jeesus. Tästä alkaa naisen hyvin yksityiskohtainen ja polveileva kertomus rajakokemuksesta, jonka aikana hän kokee oppineensa kaiken maailmankaikkeuden olemuksesta ja elämästä.

Kokemuksen lopulta päättyessä naiselle selviää, että hän on saanut sydänkohtauksen. Päälimmäisenä mielessä on kuitenkin itse rajakokemus kaikkine käänteineen: kokemuksen aikana hän muun muassa kohtasi biologisen äitinsä pitelemässä häntä sylissä vauvana, keskusteli telepaattisesti energioiden kanssa ja kykeni halutessaan salamannopeasti näkemään ja tuntemaan minkä tahansa ajan ja paikan kirkkaana. Hän tuntee itsensä uudelleensyntyneeksi. Kokemuksen jälkeen maailma näyttää kuitenkin masentavana paikkana, kuin Helvetinä. Nainen ei ymmärrä, miksi hänen piti palata maan päälle tuonpuoleisesta. Tulevien kuukausien aikana nainen menettää kaiken omaisuutensa sekä terveytensä ja lopulta elämänhalsunsa. Hän alkaa käyttäytyä itsetuhoisesti. Tämä vaihe kuvastaa kriisin teemaa sen voimakkaimmassa merkityksessä.

Yllättäen naisen lemmikkikissa kokee myös rajakokemuksen; naisen mukaan kuolemaa lähellä käynyt kissa kokee ihmeperantumisen naisen luodessa henkisen yhteyden kissansa kanssa. Hän pohtii, johtuiko kissan parantuminen hänen välittämästään rakkaudesta. Vielä vuoden jälkeen omasta kokemuksestaan, hän pohdii sen merkitystä ja heijastaa sitä myös lemmikkiinsä. Itse kyselylomake on naisen mukaan täytetty useiden vuosien aikana – se on siis ikään kuin osa yllä kuvattua

etsinnän vaihetta. Vuorovaikutuksen vaiheessa nainen saa uutta toivoa ja luopuu itsetuhoisista ajatuksistaan. Hän jakaa kokemustaan muille ihmisille ja mainitsee tärkeäksi vertaistuen lähteeksi IANDSin (International Association for Near-Death Studies). Lisäksi hän on löytänyt hyvän ystävän, jonka kanssa on päätyntä asumaan saman katon alle. Koettelemusten myötä nainen päätyy lopulta uskomaan, että hänen paluunsa maan päälle oli tarkoituksellista. Tätä kohtaa voidaan nimittää kertomuksessa sitoutumisen vaiheeksi. Hänen vastaanottamansa elämänviisaudet ovat kääntäneet hänen elämänsä suunnan. Naisen uskomuksen mukaan elämän tarkoitus on elää ilman katumusta ja löytää merkitys sydämeästään. Kaikki liittyy lopulta rakkauteen.

Naisen voimakas henkistyminen näkyy rajakokemuksen jälkeisissä seuraamuksissa. Kiinnostus materiaan katoaa, ja tilalle tulee halu ymmärtää kokemusta ja elää täyttä, rakastavaa elämää. Nainen kertoo haluavansa auttaa myös muita löytämään totuuden. Huolimatta isoista taloudellisista vastoinkäymisistä hän on tyytyväinen siihen vähään, mitä omistaa. Elämän hän katsoo olevan selviytymistä, pyhä matka, jonka päämääränä on kuolema. Uskonnokseen nainen nimeää Rakkauden. Myös eräs yliluonnolliseksi tulkittava kyky on noussut esiin: hän kertoo pystyvänsä ennustamaan asioiden saapumista paremmin. Lopuksi nainen asettaa entisen ja nykyisen elämänsä vertailuasetelmaan toteamalla, että entinen arvosteleva luonne on korvautunut ymmärtäväisyytenä. Kokemus on siis vaikuttanut muuttaneen naisen elämän lisäksi tämän persoonaa.

5.1.3. Narratiivinen juonikaavio

Aineistoiksi valitsemani kymmenen rajakokemuskertomusta muodostivat narratiiveja yhdessä ja toisista erillään. Ne kaikki kuvasivat samaa ilmiötä, käyttivät tunnistettavaa diskurssia ja kertoivat tapahtumasta tärkeänä osana elämäntarinaansa. Jokaisesta kertomuksesta oli hahmotettavissa juoni, joka näkyi etenkin kyselylomakkeen avoimessa osiossa. Huolimatta siitä, että jokaisessa kertomuksessa rajakokemus miellettiin positiivisena asiana, päädyttiin kokemusta edeltävästä ajasta sen seuraamuksiin erilaisia reittejä. Narratiivit voidaankin nimetä erilaisten

juonikaavioiden mukaan riippuen siitä, miten kokemus suhteutuu henkilön aiempaan elämään ja nykyhetkeen. Jeena Ranckenin väitöskirjassa on käytetty tarinatyypin havainnollistamisen välineenä juonikaavioita, joiden inspiraationa on toiminut sosiaalipsykologi Kenneth Gergen. Hyödynnän aineistojen juonen määrittelyssä Ranckenin tapaa, joka mukailee Gergenin teoksesta *Realities and relationships. Soundings in social construction* (1994) tuttuja juonityyppejä. Juonikaaviot on nimetty seuraavasti: stabiili arkitarina, lievästi progressiivinen etsimistarina, progressiivinen henkinen elämänmuutostarina, vahvasti progressiivinen kääntymystarina sekä regressiivinen kauhutarina (Rancken 2017, 186). Tässä tutkimuksessa esiintyivät kaikki juonikaaviot lukuunottamatta ensimmäiseksi ja viimeksi mainittua.

Lievästi progressiivisella etsimistarinalla tarkoitetaan narratiivia, jossa henkilön elämä ennen yliluonnollista kokemusta näyttäytyy tasaisena, mutta kääntyy kokemuksen seuraamuksena lievään nousuun (Rancken 2017, 244). Kokemus herättää henkilön etsimään kokemalleen merkityksiä ja vastauksia. Etsijän narratiivissa henkilö näyttäytyy usein sitoutumattomana mihinkään tarkkarajaiseen uskontoon tai katsomukseen. Kertomuksessa henkilö saattaa myös tuoda esiin näkemyksiä erilaisista maailmankuvista, esimerkiksi tieteellisestä ja henkisestä. (Mts. 245). Tämän juonikaavion alle kuuluvat aineiston kertomukset 7, 8 ja 9. Kertomuksessa 7 brittiläismies kertoo kokeneensa aina yliluonnolliseksi tulkittavia asioita, muttei ole kuitenkaan sitoutunut uskontoon tai uskoon tuonpuoleisesta. Tämä kuvastaan juonikaavion tasaista vaihetta. Lievä nousu puolestaan seuraa kuolemanrajakokemuksen jälkeen, jolloin mies kuvaa saaneensa vahvistuksen uskomuksiinsa. Muutokset hänen elämässään ovat olleet maltillisia; herkimystä erilaisille tunnetiloille sekä halua saattaa loppuun tiettyjä asioita elämässä.

“An afterlife definitely exists. This experience only confirmed an already strong but ill-defined belief in God and a different form of existence to the one we perceive on earth.” (Kertomus 7).¹

---

¹ Kuoleman jälkeistä elämää on ehdottomasti olemassa. Tämä kokemus vain vahvisti jo valmiiksi vahvaa, mutta heikosti määriteltyä uskoa Jumalaan ja toisenlaiseen olemassaoloon verrattuna siihen, mitä maailmassa havaitsemme. (vapaa suomennos)

Kertomuksessa 8 tapahtuu niin ikään uskon vahvistuminen. Pakistanilainen musliminainen kokee käyneensä rajakokemuksensa aikana islamin mukaisessa Taiwaassa, ja haluaa varmistaa oman pääsönsä sinne tekemällä joitain muutoksia elämässään. Toisaalta kertomus on kirjoitettu vain kaksi päivää kokemuksen jälkeen. On siis mahdotonta tietää, millaiseksi narratiivi olisi muodostunut tyypillisessä tilanteessa, jossa kyselylomakkeeseen vastataan kuukausia tai vuosia tapahtuneen jälkeen. Päädyin kuitenkin nimittämään kertomusta lievästi progressiiviseksi etsimistarinaksi, sillä siinä tulee esiin naisen jo ennestään selvien uskomusten vahvistuminen, sekä halu muuttua ja analysoida kokemuksen merkityksiä. Kertomuksessa 9 etelä-afrikkalainen nainen toteaa, että hänen aiemmat uskomuksensa vahvistuivat kokemuksen myötä, mutta säilyivät jäsentymättöminä: ne eivät vastaa minkään tietyn uskonnon oppia. Kokemuksen jälkeistä aikaa leimaavat hämmennys ja halu tietää lisää, joka sopii yhteen etsimisenarratiivin kanssa.

Kertomukset 1, 2, 3, 6, ja 10 ovat juonikaavioltaan progressiivisia henkisiä elämänmuutostarinoita. Tämä narratiivin muoto alkaa kuten lievästi progressiivinen etsimistarinakin. Lähtökohtana on arkinen elämä, jota yliluonnollinen kokemus muuttaa. Progressiivisessa henkisessä elämänmuutostarinessa koettu käänne positiiviseen on kuitenkin huomattavampi kuin edellä kuvatussa juonikaaviossa. Henkilön elämä etenee jatkuvasti parempaan suuntaan, ja tämän toiminta kietoutuu jatkuvan kasvun ja oppimisen ympärille. Kokijan maailmankatsomus muuttuu ja siihen liittyvä uusi sanasto kasvaa. Usein henkisen elämänmuutoksen kokeneet jakavatkin mielellään muille ihmisille uuden katsomuksen tuomia näkemyksiään. (Rancken 2017, 258–259). Yliluonnollista kokemusta ei koeta hävettävänä, vaan se voi luoda henkilölle tunteen erityisyydestä (Mts. 260).

Kertomuksessa 1 yhdysvaltalainen nainen kuvaa, kuinka heti kokemuksen jälkeen hän kielsi läheisiään jakamasta tapahtunutta sairaalan henkilökunnalle pelätessään sen aiheuttavan hänen siirtonsa psykiatriselle osastolle. Kuoleman rajalla käymisen seuraamuksista kertoessaan hän kuitenkin ilmaisee halunsa kertoa kokemastaan kaikille – outoon kokemukseen liittyvä häpeä on siis tyystin kadonnut. Myös maailmankatsomuksen muuttuminen henkiseksi tulee selkeästi esiin monessa eri

teemassa. Esimerkiksi etsinnän vaiheessa nainen kuvaa olevansa vahvassa yhteydessä tuonpuoleiseen, vuorovaikutuksen teemassa kertoo vastaanottavansa unissaan viestejä edesmenneiltä sukulaisilta ja seuraamuksista kirjoittaessaan sanoo tuntevansa tietoutta ja aistivansa asioita aiempaa herkemmin. Halu jakaa kokemustaan muille tulee esiin myös kokemuksessa 2. Siinä venäläinen nainen kertoo, kuinka rajakokemus vahvisti hänen uskoaan Jumalaan ja toi halua jakaa tietoa Jumalan rakkaudesta muillekin. Vaikka nainen kertoo uuden katsomuksensa olevan yhtenevä aikaisemman juutalaisen uskonsa kanssa, on hän kuitenkin kokenut merkittäviä muutoksia elämässään. Näistä voidaan mainita esimerkiksi meditointi, tunne-elämän sekä terveyden parantuminen ja kyky antaa biopalautetta itselleen.

“--Everything about me has improved, my mental condition is much better, my emotions are deeper, more flavorful, my body is stronger, less ill, and somehow everyone after it wants to be kind to me, I haven't felt a single person be angry or mean to me since then, I get random gifts from people, and there are much more synchronicities.” (Kertomus 2).²

Aineistojen tuoreimmassa (2022) narratiivissa, kertomuksessa 3, yhdysvaltalainen mies kuvaa rajakokemuksen tuomaa merkityksellisyyden tunnetta elämässään. Hän uskoo Jumalan auttavan häntä täyttämään tarkoitustaan maan päällä, ennen kuin päätyy kuoleman jälkeen rakkaudentäyteiseen tuonpuoleiseen. Hieman ristiriitaista on kuitenkin se, että mies on nimennyt uskonnokseen buddhalaisuuden. Buddhalaisuudessa ei tunneta persoonallista luojajumalaa, joka miehen kertomuksessa vaikuttaa olevan vahvasti läsnä. On kuitenkin mahdollista, että usko Jumalaan on niin tuore, ettei henkilö ole ehtinyt miettimään uskontonsa vaihtamista tai kokenut tarvetta siihen. Lisäksi on olemassa vaihtoehto, että mies noudattaa buddhalaisten tapojen lisäksi kristillisyydelle tyypillistä jumaluskkoa. Seuraamuksia kuvatessaan hän joka tapauksessa mainitsee tulleensa lähelle Jumalaa. Tämä näyt-

---

² Kaikki minussa on parantunut, mielenterveyteni on paljon parempi, tunnetilani ovat syvempiä, vivahteikkaampia, kehoni on vahvempi, vähemmän sairas, ja sen jälkeen jotenkin kaikki haluavat olla minulle ystävällisiä, sen jälkeen en ole tuntenut yhdenkään ihmisen olleen minua kohtaan vihainen tai ilkeä, saan satunnaisia lahjoja ihmisiltä, ja huomaan paljon enemmän synkronioita.

täytyy muun muassa yhteydenpitona henkimaailmaan sekä meditaationa. Muista saman narratiivisen juonikaavion kertomuksista poiketen, ei mies kuitenkaan osoita halukkuutta jakaa kertomustaan muille lukuunottamatta parasta ystäväänsä.

Kertomuksessa 6 ranskalainen nainen kuvailee rajakokemusta edeltävää elämäntilannettaan haastavaksi ihmissuhteiden osalta. Huonot välit omiin lapsiin ja mieheen olivat hiertäneet häntä jo vuoden ajan. Tilanne näyttäytyi kuitenkin tasaisena, sillä juuri ennen rajakokemusta ei ollut tapahtunut mitään yllättävää. Sairastumisen myötä hän joutui sairaalaan, jossa koki kuolemanrajakokemuksen. Tämän jälkeen sosiaalisissa suhteissa tapahtui huomattavia muutoksia. Hänen jaettuaan kertomuksensa lapsilleen, tuli hänen poikansa uskoon ja tytärkin suoritti koulunsa kunnialla loppuun. Nainen toteaa kuitenkin, että varoo jakamasta kertomustaan kenelle tahansa torjutuksi tulemisen pelossa. Esimerkiksi hänen aviomiehensä ei uskonut naisen tarinaa. Sen sijaan positiivisena kohtaamisena näyttäytyy tapaaminen hypnoterapeutin kanssa, joka kertoo naisen kokemuksen olleen kuolemanrajakokemus. Naisen kuvaamat muutokset hänen elämässään ovat hyvin tyypillisiä verrattuna edellä esiteltyihin narratiiveihin. Hän uskoo jonkin suuremman olemassaoloon, ei pelkää enää kuolemaa, ja arvostaa rakkautta ja ystävällisyyttä uudella tavalla. Hän näkee maanpäällisen elämän mahdollisuutena kehittää itseään ja auttaa muita.

“I am comforted in the idea that life on Earth serves to live experiences that allow us to progress, to rise. And that the only thing that matters is the love and kindness that we spread around us. That’s sometimes very hard, but we are escorted all the way. I know that one day I will return home, into the light.” (Kertomus 6).³

---

³ Minua lohduttaa ajatus siitä, että elämä maan päällä tarjoaa kokemuksia, jotka sallivat meidän kehittyä, kasvaa. Ja ainoa asia, jolla on väliä, on rakkaus ja ystävällisyys jota levitämme ympärillemme. Se on joskus hyvin vaikeaa, mutta meitä saatetaan koko matkan ajan. Tiedän, että jonain päivänä palaan kotiin, valoon.

Hengellistymisen lisäksi narratiivia leimaa myös hämmennyksen tunne, sillä kokemuksen käsittelyyn meni naisen mukaan useita viikkoja, ja hän kertoo edelleen pohtivansa kokemuksen tarkoitusta.

Kertomus 10 sisältää kertomuksista selkeästi eniten uskonnollisia viittauksia, ja onkin perusteltua todeta kokemuksen tehneen kokijastaan vahvasti hengellisen ihmisen. Nainen kertoo sydänkohtauksen aikaista rajakokemustaan elävästi, yksityiskohdallisesti ja polveilevasti. Kertomuksesta välittyy se, miten vahvan vaikutuksen rajakokemus häneen on tehnyt. Tästä kertovat esimerkiksi runsaasti käytetyt isot kirjaimet, huutomerkki, toistot ja kokemuksen uskomattomuutta korostavat, superlatiiviset ilmaukset. Kokemusta edeltävästä elämästään nainen ei ole kirjoittanut kovinkaan tarkasti, vaan mainitsee vain olleensa aiemmin arvosteleminen ihminen. Kokemusta seuraavaa henkistä muutosta voisi kuvailla vuoristoratamaiseksi matkaksi, jonka aikana nainen kokee masentuneisuutta maailmaan palaamisesta ja jonkin aikaa itsetuhoinen. Maailma ei enää näyttäyty merkityksellisenä tuonpuoleisen rinnalla. Kuitenkin IANDS:n kautta löydetty vertaistuki auttoi häntä jatkamaan henkistymisen prosessiaan ja ymmärtämään, että myös maanpäällisellä elämällä on merkitystä. Hän kertookin nyt kokevansa elämän pyhänä matkana, uskovansa rakkauteen ja kannattavansa new age -uskonnollisuutta. Henkisen kasvun tavoittelu on ohittanut tärkeydellään materialin. Nainen toteaa, että haluaa auttaa myös muita löytämään totuuden.

Kertomukset 4 ja 5 edustavat viimeistä juonikaaviota, vahvasti progressiivista kääntymystarinaa. Rancken kuvailee tätä myös pelastetun tarinan juonikaavioksi. Siinä kokemusta edeltävä aika näyttäytyy negatiivisena, jopa epätoivoisena. Yliluonnollinen kokemus saa kuitenkin kokijan elämän kulkemaan täysin uuteen suuntaan. Kuten progressiivisessa henkisessä elämänmuutostarinassa, myös tässä juonikaaviossa kokijalle on tyypillistä kokea tarvetta jakaa kokemustaan mahdollisimman monelle. Henkisyys näyttäytyy kokijan uuden elämän tarkoituksena, joka luo vahvan kontrastin entiseen, kurjaan elämänvaiheeseen. (Rancken 2017, 260–261). Kokemuksessa henkilölle paljastuu korkeampi voima, kuten Jumala, jonka armosta tämä pääsee osalliseksi (Mts. 262–263). Yliluonnollisen kokemuksen

vaikutusta voisi kuvailla tässä juonikaaviossa kokonaisvaltaiseksi, sillä sen tuomat muutokset ulottuvat kaikille elämän osa-alueille (Mts. 265).

Kertomus 4 koostuu poikkeuksellisesti kahdesta kuolemanraajakokemuksesta, joista toinen tapahtui kokijan ollessa alakouluikäinen. Argentiinalainen nainen kirjoittaa, että jälkeenpäin tarkasteltuna hän oli tuolloin liian nuori ymmärtääkseen tapahtunutta. Rajakokemus tapahtui tytön jäädessä auton alle, ja onnettomuuden jälkeen hänen elämänsä alkoi luisua alamäkeen. Ennen henkinen tyttö menetti aluksi yhteytensä yliluonnolliseen, joskin myöhemmin hän kertoo opetelleensa tarotkorttien käyttöä ja nähneensä näkyjä. Fyysisistä ja henkisistä oireista kärsien hän yritti saada apua terapiasta, mutta käänteentekeväenä kohtana toimikin sairaana koettu toinen rajakokemus. Nainen kertoo, että toinen rajakokemus vahvisti edellisen kokemuksen todellisuuden, ja luettuaan kuolemanraajakokemuksia käsittelevän kirjan hän tunsi tulleen ymmärretyksi. Hän kuvailee, kuinka tämän heräämisen jälkeen hänen ystäväpiirinsä muuttui ja paranemisprosessi sai alkunsa – hän kykeni jälleen tunnistamaan itsensä. Nainen sanoo tuntevansa kiitollisuutta yhteydestään jumalalliseen, ja on alkanut kirjoittaa lauluja kokemuksensa pohjalta. Lisäksi hän kuvailee muuttuneensa empaattiseksi ja kiltiksi ihmiseksi.

Kertomus 5 alkaa australialaisnaisen käydessä stressaavaa puhelinkeskustelua kesäpäivänä. Seuraavaksi hän tunsi leijuvansa ilmassa, katsoen samalla ensihoidon häneen kohdistamia toimia. Hän ei ollut yksin, vaan myös hänen edesmennyt äitinsä oli hänen kanssaan ilmassa katsomassa tapahtumia. Sitten hän tunsi potkaisun ja palasi todellisuuteen. Kokemuksen jälkeen hän kuvailee kaiken muuttuneen hänessä. Merkityksellisyyden tunnetta on tuonut kokemuksen jakaminen muille, samalla antaen vertaistukea läheisensä menettäneille ihmisille. Sosiaalisessa elämässään hän on oppinut arvostamaan hyviä ystävyys-suhteita ja alkanut auttamaan muita. Tämän hän kertookin olevan hänen maanpäällinen tehtävänsä. Työrintamalla auttaminen näkyy kristalliparannusten tekemisenä. Hänen elämästään on tullut hengellistä, eikä hän pelkää kuolemaa. Nainen kertoo näkevänsä, mitä muut käyvät läpi; tämän voisi tulkita yliluonnolliseksi kyvyksi. Entistä minäänsä nainen kuvailee itsekkääksi, joten vastakkainasettelu menneen ja nykyisen välillä on selkeä.

Vaikka nainen ei kerro tämän tarkemmin entisestä elämästään, tekstissä paljastuu nykyhetken erilaisuus verrattuna menneisyyteen.

Aineistoissa konversio näyttäytyy jopa vuosien mittaisena matkana, jonka aikana läpikäydään niin hämmennystä, pelkoa kuin kiitollisuuttakin. Konversio vaikuttaa henkilön tapaan nähdä ympäristönsä ja muut ihmiset sekä itsensä; asiat, jotka ennen näyttäytyivät erillisinä, huomataan nyt osana suurempaa kokonaisuutta. Uskomus maan ulkopuolisesta elämästä luo toivoa ja turvallisuuden tunnetta. Toisaalta elämän merkityksellisyys ei katoa, vaan useimmiten nimenomaan vahvistuu. Monet kokemvat rajakokemuksen jälkeisen elämän mielekkääksi, sillä he tuntevat velvollisuutensa ja merkityksellisyytensä liittyen vaikkapa yhteisön hyvinvoinnin tai omien lasten kasvatuksen kannalta. Kaikki aineistojen henkilöt myös sitoutuivat uuteen katsomukseen vähintäänkin tunnustaen aiempien uskomustensa vahvistuneen. Toiset päätyivät rajakokemuksen myötä suuriin elämänmuutoksiin, jolloin rajakokemus näyttäytyi narratiivin huippukohtana, henkilön elämän keskeisenä käänteenä. Riippumatta elämämuutosten suuruudesta, kokivat kaikki kirjoittajat rajakokemuksen tärkeäksi ja tunteita herättäneeksi tapahtumaksi.

5.2. Muutokset maailmankatsomuksessa

5.2.1. Tietoteoria

Ilkka Niiniluodon määritelmän mukaan tietoteoria on yksi maailmankatsomuksen kolmesta osasta. Se on “käsitys siitä, miten maailmaa koskevaa tietoa hankitaan ja perustellaan” (Niiniluoto 1984, 87). Tarkastelen seuraavaksi, miten aineistossa ilmenetään kertojan tietoteoreettista näkemystä ja sen mahdollista muutosta rajakokemuksen jälkeen. Kaikkein selkeimmin esiin nouseva havainto on se, miten aineistojen kertomuksissa yhdistetään tunteet ja tietäminen. Asoiden paljastumista, ymmärtämistä ja tietämistä perustellaan vahvalla tunteella tai aavistuksella, jota voisi kutsua myös intuitioksi. Useammassa kertomuksessa henkilöt kuvailevat tuntevansa mystisen läsnäolon, jonka henkilöllisyys jää hämärän peittoon. Toisinaan henkilöt kuvaavat näitä olentoja vain “hahmoiksi”, “energioiksi”, tai “tuntemat-

tomiksi miehiksi”. Joskus henkilö kuitenkin esittää arvauksen tai uskomuksen siitä, että läsnäoleva olento on esimerkiksi Jumala, Jeesus tai oma edesmennyt vanhempi. Nähdäkseni tällaisia havaintoja voisi kutsua eräänlaisen uskonnollisen silmän tai näkökyvyn tuotteiksi. Toisin kuin maanpäällisessä elämässä, henkilöjä ei tunnisteta välttämättä ulkonäön, äänen tai kosketuksen perusteella, vaan sen sijaan ne aistitaan sisäisen tuntemuksen perusteella, kuten seuraavassa esimerkissä:

“Then, I felt the presence of three people on my right, one closer to me, and two behind. I didn't see them, but I knew very clearly that they were there. Their presence was distinct, very strong, and benevolent. It was as if I had known them forever, without being able to say who they were. They radiated Love; they too were made of Love.” (Kertomus 6)⁴

Toisinaan henkilön tunnistaminen kuitenkin tapahtuu käyttämällä samoja keinoja kuin maallisessa elämässä: esimerkiksi kertomuksessa 1 nainen kuvaa tunnistaneensa Jeesuksen sen perustella, että tämä näytti aivan samalta kuin hänen isoäitinsä kotona olleessa taulussa.

Sen sijaan paikkoja tunnistetaan kertomuksissa vähemmän spesifisti. Paikan nimeämisen sijasta henkilöt kirjoittavat kuvauksia siitä, miltä ympäristö on näyttänyt ja millaisia tunteita se on heissä herättänyt. Paikan kuvauksissa käytetään ennenkaikkea näköaistia, mutta myös kuuloaistilla ja sisäisillä tuntemuksilla on roolinsa. Kertomuksessa 9 kerrotaan myös paikan olleen hyväntuoksuinen. Tuntoaistimuksien puolestaan kerrotaan kadonneen monessa tapauksessa. Ilmiö

---

⁴ Sitten tunsin kolmen ihmisen läsnäolon oikealla puolellani, yhden lähempänä minua, ja kaksi takanani. En nähnyt heitä, mutta tiesin hyvin selvästi että he olivat paikalla. Heidän olemuksensa oli hyvin selvää, voimakasta ja hyväntahtoista. Oli kuin olisin tuntenut heidät aina, kuitenkin kykenemättä kertomaan heitä he olivat. He säteilivät Rakkautta, he myös olivat luotuja Rakkaudesta.

saattaa selittyä sillä, että henkilö kokee jo ennen koettuun tuonpuoleiseen siirtymistään irtaantuvansa ruumiistaan. Sairaana tai loukkaantuneena koetut kivut kaikoavat, kun maallinen ruumis jää taakse. Mielenkiintoista on se, että lähes kaikki kuvaavat näköaistin jääneen, ja jopa tarkentuneen tuonpuoleisessa. Kertomuksissa 7 ja 10 henkilöt kuvaavat olleensa samaan aikaan kehossaan ja sen ulkopuolella. Tässä tapauksessa aistimukset maanpäällisestä ja koetusta tuonpuoleisesta voivat sekoittua, kuten kertomuksessa 6: henkilö voi samaan aikaan kuulla hoitohenkilökunnan ääniä, mutta nähdä tuonpuoleisen valonkajastuksen. Kertomuksissa 2, 9 ja 10 henkilöt kertovat päätyneensä tyhjyyteen. Tyhjiys määritellään tässä tapauksessa paikkana, jossa ei ole minkäänlaisia materiaalisia elementtejä, vaan korkeintaan valoa tai kirkkautta.

“I remember being in a white void; which reminds me of Aleph, Ein Sof, a "space" where everything and nothing exists. It is just pure existence. I remember being scared after realizing I couldn't think with words except for animalistic concepts. I didn't really have a local position in this space, there was no point of relativity, and no location to set myself to. I think I was as much the space itself as I was in this space.” (Kertomus 2) ⁵

Monet kertovat päätyneensä tuonpuoleisessa rajalle. Raja näyttäytyy kertomuksissa joskus konkreettisena kulkemisen esteenä, kuten porttina tai huntuna (kertomukset 3 ja 4). Toisaalta se voi olla myös sisäinen tuntemus siitä, että henkilön on tehtävä valinta maanpäälliseen elämään palaamisesta tai tuonpuoleiseen jäämisestä (kertomus 7). Ajankulun kuvaaminen aineistoissa on hyvin samankaltaista. Suurin osa raportoi ajankulun joko muuttuneen hitaammaksi tai nopeammaksi, tai ajan menettäneen

---

⁵ Muistan olleeni valkoisessa tyhjyydessä; se muistuttaa minua Alephista, Ein Sofista, “paikasta”, jossa kaikki ja ei mikään ovat olemassa. Se on vain puhdasta olemassaoloa. Muistan olleeni peloissani tajuttuani, etten pystynyt ajattelemaan sanoin, vain eläimellisin käsittein. Minulla ei oikeastaan ollut paikkaan sidottua olemusta tässä tilassa, ei ollut mitään vertailukohtaa tai paikkaa johon olisin itseni voinut sijoittaa. Olin yhtä paljon osa itse paikkaa kuin mitä olin paikassa.

merkityksensä siten, että kaikki tuntui tapahtuvan samaan aikaan. Tietoa ajasta antoivat kertomuksissa joko ympäristöstä saadut vihjeet, kuten kaiken ympärillä olevan liikkuminen nopeasti (kertomus 4), tai vain sisäinen tuntemus ajankulun muuttumisesta.

Kommunikointi ja sen kautta välittyvä tieto saatiin useissa kertomuksissa telepaattisesti eli ajatusten välityksellä, ilman puhetta. Telepatiaa ilmeni peräti puolessa kertomuksista, aineistoissa 1, 5, 7, 9, 10. Esimerkiksi kertomuksessa 9 nainen kertoi vastaanottavansa olennolta viestejä kirkkaiden, ymmärrettävien tunteiden välityksellä. Kertomuksessa 10 puolestaan nainen sai suoraan ajatuksiinsa vastaukset mihin tahansa kysymykseen.

“I REALIZED that my THOUGHTS were INSTANT and that i could ASK anything and get a INSTANT response. -- There was NO language, everything was shown to me in energy and KNOWINGS: telepathically i was given the answers, knowings.”
(Kertomus 10)⁶

Kokemuksen jälkeisen elämän uskomuksissa toistuivat käsitykset sielun irtaantumisesta ja kiertokulusta, kuoleman positiivisuus, elämän tarkoituksen ymmärtäminen sekä tuonpuoleisen ja jumaluuden olemassaolo. Kaikki kertomusten kirjoittajat pitivät kokemustaan totena, tarkoittaen sitä, ettei se ollut esimerkiksi uni tai harhaa. Voidaan todeta, että kuolemanrajakokemuksen aikana tiedonhankintaa koskevat käsitykset poikkeavat tavanomaisesta. Tietoa ei perustella esimerkiksi muiden antamalla todistuksilla, auktoriteeteilla, uskonnollisilla teksteillä tai tietokirjoilla. Sen sijaan tietämys maailmankaikkeudesta ikäänkuin imeytyy ympäristöstä suoraan henkilön tajuntaan, joka koetaan sisäisenä oivalluksena tai telepaattisen kommunikoinnin tuotteena. Myös kokemuksen aikaisilla aisti-

---

⁶ TAJUSIN, että AJATUKSENI olivat VÄLITTÖMIÄ ja että pystyin KYSYMÄÄN mitä tahansa ja saamaan VÄLITTÖMÄN vastauksen. – Ei ollut MITÄÄN kieltä, kaikki näytettiin minulle energiana ja VIISAUKSINA: telepaattisesti minulle annettiin vastauksia, viisauksia.

havainnoilla ja niiden erityislaatuisuudella, kuten tavanomaista korkeammalla tarkkuudella, on vaikutusta tiedon omaksumiseen.

5.2.2. Maailmankuva

Maailmankuvalla tarkoitetaan maailmaa koskevia käsityksiä, jotka henkilö on omaksunut hyödyntämällä tietoteoriaa (Niiniluoto 1984, 87). Maailmankuva sisältää siis ymmärryksen siitä, miten maailma, tai maailmankaikkeus, toimii. Koska monissa aineistoissa uskomukset laajentuivat koskemaan nimenomaan koko universumin toimintatapaa, elämän tarkoitusta ja sielun ja ruumiin erillisyyttä, tarkoittaa maailmankuva tässä tapauksessa laajempaa kuin vain maanpäällistä elämää koskevaa käsitysjärjestelmää. Tarkastelun kohteena ovat henkilön uskonnolliset tai henkiset käsitykset sekä metafyyssinen ymmärrys maailmankaikkeudesta. Aineistosta ilmenee, ettei yhdenkään kirjoittajan aiempi uskonto tai katsomus muuttunut täysin toiseksi. Pikemminkin kertomuksissa kuvattiin aiemman katsomuksen vahvistumista tai muutoksia katsomuksen ilmentämisessä. Kertomuksissa mainittiin kaikkiaan 7 uskonnollista vakaumusta: katolinen kristitty, juutalainen, buddhalainen, protestanttinen kristitty (kaksi henkilöä), agnostikko, muslimi ja new age -hengellisyyttä harjoittava. Loput olivat sitoutumattomia. Myös sitoutumattomilla ilmeni jonkinlaista uskonnollista tai henkistä ajattelua. Tyypillisellä uskonnollisella ajattelulla tarkoitan esimerkiksi uskoa tuonpuoleiseen, persoonalliseen luojajumalaan tai ihmisestä riippumattomaan totuuteen, joka antaa vastauksia perimmäisiin kysymyksiin luoden samalla merkityksen ihmiselämälle. Henkinen ajattelu voi puolestaan olla kiinnostusta yliluonnollisiin teemoihin, itsensä tai ympäristönsä syvälliseen ymmärtämiseen tai tiettyjen asioiden kokemiseen pyhänä ilman uskonnollista viitekehystä.

Tuonpuoleinen näyttäytyy kertomuksissa poikkeuksetta hyvänä paikkana. Maanpäällinen elämä saattaa vaikuttaa siihen verrattuna ikävältä tai merkityksettömältä, kuten kertomuksen 10 nainen kuvailee rajakokemuksen jälkeen. Kuitenkin kokemuksen käsittelyn jälkeen moni alkoi nähdä myös maanpäällisen elämän merkityksellisenä, ja kokea täyttävänsä jonkinlaista tehtävää. Tällainen asennoituminen

tulee selkeästi esille kertomuksissa 2, 6, 8 ja 10. Kertomuksessa 2 todetaan maailman olevan mahtava paikka, jossa pahatkin asiat heijastavat hyvyyttä. Kaikki on osa Jumalaa, ja maanpäällisen elämän tarkoitus on kehittää sieluja. Kuolemassa sielut hajoavat osiksi ja jatkavat kiertokulkua. Näin ihmiskunta voi jatkuvasti kehittyä. Naisen mukaan tämä on osa juutalaista metafysiikkaa. Kertomuksessa 6 uskotaan, että maailmassa tulisi rakastaa enemmän ja auttaa muita. Musliminainen kertomuksessa 8 puolestaan kertoo, että haluaa toteuttaa islamin ohjeiden mukaista hyvää elämää päästäkseen kuollessaan taivaaseen, jossa rakkauden ja kunnioituksen täyteinen elämä saa jatkoa. Lopuksi kertomuksessa 10 todetaan, että maanpäällisessä elämässä opetellaan tuntemaan todellista minää, joka paljastuu kokonaan kuolemassa. Kaikissa kertomuksissa siis tuodaan esille näkemys, jossa tuonpuoleinen näyttäytyy merkityksen antajana ja sielun lepo- tai turvapaikkana. Elämä maailmassa vaikuttaa olevan vain lyhyt vaihe sielun loputtomassa kiertokulussa ja olemassaolossa. Kertomuksessa 10 tuonpuoleista kuvaillaan kaikkeuden ja täydellisyyden kautta: mitään ei puutu.

“Where in this quiet, peaceful place; there is a KNOWING everything is NOW perfect; this is a place where nothing is lacking, in which EVERYTHING exist.” (Kertomus 10)⁷

Uskonnollisesti sitoutumattomilla oli niin ikään käsityksiä tämän- ja tuonpuoleisen välisistä yhteyksistä. Kertomuksessa 4 nainen toteaa, että riippumatta uskonnosta, sielua odottaa kuolemassa valo ja rakkaus. Kertomuksessa 7 mies kertoo, kuinka uskoo Jumalan vastanneen hänen rukouksiinsa. Tuonpuoleinen voi siis vaikuttaa maanpäälliseen elämään. Aineistoissa kuoleman rooli on useimmiten toimia porttina maanpäällisen ja tuonpuoleisen välillä. Maallinen ruumis jää materiaaliseen maailmaan, kun taas aineeton sielu yhdistyy universumiin, jumaluuteen tai kaikkeuteen. Nähdäkseni kuolemanpelkoa selittää parhaiten se, että ihminen lähtökohtaisesti

---

⁷ Tuossa hiljaisessa, rauhallisessa paikassa, missä on TIETO siitä, että kaikki on NYT täydellistä; tämä on paikka jossa mitään ei puutu, jossa KAIKKI on olemassa.

suhtautuu varauksella kaikkeen, mistä ei voi saada tietoa. Kuoleman mystisyys ja lopullisuus tekee siitä pelottavan. Kuolemanraajakokemuksen läpikäyneet ihmiset kuitenkin lakkaavat pelkäämästä kuolemaa, sillä tuonpuoleinen on paljastunut heille. Rakkaus, lämpö ja valo tuntuvat kutsuvilta verrattuna maailman tuomaan kipuun ja kärsimykseen. Toisaalta merkityksellisyyden tunne ja maanpäällinen tehtävä pitävät henkilöitä kiinni elämässä; kuolemaan suhtaudutaan pikemminkin odottavasti kuin pakkomielteisesti. Tätä suhtautumista kuvaa hyvin seuraava sitaatti:

“- - I always had blind faith in God, Jesus and Heaven. Now I know without a doubt that God, Jesus and Heaven are there for us when we die.” (Kertomus 1) ⁸

Kertomuksessa 10 nainen kirjoittaa, että ihmisen alitajunta estää virtauksen, jonka kautta voisi saada vaustauksia kysymyksiinsä. Usein ihmiset ovat myös liian kiireisiä tutkimaan sisäistä rakkauttaan. Koska kuolemassa saa hänen mukaansa vain sen, mitä sydämessä on, olisi tärkeää tutkiskella itseään ja elää rakastaen. Jokaisessa kertomuksessa tuodaan esiin maailmasta erillinen, yliluonnollinen todellisuus, jossa eivät päde fysiikan lait tai ruumiilliset rajoitteet. Tuonpuoleista kuvaillaan poikkeuksetta rakkaudellisena, lämpimänä ja suuria tunteita herättävänä paikkana. Siellä ihminen ei ole erillinen, vaan tämän sielu on osa suurempaa kokonaisuutta, jolla voi olla monia nimityksiä aina jumaluudesta maailmankaikkeuteen. Paikkaa voidaan yhtä hyvin kuvata tyhjyyden ja kaikkeuden kautta, eivätkä ne välttämättä sulje toisiaan pois edes saman kertomuksen sisällä. Maailma puolestaan näyttäytyy monien haasteiden ja rajoitteiden kautta. Toisaalta se nähdään oppimisen ja kehittymisen ympäristönä, jossa sielulla on mahdollisuus jalostua ihmisen oman aktiivisuuden tuloksena. Maanpäällinen elämä vertautuu kertomuksissa usein väliaikaisuuteen, kun taas tuonpuoleinen kuvastaa ikuisuutta.

---

⁸ Minulla oli aina sokea usko Jumalaan, Jeesukseen ja Taivaaseen. Nyt tiedän ilman epäilystäkään, että Jumala, Jeesus ja Taivas ovat meitä varten, kun kuolemme.

5.2.3. Arvoteoria

Arvoteoria sisältää ihmisen moraalikäsitteen sekä näkemykset siitä, miten ihmisten tulisi toimia maailmassa (Niiniluoto 1984, 87). Toisin sanoen arvoteoria heijastaa ihmisen oikeudentajua ja käsitystä siitä, mikä elämässä on tärkeää. Nähdäkseni aineistoissa tuli esiin suuria muutoksia maailmankatsomuksen arvoteorian osassa. Lähes kaikki kokijat korostivat kokemuksensa jälkeistä rakkautta, empatiaa ja kasvanutta auttamisenhalua. Esimerkiksi kertomuksessa 6 nainen kertoo oppineensa, että elämässä tulisi rakastaa paremmin ja useammin. Kertomuksen 2 kirjoittaja puolestaan kuvailee muuttunutta katsomustaan sanomalla, että entinen katkeruus on muuttunut ymmärrykseksi ja elämän tarkoitukseksi on paljastunut sielun kehittäminen. Tämä käsitys tulee erityisen hyvin esille seuraavassa lainauksessa:

The purpose of hardships etc, are all to shape our parts of the soul, there are 3 of them, we overcome challenges, so that when someone is born with parts of our souls, they will overcome them the same way we did it, leading to a better future, making a continuous evolution of human experience. (Kertomus 2). Vaikeuksien ja muiden sellaisten tarkoitus on muovata sielumme osia, niitä on kolme, pääsemme yli haastavista asioista, jotta kun joku syntyy meidän sielumme osilla varustettuna, hekin pääsevät haasteista yli samoin kuin me, johtaen parempaan tulevaisuuteen, luoden ihmisyyden kokemuksen jatkuvaa evoluutiota.

Lisäksi hän kertoo haluavansa jakaa Jumalan rakkautta kaikille. Kuolemanrajakokemus näyttää siis muuttavan ihmisen katsomusta kollektiivisempaan muotoon, jossa yhteisen hyvän ajaminen on vähintään yhtä tärkeää kuin omien tavoitteiden täyttäminen. Myös omat tavoitteet vaikuttavat muuttaneen luonnettaan henkiseksi ja pitkällä aikavälillä merkittäviksi sen sijaan, että suuria hyötyjä pyrittäisiin saavuttamaan nopeasti.

Tavoiteltaviksi koetut asiat omassa elämässä ovat kuolemanrajakokemuksen jälkeen abstraktimpia kuin ennen kokemusta. Esimerkiksi rahan ja materian merkityksen koetaan hiipuneen, kun taas henkinen kasvu ja itsensä etsiminen ovat tuleet

tärkeämmiksi. Kertomuksessa 10 nainen toteaa, ettei pidä materiaa enää merkittävänä vaan keskittyy rakastavaan elämäntapaan ja tarkoituksen löytämiseen rajakokemuksesta. Myös kertomuksissa 2, 5, 6, 8 ja 10 mainitaan rakkaus tai muiden auttaminen uusina elämäntehtävinä. Kertomuksessa 4 mainitaan puolestaan rajakokemuskertomuksen jakaminen itseisarvoisena tehtävänä, ja nainen onkin valinnut välittää kokemustaan eteenpäin laulujensa sanoituksissa. Pyrkimyksestä kehittää omaa sieluaan tai ihmisyyttään kirjoitetaan niin kertomuksessa 2, 6 kuin 9. Itsensä kehittäminen voidaan kokea tärkeäksi esimerkiksi paremman jälleensyntymän toivossa, kuten kertomuksen 9 nainen kirjoittaa.

I've long-since believed that we exist beyond what we know. We get a chance to come back better every time, until we've reached the top of the spiral... like Mother Theresa - I think she's now an archangel or something similar, she's been here a few times and have now reached nirvana. I understand that dying is an intimidating concept - we never hear of what comes next, so we fear it. But now that I've been to the Other Side, my previous beliefs were just confirmed - we transcend, we expand into the Universe and we get choices for what comes next. (Kertomus 9).⁹

Toisaalta on mahdollista nähdä elämä ja sen tarkoitus alisteisena tuonpuoleiseen, josta totuus lopulta löytyy. Tällainen näkemys välittyy kertomuksesta 10. Siinä kertoja kirjoittaa, kuinka rajakokemuksen jälkeisessä kriisissään hän harkitsi itsemurhaa. Maanpäällinen elämä oli kuin Helvetti, ja ajatus tuonpuoleiseen palaamisesta tuntui

---

⁹ Olen jo kauan uskonut,, että olemme olemassa myös tuntemamme todellisuuden ulkopuolella. Me saamme mahdollisuuden tulla aina parempina takaisin, kunnes yllämme spiraalin huipulle... kuten Äiti Teresa – uskon hänen olevan nyt arkkienkeli tai jotain samankaltaista, hän on ollut täällä muutamia kertoja ja on nyt saavuttanut nirvanan. Ymmärrän että kuolema on pelottava käsite – emme ikinä kuule siitä mitä tapahtuu seuraavaksi, ja siksi pelkäämme sitä. Mutta nyt kun olen vierailut Tuonpuoleisessa, aikaisemmat uskomukseni ovat vain vahvistuneet – me kohoamme ja laajanemme osaksi Universumia ja saamme tehdä valintoja tulevaan liittyen.

houkuttevalta. Tapahtui kuitenkin käänne, jossa nainen sai jakaa kokemuksensa muiden kuoleman rajalla käyneiden kanssa. Hän alkoi uskomaan, että hänen paluullaan maan päälle oli tarkoitus, ja hän uskoo sen liittyvän rakkauteen. Hän toteaa, että voi yhtä hyvin arvostaa elämäänsä nyt, sillä sekään ei tule kestämaan ikuisesti. Naisen mukaan ainoa muuttumaton asia on rakkaus, jota myös Jumalaksi voidaan nimittää. Kertomuksesta kuvastuu ajatus, että vaikka maanpäällinen elämä tuntuisi vaikealta, voi sen kuitenkin nähdä ainutkertaisena ja merkityksellisenä kokemuksena. Monissa aineistojen kertomuksille tulee esiin uskomus tuonpuoleisen ikuisuudesta, kun taas maailmassa eläminen on vain pieni hetki sielun kulkeman matkan varrella. Tämän oivaltaminen saa monet etsimään tarkoitustaan maan päällä esimerkiksi pyrkimällä ottamaan yhteyttä henkimaailmaan. Henkimaailmasta voi saada vastauksia vaikkapa edesmenneiden sukulaisten antamina neuvoina, kuten nainen kertomuksessa 4 kertoo saavansa uniensa aikana.

Usealle rajakokemuksen läpikäyneelle henkisyystä ja hengellisyydestä tulee tärkeä, kaikessa toiminnassa näyttäytyvä osa elämää. Henkisyys näkyy niin ajatusmaailman muutoksina kuin toimintanakin. Esimerkiksi tarot-luenta, kristalliparannus, meditaatio ja hengellisen kirjallisuuden lukeminen voivat olla keinoja kanavoida uuden katsomuksen sisältöjä osaksi todellisuutta. Kertomuksessa 2 nainen kertoo kokemuksen saaneen hänet rukoilemaan meditoimaan ja tutkimaan syvällisemmin uskontoaan, juutalaisuutta. Niin ikään kertomuksen 3 mies kuvailee tulleen henkimmäksi meditaation ja muistojen kertaamisen avulla. Viestien välittäminen ja vastaanottaminen ajatusten välityksellä tulevat esiin kertomuksissa 1, 4 ja 6: kertomusten 1 ja 4 naiset kertovat, kuinka vastaanottavat unissaan tärkeitä viestejä läheisiltään, kun taas kertomuksen 6 nainen sanoo välittävänsä maailmalle rakkautta ajatuksissaan. Unet viestinvälittäjinä toistuvat myös kertomuksen 7 miehen elämässä, jossa tulevaisuuden tapahtumat paljastuvat hänelle unien kautta. Kertomuksen 5 nainen puolestaan välittää rakkautta tekemällä muille kristalliparannuksia. Uudenlainen katsomus ja arvomaailma heijastuvat monilla ihmissuhteisiin. Kertomuksessa 7 kuvataan ikävien ihmisten välttämistä, ja kertomuksessa 9 taas samanmielisten ihmisten löytämistä aiempaa helpommin. Suhdetta muihin ihmisiin kuvaillaan useammassa kertomuksessa positiivisella tavalla muuttuneeksi; arvostelu on muuttunut ymmärrykseksi ja

välinpitämättömyys empatiaksi. Lähimmäisenrakkaus tiivistyy seuraavassa lainauksessa:

Two months later, I knew why I was back. My story helped a young man who lost his best friend in an accident. From there all these years, it's been the same. People are drawn to me and my story helps them. I feel blessed that I can help people. (Kertomus 5).¹⁰

Aineistoissa kaikilla henkilöillä ilmeni eriasteisia muutoksia maailmankatsomuksessa. Yleisiä muutoksia koskien tietoteoriaa olivat laajentuneet käsitykset siitä, miten tuonpuoleisen kanssa voidaan vuorovaikuttaa, ja miten tietoa muodostetaan tavallisista aistikokemuksista poikkeavilla tavoilla. Maailmankuvan muutokset puolestaan pohjautuivat uudenlaiseen ymmärrykseen siitä, mikä merkitys ihmisen maanpäällisellä elämällä on ja mitä kuoleman jälkeen tapahtuu. Monet vastaajat raportoivat rajakokemuksen jälkeen alkaneensa uskoa sielun ja ruumiin erillisyyteen, sielun kierto- kulkuun ja tuonpuoleiseen, johon kaikki sielut jossain kohtaa päätyvät. Arveteorian saralla keskeisin muutos oli lähimmäisenrakkauden ja empatian korostuminen rajakokemuksen jälkeisessä elämässä. Arvojen muutosta vauhdittivat toisilla myös uudenlaiset kyvyt, kuten tavallista herkempi kyky aistia toisten tunteita ja ajatuksia. Myös luontoon tunnettiin monissa kertomuksissa vahvistunutta yhteyttä. Lisäksi uskonnosta tai henkisyydestä tuli monilla kokijoilla merkittävä positiivisia voimavaroja tuova elämän osa-alue.

6. Johtopäätökset ja jatkotutkimus

---

¹⁰ Kaksi kuukautta myöhemmin tiesin, miksi olin tullut takaisin. Tarinani auttoi nuorta miestä, joka oli menettänyt ystävänsä onnettomuudessa. Siitä lähtien kaikki nämä vuodet ovat olleet samanlaisia. Ihmiset tulevat luokseni ja tarinani auttaa heitä. Tunnen oloni siunatuksi voidessani auttaa ihmisiä.

Konversion vaiheita käsittelevässä aluvuossa voidaan havaita, miten kuolemanra-jakokemus vaikuttaa kokijansa elämään usein mullistavasti. Yhteisenä tekijänä aineiston kertomuksissa näyttäisi olevan hämmästyksesi heti rajakokemuksen jäkeen. Vierailu tuon-puoleisessa on jotain aivan erilaista, kuin mikään maan päällä tapahtunut. Juuri kokemuksen voimakkuus ja erityislaatuisuus käynnistää kokijoissa prosessin, jossa tarve löytää vastauksia ohjaa heitä uuteen maailmankatsomukseen. Alussa aikaa kuluu pyrkimykseen ymmärtää tapahtunutta. Joillain kokemus on lievässä ristiriidassa sen kanssa, mitä he ovat aiemmin uskoneet maailmasta ja mahdollisesta tuonpuoleisesta. Muiden kanssa keskustelu, tiedonhankinta ja vertaistuen löytäminen sekä henkiseen elämäntyyliin tutustuminen toimivat kuitenkin työkaluina uuteen katsomukseen sopeu-tumisessa. Sitoutumisen vaiheessa kokija on jo sinut kokemuksen kanssa ja voi tuntee myös halua jakaa sitä muille. Uusi katsomus on muuttanut niin ajattelua kuin toimintaakin. Tämä puolestaan vaikuttaa monilla siihen, millaiseksi sosiaaliset suhteet muuttuvat rajakokemuksen jälkeen. Tietyt ihmissuhteet kariutuvat ja uusia tulee tilalle. Oman henkisen puolen tutkimisessa hyödynnetään omaa mieltä, unia, tarot-kortteja ja henkistä kirjallisuutta. Toiset löytävät tukea erilaisilta foorumeilta. Jokaisen tarina on selvästi omanlaisensa, mutta etenkin kertomusten lopussa tiivistyy samankaltainen sanoma: tuonpuoleinen on olemassa, ja elämän tarkoitus on pyrkiä henkiseen ke-hitykseen ja rakkaudentäyteiseen elämään. Kuolemaa ei tarvitse pelätä, sillä se on vain siirtymä uuteen todellisuuteen. Tuonpuoleinen on turvallinen ja onnellinen paikka, missä sielun on hyvä olla – ja mahdollisesti valmistautua seuraavaan matkaansa.

Aineistojen juonikaavioita tarkastellessa voidaan huomata, kuinka itse kuolemanra-jakokemuksen piirteet eivät välttämättä korreloi koetun elämänmuutoksen kanssa. Esi-merkiksi kertomuksen 10 kuolemanrajakokemuksen kuvailu on erittäin yksityiskoh-taista, kirjoitustyyli kiihkeää ja kieli mahtipontista. Kuitenkin kokemuksen jälkeen koki-jan elämä meni aluksi alamäkeen, ja vasta kuukausien kuluttua asiat alkoivat hitaasti järjestyä ja katsomus jäsenyää. Sen sijaan kertomuksessa 5 kokemuksen kuvailuun on käytetty vain vähän sanoja, eikä kuoleman rajalla ehtinyt tapahtukaan paljoa ennen paluuta maan päälliseen todellisuuteen. Tästä huolimatta kertomuksen juonikaavio on voimakkaan progressiivinen, sillä kokemus käänsi naisen koko elämän pääläelleen. Positiiviseksi koetut muutokset ja henkistyminen vaikuttivat käytännössä kaikkiin

elämän osa-alueisiin. Aineistoissa ilmenneistä juonikaavioista yleisin oli progressiivinen henkinen elämänmuutostarina; puolet kertomuksista sijoittui tähän kategoriaan. Aineiston rajallisuudesta johtuen ei tästä havainnosta voi tehdä yleistettäviä johtopäätöksiä. Yhdessä vahvasti progressiivisten kääntymystarinoiden kanssa, muodostavat elämän muutosta kuvaavat kertomuksen kuitenkin enemmistön (7/10) tässä tutkimuksessa. Tämä tulos vastaa johdannossa asetettuun tutkimuskysymykseen “Miten kuolemanrajakokemuksille annetut tulkinnat mahdollisesti vaikuttavat kokijansa maailmankatsomukseen?”. Tiivistetyksi tulkinnat vaikuttavat kertojien elämään positiivisesti, luoden entiseen verrattuna vahvistuneen, henkiseksi tai uskonnolliseksi koetun maailmankatsomuksen: maanpäällisen todellisuuden lisäksi on olemassa tuonpuoleinen, johon kuoleman jälkeen päädytään. Tuonpuoleisen kanssa on mahdollista olla vuorovai-
kutuksessa myös tässä elämässä, joka luo joskus haastavalta tuntuvaan elämään lisää merkityksellisyyttä.

Maailmankatsomuksen muutoksia käsittelevässä alaluvussa kertomusten yhteneväisyydet tulivat erityisen hyvin esille. Niin tietoteoria, maailmankuva kuin arvo-
teoriakin kokivat samantyyppisiä muutoksia riippumatta kokijan taustasta. Tietoteoriaan keskittyvässä alaluvussa todetaan, että tiedonhankinta rajakokemuksen aikana poikkeaa jonkin verran arkielämässä totutuista tiedon hankkimisen tavoista. Tiedon voisi kuvata paljastuvan kokijalle ilman, että tämän täytyy aktiivisesti pyrkiä etsimään vastauksia. Tietoa ei perustella loogisilla päättelyketjuilla, vaan vahvalla tunteella tiedon oivaltamisesta tai välittymisestä puhtaana tietoisuuteen telepatian avulla. Monet kertomusten kirjoittajista kertovat, että esimerkiksi tuonpuoleisessa olleen hahmon tunnistaminen on perustunut aavistukseen tai tunteeseen. Vaikuttaa siis siltä, että kokijoiden kuvaamassa tuonpuoleisessa tieto voi ikäänkuin itsenäisesti kulkeutua kohteiden välillä ja paljastua suoraan ajatuksina tai tuntemuksina.

Maailmankuvan muutoksia tarkastellessa voidaan todeta, että kaikissa kertomuksissa tapahtui jonkinlainen, huomattava muutos henkilön tavassa käsittää maailmankaikkeutta. Kuitenkin suurin osa assimiloii uudet ajatukset aiempaan uskontoonsa tai katsomukseensa. Tätä voisi selittää ihmisen tarpeella säilyttää tuttuja ja pitkään vallinneita ajatusmalleja. Yhtäkkinen ja täydellinen maailmankuvan muutos voisi aiheuttaa

pahimmillaan kriisin ja minuuden särkymisen tunteen. Sen sijaan muutoksia kuvataan kertomuksissa uudenlaisena näkökulmana tai aiempien uskomusten vahvistuksena. Suuret muutokset sen sijaan liittyvät usein henkilön toimintaan ja sisäisen hyvinvoinnin kokemukseen. Yleinen muutos maailmankuvassa oli ajatus siitä, että kuoleman jälkeen todella on elämää. Koska tuonpuoleinen elämä on hyvää, ei myöskään kuolemaa tarvitse pelätä. Lisäksi monet alkoivat uskoa mahdollisuuteen kommunikoida tuonpuoleisen kanssa jo tässä elämässä. Tämä ajatus johti aineistoissa oman henkisyyden harjoittamiseen ja sen koettuun vahvistumiseen. Lopuksi monilla heräsi uskomus sielun kiertokulkuun ja siihen, että sielun asettuminen ruumiiseen tapahtuu sielun kehittymistä varten. Maanpäällisessä elämässä on puolestaan tarkoitus jalostaa tätä sielua parempaa jälleensyntymää varten.

Arvorteoriassa muutokset olivat hyvin samansuuntaisia. Rajakokemuksen muutosvoimaisuudesta puhuttaessa viitataan usein juuri arvojen muutokseen. Tämä piirre kuolemanrajakokemuksissa on myös osasy siihen, miksi itse kiinnostuin ilmiöstä ja halusin tutkia sitä. Tässä tutkimuksessa esiin tulleet arvoteorian muutokset olivat kauttaaltaan positiivisiksi koettuja, kuten yleisesti muissakin rajakokemuksia koskevissa tutkimuksissa. Epäitsekkyys, rakkaus ja myötätunto itseä ja muita kohtaan vahvistuivat kokemuksen jälkeisessä elämässä. Näiden lisäksi moni halusi tutustua omaan henkiseen puoleensa ja tapoihin olla yhteydessä henkimaailmaan. Useammassa kertomuksessa korostui lisäksi halua jakaa kokemusta ja tietoutta muille. Tähän tarkoitukseen Nderf.orgin kyselylomake sopiikin erinomaisesti. Aineistot tarjosivat itselleni syvällisemmän ymmärryksen jo pitkään kiinnostuksen kohteenani oleeseen ilmiöön. Kertomusten tutkiminen konversion ja narratiivisen juonikaavion käsitteiden suodattamana antoi uusia näkökulmia ja auttoi löytämään yllättävääkin tietoa.

Toivon, että tutkimukseni toimisi inspiraationa mahdolliselle jatkotutkimukselle liittyen esimerkiksi rajakokemuksen mielenterveysvaikutuksiin. Monet rajakokemuksen kokeneet raportoivat elämänsä muutoksia positiiviseen suuntaan, mutta ovatko muutokset pysyviä? Tämän tutkimuksen aineistoissa osa kirjoittajista oli vastannut kyselylomakkeeseen useita vuosia rajakokemuksen jälkeen, joten ainakin joillain ihmisillä

muutokset säilyvät yli ajan. Kiinnostava tutkimuksen aihe olisi myös rajakokemuksen kokeneiden ihmisten mahdollinen neurologinen erityislaatuisuus; edellyttävätkö kuolemanrajakokemukset tietynlaisia aivojen rakenteita tai toimintatapoja? Vaikka näennäisesti rajakokemuksen läpikäyneet ovat kirjava joukko, voisi kokemuksen taustalta löytyä niitä edesauttavia aivojen erityispiirteitä. Kaikki kliinisesti kuoleman kokeneet ja sieltä elämään palanneet nimittäin eivät kuvaa läpikäyneensä mitään rajakokemuksen kaltaista. Sosiologian alalla tutkimusta voisi tehdä rajakokemuksen läpikäyneiden ihmisten sijoittumisesta työelämässä ja sosiaalisissa yhteisöissä. Ovatko rajakokemuksen muuttamat henkilöt vaihtaneet ammittiaan hoiva-aloille ja hyväntekeväisyystyöhön? Ovatko nämä ihmiset sosiaalisesti aktiivisia ja laajasti verkostoituneita? Monissa tämän tutkimuksen kertomuksissa kirjoitettiin muuttuneista sosiaalisista suhteista ja uusista tuttavuuksista rajakokemusyhteisöissä. Työelämää koskevaa sisältöä kertomuksista ei kuitenkaan löytynyt lähes ollenkaan, lukuunottamatta vastaajaa joka oli ryhtynyt tekemään kristalliparannuksia. Kuolemanrajakokemuksia on tutkittu etenkin viime vuosikymmeninä runsaasti. Tästä huolimatta toivon, että tutkimusta lisättäisiin ja uusia näkökulmia hyödynnettäisiin rajakokemuksia koskevissa tutkimuskysymyksissä. Kuolemanrajakokemusten vaikutus yksilöiden elämään on niin kokonaisvaltaista ja potentiaalisesti kokonaisuun yhteisöihin ulottuvaa, ettei tutkimuksen tärkeyttä voida sivuuttaa.

Lähteet

American AED CPR Association 2020. Healthcare provider BLS, anatomy, physiology, clinical vs biological death. Osoitteessa: <https://www.aedcpr.com/online-cpr/heart-attack.php> . Viitattu: 29.3.2023.

Alexander, Eben 2013. *Totuus taivaasta. Tiedemiehen silmiä avaava kuolemanrajakokemus*. Suomentanut Sirkka Aulanko. Helsinki: WSOY.

Alexander, Eben 2015. *Taivasyhteys. Kertomuksia kuolemanrajakokemuksista ja poismenneiden läheisten kohtaamisista*. Suomentanut Anuirmeli Sallamo-Lavi. Helsinki: WSOY.

Braghetta, Camilla C. & Santana, Glísia P. & Cordeiro, Quirino & Rigonatti, Sergio P. & Lucchetti, Giancarlo 2013. Impact of a near-death experience and religious conversion on the mental health of a criminal: case report and literature review. *Trends in Psychiatry and Psychotherapy* 35 (1), 81–84.

Bulliet, Richard W. 1979. *Conversion to Islam in the Medieval Period*. Cambridge: Harvard University Press.

Epstein, Seymour 1985. The Implications of Cognitive-Experiential Self-Theory for Research in Social Psychology and Personality. *Journal for the Theory of Social Behavior* 15 (1985), 283–310.

Gergen, Kenneth 1994. *Realities and relationships. Soundings in social construction*. Cambridge: Harvard University Press.

Greyson, Bruce 1983. The Near-Death Experience Scale. Construction, Reliability and Validity. *The Journal of Nervous and mental Disease* 171 (6), 369–375.

Greyson, Bruce 2022. Persistence of Attitude Changes After Near-Death Experiences. Do They Fade Over Time? *The Journal of Nervous and mental Disease* 210 (9), 692–696. Alphen aan den Rijn: Wolters Kluwer.

Häkkinen, Jukka 2018. *Outojen kokemusten psykologia*. Jyväskylä: Docendo.

Jakoby, Bernard 2012. *Tie tuolle puolen. Miltä kuoleminen tuntuu*. Suomentanut Antti Tapani. Helsinki: Minerva.

Kontro, Miia 2018. *Portilla: suomalaisia kuolemanraajakokemuksia*. Jyväskylä: Atena.

Lindsay, Nicole M. & Tassell-Matamua, Natasha A. 2021. Near-Death Experiences and Afterlife Belief: A Mixed-Method Analysis. *Psychology of Religion and Spirituality* 13 (3), 304–313. Washington: American Psychological Association.

Long, Jeffrey 2014. *Todisteita tuonpuoleisesta elämästä. Mitä tiedämme raajakokemuksista*. Suomentanut Kaarlo Pöllänen. Kuopio: Scanria.

Löyttyniemi, Raili 2016. Mystinen kokemus voi muuttaa ihmisen elämän suunnan. Osoitteessa: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2013/02/13/oudot-tunteet-mystinen-kokemus>. Viitattu: 15.9.2023.

MacMullen, Ramsay 1984. *Christianizing the Roman Empire: A.D. 100–400*. New Haven: Yale University Press.

Martial, Charlotte & Géraldine Fontaine & Olivia Gosseries & Robin Carhart-Harris & Christopher Timmermann & Steven Laureys & Hélène Cassol 2021. Losing the Self in Near-Death Experiences: The Experience of Ego-Dissolution. *Brain Sciences* 11 (7), 929 (s. 1–13). Basel: Mdpi.

Moody, Raymond A. 1995. *Kokemuksia kuolemasta. Tutkimusmatka inhimillisen tiedon rajoille*. Suomentanut Ilkka Malinen. Helsinki: Gummerus.

Niiniluoto, Ilkka 1984. *Tiede, filosofia ja maailmankatsomus*. Helsinki: Otava.

Nissan, Gilla 2013. God and God's name, Part 2: Endlessness and the Light of Ein Sof. *Kol Aleph. The Voice of Aleph: Alliance for Jewish Renewal*. February 2013. Blogi osoitteessa: <https://kolaleph.org/2013/02/20/god-and-gods-name-part-2-endlessness-and-the-light-of-ein-sof/> . Viitattu 3.5.2023.

Näreaho, Leo 2015. *Kuolemanrajakokemukset: tutkimuksista tulkintoihin*. Helsinki: Kirjapaja.

Paananen, Soili 2008. Saksalainen elämäkertametodologia oppimisen tutkimuksessa. Teoksessa Kaasila, Raimo & Raimo Rajala & Kari E. Nurmi (toim.)

Narratiivikirja: Menetelmiä ja esimerkkejä, 19–40. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus.

Parkkinen, Tiina & Teemu Taira 2023. Uskonottomien helsinkiläismilleniaalien uskontosuhde. Teoksessa Mikkola, Sini & Suvi-Maria Saarelainen (toim.) *Milleniaalien kirkko. Kulttuuriset muutokset ja kristillinen usko*, 229–258. Helsinki: Kirkon tutkimus ja koulutus.

Pehlivanova, Marieta & Ashley Carroll & Bruce Greyson 2022. Which near-death experience features are associated with reduced fear of death? *Mortality* 2022, 1–17. Abingdon: Routledge.

Pew Research Center 2022. *Key Findings From the Global Religious Futures Project*. Osoitteessa: <https://www.pewresearch.org/religion/2022/12/21/key-findings-from-the-global-religious-futures-project/> . Viitattu: 13.10.2023.

Rambo, Lewis R. 1993. *Understanding religious conversion*. New Haven: Yale University Press.

Rancken, Jeena 2017. *Yliluonnollinen kokemus. Tulkinta, merkitys ja vaikutus*. Tampere: Vastapaino.

Rantala, Taina 2008. Kuva, tarina ja koulu. Teoksessa Kaasila, Raimo & Raimo Rajala & Kari E. Nurmi (toim.) *Narratiivikirja: Menetelmiä ja esimerkkejä*, 7–18. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus.

Ruusuvuori, Johanna & Pirjo Nikander & Matti Hyvärinen 2010. *Haastattelun analyysi*. Tampere: Vastapaino.

Seifu, Feven & Rakesh Maurya & Amanda C. DeDiego 2022. Life After Death: A Narrative Exploration of Near-Death Experiences. *Omega: Journal of Death and Dying* 0 (0), 1–15.

Tieteen termipankki. *Ideologia*. Osoitteessa: <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Filosofia:ideologia> . Viitattu: 19.1.2023.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023. *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan HKT-ohje 2023*.

Woollacott, Marjorie & Peyton, Bettina 2021. Verified account of near-death experience in a physician who survived cardiac arrest. *Explore* 17 (2021), 213–219. New York: Elsevier Inc.

Liitteet

Liite 1.

Taulukoitu tyypittely tutkimusaineistoista 1-10.

Taulukko 1. Taustatiedot

Kertomuksen nro	Vuosi	Valtio	Sukupuoli
1.	2018	USA	nainen
2.	2021	Venäjä	nainen
3.	2022	USA	mies
4.	2003	Argentiina	nainen
5.	2018	Australia	nainen
6.	2021	Ranska	nainen
7.	2012	Iso-Britannia	mies
8.	2021	Pakistan	nainen
9.	2015	Etelä-Afrikka	nainen
10.	2015	(epävarma)	nainen

Taulukko 2. Kokemuksen sisältö

Kertomuksen nro	Paikka ja aika	Henkiolennot/i ihmiset	Rajakokemuksen piirteet
1.	Kiviseinäinen huone, aika kulki normaalisti.	Jeesus ja oma edesmennyt isä. Kehoon palatessaan näki myös ylimääräisen miehen sairaalahuoneessa.	Ruumiista irtaantuminen, valo, transsendenssin kohtaaminen, telepatia, raja, myönteiset tunteet, laajentunut tietoisuus, toiseen todellisuuteen siirtyminen.
2.	Siirtyi valkoiseen	Muiden olentojen ole-	Ruumiista irtaantu-

	tyhjyyteen, jossa pelkkä olemassaolo. Ajankulkua vaikea kuvata, tuntui olevan vain nykyhetki.	massaolon aistiminen.	minen, toiseen todellisuuteen siirtyminen, laajentunut tietoisuus, ajatusten nopeutuminen, valo, kaiken yhtäkkinen ymmärtäminen, ykseyden tunne, raja.
3.	Saapui rajalle, jonka edessä iso valohuntu. Kuvia tuonpuoleisesta, muttei ylittänyt rajaa. Eteni tunnelissa nopeasti, ja kaikki kokemuksessa tuntui tapahtuvan samaan aikaan.	Hunnun takana henkio-lentoja, jotka olivat ystävällisiä. Tunsin myös Jumalan.	Ruumiista irtaantuminen, tunneli, laajentunut tietoisuus, toiseen todellisuuteen siirtyminen, valo, raja, ykseyden tunne.
4.	Ennen varsinaista vaaraa tuli tunne kaiken hidastumisesta. Ehti käydä tunnelissa. Toisessa krk:ssa pääsi Taivaan rajalle, jossa valkeat portaat. Kaikki tuntui liikkuvan nopeasti, aika erilaista.	Toisessa krk:ssa Taivaassa kaapuun pukeutuneita henkilöitä, joista yhden yhdisti Jeesukseen.	Ruumiista irtaantuminen, tunneli, valo. Raja, ajatusten nopeutuminen, transsendenssin kohtaaminen, valo.
5.	Siirtyi paikkaan, jossa oli osa kaikkea. Oli kuitenkin nähnyt myös, mitä ensihoito oli tehnyt. Kaikki	Edesmennyt äiti.	Ruumiista irtaantuminen, laajentunut tietoisuus, telepatia, myönteiset tunteet, valo, raja.

	tuntui tapahtuvan samaan aikaan.		
6.	Ensin huoneeseen tuli pehmeä, kirkas valo. Pystyi kuulemaan hoitajien äänet, ja sitten erkani ruumiistaan. Menetti ajantajunsa.	Tunsi kolme ihmistä lähellään, jotka tuntuivat tutuilta ja säteilivät rakkautta. Edesmennyt isä tuntui olevan lähellä.	Ruumiista irtaantuminen, valo, tajunnan laajeneminen, myönteiset tunteet, raja.
7.	Siirtyi toiseen todellisuuteen, mutta pysyi sairaalahuoneessa. Lineaarinen aika katosi.	Kaksi tummaa miestä nuhjuisissa vaatteissa. Kysyvät, tuleeko henkilö mukaan.	Toiseen todellisuuteen siirtyminen, tajunnan laajeneminen, telepatia, raja.
8.	Aika tuntui kulkevan nopeammin ja välillä normaalisti. Paikkoja oli useampi ja ne olivat outoja, mutta saattoivat olla maanpäällisiä.	Näki ympärillään ihmisiä tekemässä hyviä asioita toisilleen, muun muassa perheenjäseniä näkyi.	Toiseen todellisuuteen siirtyminen, ajatusten nopeutuminen, tajunnan laajeneminen, kaiken ympäröivän ymmärtäminen.
9.	Aika menetti merkityksen, siirtyi tyhjyyteen, rajattomalta tuntuvaan tilaan, missä kaikki oli harmoniassa ja rauhallista. Mystinen todellisuus.	Tunsi olennon olkapäällään, jota kuvaili rakastavaksi ja karsivälliseksi. Saattoi olla Jumala.	Ruumiista irtaantuminen, toiseen todellisuuteen siirtyminen, valo, telepatia, raja, myönteiset tunteet, ykseyden tunne.
10.	Häilyttyään jonkin aikaa tajunnan rajamailla, antautui.	Energiat kertoivat hänelle viisauksia telepaattisesti.	Ruumiista irtaantuminen, elämän kertaus, toiseen

	<p>Muistoja elämästä alkoi näkymään ja oli samaan aikaan sekä kehonsa sisä- että ulkopuolella. Näki tietoisuuden keskipisteen. Kaikki tapahtui kerralla, nykyhetkessä. Paikka oli puhtaan kirkkauden, tyhjyyden ja täydellisyyden olemus. Universumin energia ja laajuus näyttäytyivät.</p>	<p>Esiintyivät tanssivien varjojen muodossa. Tunsin Jumalan sekä Jeesuksen ristillä. Näki myös äitinsä ja sosiaalityön miehen.</p>	<p>todellisuuteen siirtyminen, tajunnan laajeneminen, transsendenssin kohtaaminen, telepatia, valo, kaiken yhtäkertainen ymmärtäminen, myönteiset tunteet, ykseyden tunne.</p>
--	---	--	--

Taulukko 3. Sisäinen kokemus

Kertomuksen nro	Aistimukset	Tunnesanat	Olomuoto
1.	Ei kipuja, aistit terävöityneet ja valppaus kasvanut. Maanpäällisiä ääniä ei kuulunut. Tunsin olevansa Taivaassa.	Rakkaus, rauha, ilo, pelko, shokki, uteliaisuus, myötätunto.	Ei taivaskehoa, vaan terve maallinen keho.
2.	Pienuuden ja hajoamisen tunne, kun sulautui osaksi toista todellisuutta. Tunsin olevansa elvytettävänä. Näki tilan 3D -muodossa.	Pelko, kauhu, eksyksissä olemisen tunne, rauha, helpotus, huoli/suru, onnellisuus.	Koki muuttuvansa osaksi valkoista tyhjyyttä, minuuksen peseytyi pois.
3.	Aistit terävöityneet,	Kauhu, onnellisuus,	Erkani maallisesta

	synestesia-kokemuksia. Kuoleman hetki kauhea, mutta taivaaseen kohotessa tuli tunne kotiin paluusta.	tyytyväisyys, suru, ilo, innostus, turhautuminen.	kehostaan, mutta tunsi sen jonkin aikaa. Sitten yhdistyi kaikkeuteen.
4.	Ensimmäisessä krk:ssa tunsu sielunsa tippuvan takaisin kehoonsa. Oli tietoinen maanpäällisistä tapahtumista toisen kokemuksen aikaan.	Rauha. Hämmennys, ahdistus, pelko, rauha, onnellisuus.	Sielu erkani maallisesta ruumiista.
5.	Aistit terävöityneet, kuuli kokemuksen aikana kaiken mitä ensihoitajat sanoivat ja pystyi kuvailemaan näiden ulkonäön.	Rauha, tietämys, onnellisuus, kiinnostus, huolettomuus.	Sielu erkani maallisesta ruumiista.
6.	Kuuli kokemuksen aikana hyvin hoitajien äänet. Tunsu olevansa kevyt, kylpevänsä rakkautta ja valossa.	Ilo, rauha, rakkaus.	Ei tuntenut jättävänsä kehoaan, ei vain enää tuntenut sitä.
7.	Kokemuksen alussa herää sairaalalaitteen ääneen, kun monitorissa elintoiminnot näyttävät tyhjää. Siirtyessään toiseen todellisuuteen näki 360 astetta ympärilleen. Aistit terävöityneet. Pystyi kontrolloimaan	Rauha, uteliaisuus, syventyneisyys, neutraalius.	Sielu siirtyi toiseen todellisuuteen, mutta on yhä sairaalahuoneessa.

	olinpaikkaansa.		
8.	Tunsi olevansa menossa johonkin, muttei tiennyt, minne. Ei ymmärtänyt, missä oli. Heräsi veljensä huutoon, jonka oli kuulut kokemuksessaan. Tunne ykseydestä maailman kanssa.	Sekavat tunteet, rauha, helpotus, neutraalius, ilo.	Sielu erkani ruumiista ja esiintyi toisessa todellisuudessa näkymättömänä.
9.	Aistit ja valppaus normaalilla tasolla. Kommunikoii olennon kanssa kirkkaiden, ymmärrettävien tunteiden välityksellä. Ykseys maailman kanssa. Vaikkei saanut paljoa tietoa ja tunsi kiirettä päätöksenteossaan rajalla, tunsi silti olonsa tervetulleeksi. Tunnelma vapaa ja ilmava sekä hyväntuoksuinen.	Rauha, ihanuus, helpotus.	Sielu erkani ruumiista.
10.	Antautui kuolemalle ja tunsi kivun ja euforian vuorottelevan. Vastaanotti kysymyksen siitä, onko tehnyt elämässään kaiken haluamansa. Tunsi ja näki kaiken,	Rauha, euforia, luottamus, rakkaus, valaistuminen.	Sielu erkani ruumiista ja sulautui osaksi kaikkeutta. Tunsi kaikkeuden itsessään.

	<p>pystyi kontrolloimaan, mistä halusi tietoa. Sai vastaukset suoraan mieleensä. Energiat näyttivät hänelle omien tekojen vaikutuksen elämäkertauksessa.</p> <p>Tunsi olevansa sekä energian välittäjä että vastaanottaja. Ymmärsi kaiken ykseyden ja samuuden. Vastaanotti viisauksia telepaattisesti. Valo/rakkaus/Jumala tunsi hänet ja liikkui hänen sisällään.</p>		
--	---	--	--

Taulukko 4. Uskonto ja katsomukset

Kertomuksen nro	Uskonto/katsomus ennen krk:ta	Uskonto/katsomus krk:n jälkeen	Arvot ja uskomukset
1.	Katolinen kristitty	Edelleen katolinen, mutta usko Jeesukseen, Jumalaan ja Taivaaseen vahvistui.	Kuoleman jälkeen odottaa elämä Taivaassa.
2.	Juutalainen	Usko vahvistui, on alkanut tutkimaan uskontoaan ja rukoilee sekä meditoi.	Maailma on mahtava ja pahakin heijastaa hyvää. Kaikki on osa Jumalaa (osa juutalaista metafysiikkaa). Sielu kehittyy, ja kuolemassa hajoaa jatkaakseen osa

			kiertokulkua. Tällöin ihmiskunta jatkaa kehitystään.
3.	Buddhalainen	Kokemus sopi yhteen uskonnon kanssa. Tunne laajentuneesta tietoisuudesta nykyisin, ja vahvistunut suhde Jumalaan.	Tietoa tuonpuoleisen hyvyydestä kokemuksessa. Jotta sinne pääsisi, olisi inkarnoiduttava kunnolla. Uskoo, että tässä elämässä illuusio Jumalasta erillään olemisesta, jotta ihminen itse voisi tehdä päätöksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.
4.	Ei kuulu tiettyyn uskontokuntaan, mutta ollut aina kiinnostunut mystisestä ja jumalallisesta.	Alkoi herätä hengellisesti ja sai unia edesmenneistä, jotka antoivat viestejä. Tuli lähemmäksi jumalallista maailmaa.	Sielu ei ole sidottuna uskontoon, vaan elämän lopussa odottaa valo ja rakkaus.
5.	Protestanttinen kristitty	Muuttui entistä hengellisemmäksi. Kokee olevansa aivan eri ihminen.	Sen sijaan, että enkelit hakisivat kuoleman jälkeen, siirtyy ihminen osaksi korkeampaa tietoisuutta.
6.	Agnostikko, mutta tietänyt, että on olemassa jotain suurempaa.	Vahvistui uskossaan ja lähettää rakkautta maailmalle ajatuksissaan. Haluaisi parantaa maailmaa terveenä.	Oppi, että tulisi rakastaa useammin ja paremmin. Haluaisi tehdä auttamistyötä, ja uskoo, että kokemus tulee vaikuttamaan ihmissuhteisiin.
7.	Sitoutumaton, mutta	Edelleen sitoutumaton,	Oli rukoillut ennen leik-

	kasvanut uskontoa pilkkaavassa perheessä.	mutta on ollut aina käsitys jonkinlaisesta tuonpuoleisesta ja Jumalasta. Nyt saanut vahvistusta uskoon kuolemanjälkeisestä elämästä.	kausta selviämistä lasten vuoksi, ja koki, että rukoukseen vastattiin. Pitää Jumalaa totena.
8.	Muslimi	Edelleen muslimi. Rukoilee enemmän, sillä haluaa kokemuksessa näkemänsä ikuisen, onnellisen elämän. Uskoo Taivaaseen ja oli iloinen, että näkemässään paikassa noudatettiin islamin lakeja.	Vaikka ei nähnyt kokemuksessa Jumalaa, tiesi olevansa paremmissa paikassa. Paikka oli hänen arvojensa mukainen, sillä siellä noudatettiin rakkautta, huolenpitoa ja kunnioitusta. Kun hieman kokemuksen jälkeen veljentytär syntyi, yhdisti hän sen kokemuksessa näkemäänsä teekannun vaihtoon, joka symboloi hyvän tuloa.
9.	Protestanttinen kristitty muttei identifioitu ks. uskontoon. On hengellinen.	Ei suurta muutosta uskonnon harjoituksessa, nyt uskoon henkisiin uskontoihin, avarakatseisuuteen ja hyvyyteen sekä spiraalimaiseen jälleensyntymään.	Uskoo, että lopussa ihminen yhdistyy universumiin ja saa osallistua tulevan valitsemiseen. Kuolema on kuin ihana uni.
10.	New age -hengellisyys	Uskoo kaiken ykseyteen. Tämän totuuden ihmiset unohtavat syntymässä, kun tulevat erillisiksi. Uskonto muuttunut	Ymmärsi kaiken samuuden ja vastavuoroisuuden. Jos sydän on tukossa, ei voi antaa eikä vastaanottaa rak-

		<p>läsnäoloa ja rakkautta korostavaksi.</p>	<p>kautta. Kokemuksessa sai tietoa siitä, miten tulisi toimia itsensä ja muiden kanssa. Jumala on rakkaudellinen valo joka on kaikissa. Kaikki mitä ihmisessä on, heijastuu tämän mieleen. Maanpäällisessä elämässä ei voi saada vastauksia kaikkiin kysymyksiin, sillä alitajunta estää virtauksen. Ihmiset ovat liian kiireisiä tutkimaan sisäistä rakkauttaan. Kaikki muuttuu, paitsi Jumala/rakkaus. Rakkaus ja auttaminen tärkeitä arvoja. Kuollessa saa mukaansa vain sen, mitä on sydämessä. Kuolemassa paljastuu se, keitä todella olemme; niin syntymää kuin kuolemaa tulisi juhlia. Reinkarnaatio tapahtuu siksi, että voisi oppia muistamaan todellisen minänsä.</p>
--	--	---	---

Taulukko 5. Merkitykset ja toiminta

Kerto- muksen nro	Elämän tarkoitus ja merkityksellisyys	Muutokset elämässä	Suhde yliluonnolliseen
1.	Uskoo saavansa tietoa edesmenneiltä sukulaisiltaan siksi, että on omistautunut perheenjäsenilleen neljän lapsen äitinä, ja tarvitsee avun.	Saa unissaan tärkeitä viestejä kuolleelta isältään ja isoäidiltään. Tietää kun hyviä ja pahoja asioita on tulossa.	Pitää kokemusta täysin totena. Nderf.org:n kertomusten lukeminen on antanut lohtua edesmenneen veljen muisteluun.
2.	Haluaa jakaa Jumalan rakkautta ihmisille. Elämä merkityksellistä, sillä se on sielun kehittymistä varten.	Kaikesta tuli merkityksellistä. Entinen katkeruus muuttui ymmärrykseksi maailman luonteesta. Terveys parantunut, ihmiset ovat ystävällisiä häntä kohtaan, tunteet ovat syvempiä.	Ei aluksi pitänyt tapahtunutta totena, mutta nyt pitää. Kokee voivansa antaa itselleen biopalautetta ja kontrolloida terveydentilaansa.
3.	Uskoo Jumalan ohjaavan häntä täyttämään maanpäällisen tarkoituksensa.	Meditaation ja muistojen läpikäymisen kautta on kokenut jälleen voivansa yhdistyä henkimaailmaan.	Oli ennenkin ollut kehostapoistumiskokemuksia, ja niiden kautta tiesi jo kaiken ykseydestä. Jakanut OOBEn sivustolle 2019.
4.	Tunsi, että kokemus antoi hänelle tarkoituksen jakaa tarinaa. Tekee sitä laulujen	Alkoi saada näkyjä, ruumiistairautumiskokemuksia ja viestejä unien kautta. Opetteli tarot-korttien käyttöä. Tuli aiempaa tietoisemmaksi ja	Ollut aina suhde yliluonnolliseen, esim. kouluaikojen tutun nunnan kanssa keskusteluja aiheesta. Kiinnostus hengellisyyteen ja mys-

	kautta.	hengellisemmäksi.	tiikkaan, esim. Tarot, ja viitteitä numerologiasta.
5.	Ei ollut vielä hänen aikansa kuolla, joten palasi maan päälle auttamaan ihmisiä.	Ajattelee tulleen paremmaksi ihmiseksi, ennen kuoli itseks. Arvostaa nyt hyviä ystäviä ja auttaa muita. Tekee kristalliparannuksia ja aistii mitä muut käyvät läpi.	Muuttunut selvästi hengellisemmäksi. Suhde yliluonnolliseen positiivinen, eikä pelkää kuolemaa.
6.	Tarkoitus on jakaa rakkautta ja kehittyä erilaisten kokemusten kautta.	Hyväksyvä suhtautuminen kaikkeen tulevaan. Perheenjäsenten katsomuksissa muutoksia. On kiitollinen kokemuksestaan, muttei ole vielä päättänyt, miten muuttaisi elämäänsä. Empatia kasvanut, kokemus ohjaa elämää. On onnellisempi ja elää hetkessä.	Turhautunut siitä, ettei saanut tietää enempää tuonpuoleisesta. Ajattelee kokemusta usein. Ei pelkää kuolemaa.
7.	Ajattelee, ettei kuole, ennen kuin maanpäällinen tehtävä on suoritettu.	Välttelee nykyään vihaa ja itsekäitä ihmisiä, ja aistii pahuuden entistä paremmin. Näkee tarkkoja unia tulevaisuudesta. Kirjoittaessaan kertomusta koki kertomuksen osia uudelleen. Kokee saaneensa elämässä pelastuksia ja tulensa muistutuksi tuonpuoleisesta.	Oli lapsena kokenut OOBEn. Jutteli ulkomaanmatkalla pariskunnalle, jonka toisen osapuolen äidille tullut sama viesti ei-lineaarista ajasta.
8.	Elämän tarkoitus on olla kiltti	Kirjoitti kokemuksestaan vain kaksi päivää sen	Kokemus vaikutti olemaan ensimmäinen laatuaan ja

	ja auttaa muita.	tapahtumisen jälkeen. Huomasi silti joitain muutoksia elämässään. Kokemuksen jälkeen rukoillut enemmän ja halua päästä näkemäänsä parempaan paikkaan.	hämmensi kokijaansa. Teki kuitenkin selkeästi vaikutuksen; pitää kokemusta totena.
9.	Ei kuvaillut suoraan tarkoitusta, mutta ilmaisi uskovan kiertokulkuun, jossa on mahdollista palata maan päälle aina entistä parempana, kunnes saavuttaa spiraalin huipun.	On aina ollut intuitiivinen, mutta nyt löytää paljon samanmielisiä ihmisiä ja tuntee yhteyttä luontoon.	Pitää kokemustaan ehdottoman totena ja on verrannut sitä muiden krk:hin. Nykyään ei pelkää kuolemaa; elo jatkuu tuonpuoleisessa. Kokemuksesta jäi paljon kysymyksiä ja ajattelee, ettei olisi pitänyt kiirehtiä pois tuonpuoleisesta.
10.	Elämän tarkoitus on elää intohimoisesti ja ilman katumusta. Ihmisten tulisi oppia elämään sydämellä, ei päällä. Omassa elämässään haluaa auttaa muita löytämään	Krk:n jälkeen koki maailman Helvetinä, mikään ei käynyt järkeen. Menetti myös kaiken maallisen omaisuutensa ja terveytensä. Jäljellä vain muisto krk:sta ja vanha kissa, jolla oli myös omanlaisensa krk. Oli itsetuhoinen. Myöhemmin sai tukea IANDS:ista. Ei ole enää kiinnostunut materiasta, vaan haluaa ymmärtää	Kokemus ehdottoman tosi. Ei pelkää kuolemaan, vaan päinvastoin vaikutti kaipaavan takaisin tuonpuoleiseen. Aistii nykyään paremmin asioita ja tapahtumia. Totuus löytyy tuonpuoleisesta, ei maanpäällisetä elämästä.

	totuus. Uskoo kokemuksellaan olleen suuren tarkoitus.	kokemustaan ja elää rakastavasti. On kiitollinen siitä, mitä omistaa. Ymmärsi, ettei ihminen aina etukäteen tiedä tiettyjen henkilöiden roolia omassa elämässä. Ennen oli arvosteleva, nykyään ymmärtäväinen.	
--	---	---	--

Taulukko 6. Viitekehykset

Kertomuksen nro	Rambon vaihemallin tasot	Narratiivinen juonikaavio
1.	1,2,3,5,6,7.	Progressiivinen henkinen elämänmuutostarina.
2.	1,2,3,5,6,7.	Progressiivinen henkinen elämänmuutostarina.
3.	1,2,3,5,6,7.	Progressiivinen henkinen elämänmuutostarina.
4.	1,2,3,4,5,6,7.	Vahvasti progressiivinen kääntymystarina.
5.	1,2,3,5,6,7.	Vahvasti progressiivinen kääntymystarina.
6.	1,2,3,5,6,7.	Progressiivinen henkinen elämänmuutostarina.
7.	1,2,3,5,6,7.	Lievästi progressiivinen etsimistarina.
8.	1,2,3,6,7.	Lievästi progressiivinen etsimistarina.
9.	1,2,3,5,6,7.	Lievästi progressiivinen etsimistarina.
10.	1,2,3,5,6,7.	Progressiivinen henkinen

		elämänmuutostarina.
--	--	---------------------

Liite 2.

Nderf.org -nettisivuston kyselylomakkeen kysymykset.

Experience Description

Background Information:

Gender:

Date NDE Occurred:

NDE Elements:

At the time of your experience, was there an associated life-threatening event?

How do you consider the content of your experience?

Did you feel separated from your body?

How did your highest level of consciousness and alertness during the experience compare to your normal everyday consciousness and alertness?

At what time during the experience were you at your highest level of consciousness and alertness?

Were your thoughts speeded up?

Did time seem to speed up or slow down?

Were your senses More vivid than usual?

Please compare your vision during the experience to your everyday vision that you had immediately prior to the time of the experience.

Please compare your hearing during the experience to your everyday hearing that you had immediately prior to the time of the experience.

Did you seem to be aware of things going on elsewhere?

Did you pass into or through a tunnel?

Did you see any beings in your experience?

Did you encounter or become aware of any deceased (or alive) beings?

Did you see, or feel surrounded by, a brilliant light?

Did you see an unearthly light?

Did you seem to enter some other, unearthly world?

What emotions did you feel during the experience?

Did you have a feeling of peace or pleasantness?

Did you have a feeling of joy?

Did you feel a sense of harmony or unity with the universe?

Did you suddenly seem to understand everything?

Did scenes from your past come back to you?

Did scenes from the future come to you?

Did you come to a border or point of no return?

God, Spiritual and Religion:

What was your religion prior to your experience?

Have your religious practices changed since your experience?

What is your religion now?

Did your experience include features consistent with your earthly beliefs?

Did you have a change in your values and beliefs because of your experience?

Did you seem to encounter a mystical being or presence, or hear an unidentifiable voice?

Did you see deceased or religious spirits?

Did you encounter or become aware of any beings who previously lived on earth who are described by name in religions (for example: Jesus, Muhammad, Buddha, etc.)?

During your experience, did you gain information about premortal existence?

During your experience, did you gain information about universal connection or oneness?

During your experience, did you gain information about the existence of God?

Concerning our Earthly lives other than Religion:

During your experience, did you gain special knowledge or information about your purpose?

During your experience, did you gain information about the meaning of life?

During your experience, did you gain information about an afterlife?

Did you gain information about how to live our lives?

During your experience, did you gain information about life's difficulties, challenges and hardships?

During your experience, did you gain information about love?

What life changes occurred in your life after your experience?

Have your relationships changed specifically because of your experience?

After the NDE:

Was the experience difficult to express in words?

How accurately do you remember the experience in comparison to other life events that occurred around the time of the experience?

Do you have any psychic, non-ordinary or other special gifts after your experience that you did not have before the experience?

Are there one or several parts of your experience that are especially meaningful or significant to you?

Have you ever shared this experience with others?

Did you have any knowledge of near death experience (NDE) prior to your experience?

What did you believe about the reality of your experience shortly (days to weeks) after it happened?

What do you believe about the reality of your experience now?

At any time in your life, has anything ever reproduced any part of the experience?

Is there anything else that you would like to add about your experience?

Are there any other questions that we could ask to help you communicate your experience?